

Hvad med hjælpen til voldsudøverne?

En undersøgelse af sociale aktører, som tilbyder hjælp til
voldsudøvere

Et kandidatspeciale af Freja Ravn Clausen og Ann-Louise Kruse Andersen

AALBORG UNIVERSITET

Vejleder: Annick Prieur

Anslag: 191968

Gruppenr: 45

Studerende og studienummer

Freja Ravn Clausen (20201429)

Ann-Louise Kruse Andersen (20201426)

Vi skal selvfølgelig hjælpe de mennesker ud af det brændende hus og sikre os, at de får hjælp til at bearbejde deres traumer. Men vi skal også slukke branden for at sikre, at den ikke spreder sig.

Sine Gregersen, Tidl. Direktør, Lev Uden Vold.

Abstract

This thesis is a study of how social institutions understand the problem surrounding intimate partner violence and these social institutions are trying to help perpetrators in Denmark, Sweden and Norway. This study is also about seeing the connection between the understanding of the problem of this type of violence and the efforts the social institutions offer. This study is a qualitative study based on five semi-structured interviews with social institutions that offer help to perpetrators of intimate partner violence. The social institutions are Dialog mod Vold, the Mandecentret and Danish Prison and Probation Service Area which are located in Denmark, Alternativ Til Vold in Oslo, Manscentrum in Stockholm.

The study is inspired by social constructivism and therefore uses social constructivist approaches. This means that there is a special focus on the interests, arguments, assumptions and concepts that are important for the way they handle, prevent and mitigate intimate partner violence.

We incorporate theoretical perspectives in social work. We use these perspectives to get closer to the social institutions understanding of the problem, as the theoretical perspectives contain a framework of understanding and concepts that is helpful for this. We also use two understandings of violence, of which one understanding of violence is that (some) men commit violence *because they can* and the other understanding of violence is that men commit violence *because they can't stop*. The former has a sociological and anthropological character, while the latter has a medical and individual psychological character. We involve Jeff Hearn, as a representative of the understanding of violence *because they can* and we include Per Isdal, as a representative of the understanding of violence *because they can't stop*. We use these two understandings of violence to identify the social institutions understanding of the problem, as they contain a simple cause and explanation of why individuals commit violence. In addition, we also apply the theoretical perspective to institutional identities. We incorporate theory of institutional identities in social work, as the social institutions descriptions of a perpetrator can express their understanding of the problem, hence the problem identity they attribute to a perpetrator.

The study touches on, among other things, the themes of gender neutrality, division of responsibilities and mutual violence. The themes have been selected on the basis of the

literature review and qualitative interviews, which have aroused curiosity. The study concludes that the social institutions to an imminent degree acquire the understanding of violence *because they can't stop*. Based on this understanding of violence, the social institutions are predominantly treatment-oriented with a tendency to diagnose, categorize and/or pathologize some of the perpetrators. In addition, we can conclude that the social institutions have an understanding that violence is governed by emotions rather than rationality. The study further concludes that the social institutions provide an institutional identity that they imagine the perpetrators can identify with and that this can be a strategic choice not to scare perpetrators away. In conclusion, we can state that the treatment of perpetrators of violence and the understanding of violence *because they can* be well reconciled, as such forms of help exist outside Denmark, Sweden and Norway's borders.

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
Indledning	7
Problemfelt	9
Problemformulering	10
Arbejdsspørgsmål	10
Begrebsafklaring	11
Afgrensning	12
Forskningsgennemgang	13
Videnskabsteoretiske valg	19
Metodiske valg	21
Litteratursøgning	21
Tematisering	21
Design	22
Udførelse af interview	22
Interviewpersoner	24
Transskription	27
Analyse	27
Verifikation	28
Ethiske overvejelser	29
Teoretiske valg	30
Introduktion til teoretiske perspektiver i socialt arbejde	30
Voldsforståelser	33
Institutionaliserede identiteter i socialt arbejde	36
Teoriernes sammenspil og begrænsninger	37
Analyse	38
Del 1	38
Alternativ til Vold (ATV)	38
Manscentrum	42
Kriminalforsorgen (KF)	47
Dialog mod vold (DMV)	50
Mandecentret	55
Overblik	61
Delkonklusion	62
Del 2	63
	5

Kønsneutralitet i forståelsen af vold	63
Ansvarsfordeling	69
Gensidig vold	76
Delkonklusion	81
Diskussion	82
Konklusion	87
Litteraturliste	89

Indledning

Sociale problemer er genstand for socialt arbejde. Det er komplekse problemer og sammensatte forklaringer, som ofte kræver et helhedssyn. Disse forklaringer tager sig ud forskelligt og peger på mekanismer, som frembringer bestemte virkninger. De adskiller sig ifm., hvordan de henviser til årsager og virkninger, og de opererer på forskellige niveauer. Alle disse forskellige typer af forklaringer tilvejebringer forskellige teoretiseringer og definitioner på sociale problemer. Derudover fordrer disse forskellige forklaringer forskellige måder at tilrettelægge socialt arbejde på og den omkringliggende socialpolitik i et samfund. Forklaringer og forståelser har dermed altafgørende betydning for socialt arbejde (Ejrnæs & Monrad 2017).

Der er ligeledes forskellige forklaringer på, hvorfor vold eksisterer, såsom biologiske, socio-biologiske, psykologiske, psykoanalytiske, sociologiske, antropologiske, økonomiske forklaringer på vold. Biologiske forklaringer, som kan orientere sig mod hormonelle mønstre og aggression; Socio-biologi kan beskrive vold i relation til 'territorium' og 'forsvar'; Psykologiske forklaringer kan introducere personlighedstyper eller psykologiske lidelser, mens psykoanalyse kan fordrer hypoteser om 'projektion' og 'forskydning'. Sociologi, antropologi, økonomi forklarer vold med interpersonelle, kollektive, institutionelle eller strukturelle processer, heraf fænomener såsom fattigdom, stress, fremmedgørelse, subkulturer (Hearn 1998: 17).

Dette kandidatspeciale har til hensigt at undersøge de problemforståelser, der forekommer ifm. partnervold hos sociale aktører, der yder hjælp til voldsudøvere i Danmark, Sverige og Norge. Vi har valgt at fokusere på netop disse tre lande, da Danmark, Sverige og Norge har lignende velfærdssamfund med en række universelle tiltag. Derudover har vi en formodning om, at landene ikke adskiller sig betydeligt fra hinanden ifm. kultur, politik og historie. Vores undersøgelse inddrager de sociale aktører Dialog mod Vold, Alternativ til Vold, Mandecentret, Manscentrum og Kriminalforsorgen. Vi undersøger, hvilke problemforståelser af partnervold, der kan identificeres hos sociale aktører, der tilbyder hjælp til voldsudøvere, for at få en forståelse for, hvilken sammenhæng mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder. Måden hvorpå, vi har i sinde at undersøge dette er ved hjælp af interviews med sociale aktører, som sættes ind i en teoretisk sammenhæng.

Vi anvender en række forskellige perspektiver i dette kandidatspeciale, som er teoretiske perspektiver i socialt arbejde. Vi har en forståelse af, at i valget af tilgang kan give udtryk for, hvilken vold- og problemforståelse de sociale aktører har. Hjælpen, som de forskellige aktører tilbyder, udtrykker en stillingtagen til voldens årsager. Disse perspektiver er psykodynamiske, læringsteoretiske-, interaktionistiske-, systemiske- og konfliktteoretiske perspektiver. Derudover anvender vi perspektiver på, hvordan vold kan forstås ud fra to overordnede voldsforståelser. Ifølge den ene udøver (nogle) mænd vold, fordi de kan og ifølge den anden voldsforståelse udøver de vold, fordi de ikke kan lade være. Det førstnævnte har en sociologisk og antropologisk karakter, mens det andet har medicinsk og individpsykologisk karakter. Vi inddrager sociolog Jeff Hearn og psykolog og psykoterapeut Per Isdal. Vi anvender også perspektiver på institutionelle identiteter ifm. Margrethe Järvinens og Nanna Mik-Meyers fokus på klientgørelse.

Problemfelt

At udøve vold mod andre er ulovligt i Danmark, og alligevel skønnes det, at 38.000 kvinder og 19.000 mænd årligt udsættes for fysisk partnervold, ifølge Statens Institut for Folkesundhed (SIF) (Deen et al. 2018: 8). Partnervold er kendetegnet ved vold, som udøves af en nuværende eller tidligere partner. Termen dækker over flere typer af overgreb, f.eks. psykisk, fysisk, økonomisk vold (Ottosen & Østergaard 2018: 10). Partnervold kan have vidt strækkende og alvorlige konsekvenser. Partnervold er et komplekst problem, og forskellige fagpersoner på området forstår partnervold som et menneskerettighedsproblem, et demokratisk problem, et ligestillingsproblem, et socialt problem, et juridisk problem, et økonomisk problem og et folkesundhedsproblem.

Regeringen i Danmark ønsker at styrke ambulante rådgivning og behandling rettet mod voldsudøvere og familier, der lever med vold. I den gældende handlingsplan fra 2019 henvender én af disse indsatser sig til voldsudøvere. Der er afsat i alt 22,5 mio. kr. til indsatsen i perioden 2020-2022 med satspuljeaftalen for 2019 (Udenrigsministeriet 2019: 17). Og at henvende sig til voldsudøveren giver jo god mening, hvis vi ønsker at stoppe volden. Hvis vi skal komme volden til livs, må vi stoppe volden, hvor den starter. Men hvordan gør vi egentlig det? Det sociale arbejde beskæftiger sig med at reducere, løse sociale problemstillinger og/eller frembringe ændring i individer, relationer, rammer m.v. En række forskellige sociale tilbud har derfor til formål at hjælpe voldsudøveren, men det sociale arbejde har ikke en selvstændig teoretisk kerne. Dermed sagt har socialt arbejde ikke en entydig praksis, begrebsapparat eller politik, og er derfor en kombination af forskellige traditioner, videns felter og videnskabsteoretiske ståsteder.

I forlængelse af ovenstående beskriver en undersøgelse, at de fleste programmer, der henvender sig til voldsudøvere i Europa, anvender kognitiv adfærds terapi, pro-feministisk-, psykodynamisk behandling eller en kombination af multiple behandlingstyper. Desuden fremhæver undersøgelsen, at der er stor forskel på tilgange til håndtering af voldsudøvere og en særlig mangel på evaluering i hele Europa (Hamilton 2012). Kognitiv adfærdsterapi, pro-feministisk, psykodynamisk behandling og kombinationer af multiple behandlingstyper må have forskellige problemforståelser, da de udspringer af forskellige teoretiske traditioner.

Problemforståelser kan have afgørende betydning for det sociale arbejde og de indsatser, som henvender sig til voldsudøvere. Hvis der forekommer variationer i problemforståelserne i hjælpen til voldsudøvere, kan der også forekomme variationer i indsatserne. Ensartethed er ikke en forudsætning for det sociale arbejde, men det er interessant at undersøge, hvilken betydning underliggende problemforståelser kan have for det sociale arbejde. Forskellige forståelser af partnervold sætter fokus på forskellige årsagsforklaringer og målgrupper. Et udvalg af sociale aktører har fokus på 'mænds vold mod kvinder', mens andre har fokus på 'partnervold i et kønsneutralt perspektiv'. I indeværende undersøgelse sætter vi fokus på de problemforståelser, som gør sig gældende på området for at sætte spørgsmålstegn ved givne sandheder, diskurser, praksisser i Danmark, Sverige og Norge. Vi inddrager derfor både sociale aktører, der er kønsspecifikke og sociale aktører, der er kønsneutrale. Vi vil gerne til bunds i, hvad de udvalgte aktørers problemforståelse af partnervold er. Det betyder dermed, at vi gerne vil forstå, hvordan de sociale aktører betragter problemet partnervold, og hvordan denne forståelse af partnervold udmønter sig i deres praksis. Dette kandidatspeciale har derfor til formål at undersøge følgende.

Problemformulering

Hvilke problemforståelser af partnervold kan identificeres hos sociale aktører, der tilbyder voldsudøvere hjælp i Danmark, Sverige og Norge, og hvilken sammenhæng kan ses mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder?

Arbejdsspørgsmål

1. Hvilke teoretiske perspektiver ligger til grund for de sociale aktørers problemforståelse?
2. Hvordan afspejler udvalgte temaer om kønsneutralitet, ansvar, gensidig vold de sociale aktørers problemforståelse, og hvilke begrænsninger gør sig gældende i forbindelse med disse temaer?

De udvalgte temaer kønsneutralitet, ansvar, gensidig vold begrundes i metodeafsnittet.

Begrebsafklaring

I følgende afsnit præsenteres og forklares de begreber, som benyttes i nærværende undersøgelse. Begreberne er udvalgt ud fra en forståelse af, at disse begreber kan have en subjektiv betydning i forskningen såvel som i dagligdagen, hvorfor det ønskes at fastslå, hvilken betydning begreberne har i denne undersøgelse.

Hjælp

Vi anvender ordet 'hjælp', som dækker over rådgivning, behandling, samtaleterapi, gruppeforløb, kursus m.v. Det betyder, at vi ikke afgrænser os fra at arbejde med én form for hjælp, som voldsudøvere kan opsøge.

Behandling

At behandle betyder "at arbejde med", "at håndtere". Behandling bruges ofte ifm. fysisk, psykisk eller adfærdsrelaterede problemer, og forbindes ofte med sygdom og en medicinsk diskurs. Når nogen er syg eller afvigende, tilbyder samfundet behandling. Den generelle tendens er diagnosticering og tilbud om behandling. Behandling af voldelige mænd kan dermed afspejle en sygdomsbaseret voldsforståelse, der beskriver voldelige mænd som syge (Sørensen 2015: 92-93).

Sociale aktører

Vi anvender betegnelsen sociale aktører, som dækker over fagprofessionelle, organisationer og virksomheder, som tilbyder voldsudøvere hjælp. De sociale aktører dækker over Alternativ til Vold i Oslo, Dialog mod Vold, Manscentrum, Mandecentret på Fyn og det danske Kriminalforsorgen.

Socialt arbejde

Vi anvender følgende definition af socialt arbejde.

Socialt arbejde er et praksisbaseret erhverv og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed og bemyndigelse og befrielse af mennesker. Principper for social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for mangfoldigheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humaniora og indfødte viden, involverer socialt arbejde mennesker og strukturer til at tackle livsudfordringer og forbedre trivsel (IFSW & IASSW 2014)

Partnervold

Vi anvender begrebet partnervold. Vi anser, at begrebet dækker over alle typer af vold, herunder fysisk, psykisk, økonomisk, seksualiseret, materiel og digital vold samt stalking begået mellem partnere og tidligere partnere. Partnervold er ikke nødvendigvis begrænset af køn, seksuel orientering eller bestemte typer af parforhold. Endvidere kan partnervold opstå i alle parforhold og udøves af alle mennesker, uanset kønsidentitet, alder og/eller seksuel orientering.

Problemforståelse og voldsforståelse

Vi anvender begreberne problemforståelse og voldsforståelse, som dækker over de forskellige forståelser af partnervold, som der både eksisterer i forskningen, såvel som hos de sociale aktører, der arbejder med partnervold. Vi mener, at voldsforståelse er et element i begrebet problemforståelse. Vi mener, at begrebet problemforståelse er et bredere og større begreb.

Afgrænsning

I det følgende afsnit præsenteres en afgrænsning af vores problemfelt. Vi ønsker i dette afsnit at fastslå, hvilke afgrænsninger undersøgelsen har.

I denne undersøgelse ønsker vi at undersøge de forståelser, der gør sig gældende ifb. partnervold hos sociale aktører, der yder hjælp til voldsudøvere. Dette betyder, at vi afgrænser os fra at inddrage de sociale aktører, der udelukkende har fokus på voldsofferet. Undersøgelsen er således med fokus på den voldsudøvende partner, dog inddrages både voldsudøver og voldsoffer i de sociale aktørers forståelse af partnervold. Vi afgrænser os til partnervold, hvilket betyder, at vi ikke inddrager andre typer af vold i nære relationer, såsom f.eks. vold mod søskende, børn, forældre eller anden familierelation. Vi har i vores projekt valgt at benytte begrebet partnervold. Dette er en betegnelse for vold mellem partnere, eksparnere eller anden igangværende eller stoppet romantisk relation. Derudover afgrænser vi os fra at have fokus på generel vold. Vi inddrager dermed ikke vold fra ukendte voldsudøvere, vold i bandemiljøet eller lignende. Vi afgrænser os fra at lave effektevalueringer, da det vi er nysgerrige på, er de sociale aktørers problemforståelse, og hvordan deres hjælp til voldsudøverne udformer sig heraf. Fokus er i denne undersøgelse dermed ikke på, hvilke indsatser, tilgange eller metoder der er mest effektive.

Forskningsgennemgang

Følgende afsnit er en gennemgang af den forskning, vi har fundet relevant ifm. vores litteratursøgning. Detaljerne for litteratursøgningens fremgangsmåde beskrives i et senere afsnit under litteratursøgning i metodiske valg og overvejelser.

Udvalget er hovedsageligt i en nordisk kontekst, da vi har valgt at fokusere på Danmark, Sverige og Norge i indeværende kandidatspeciale. Vi har anvendt nedenstående forskning til at danne et overblik over eksisterende forskning på området, og litteraturen bidrager til understøtte og forklare de valg, som vi løbende har truffet i projektarbejdet. De udvalgte tekster præsenteres, da dette har været med til at skabe vores forståelse af feltet og vores forståelse af, hvilke voldsforståelser af partnervold gør sig gældende. Teksterne bidrager til at forstå tendenserne og diskurserne indenfor området, heraf den pro-feministiske forståelse af partnervold og den medicinske, psykologiske, behandlingsorienterede forståelse af partnervold.

Der fremgår et resumé af teksten og efterfølgende en beskrivelse af tekstens bidrag.

To internationale reviews

Der fremgår to internationale systematiske reviews, som er udvalgt, da de giver et indblik i behandlingsprogrammer i Europa. De tilvejebringer dermed et overblik over tendenser i behandlingsprogrammer og kan bidrage til at give en forståelse for, hvilke programmer foretrækkes ifm. behandling af voldsudøvere.

“Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part I: A survey of Current Practice” af Leah Hamilton, Johann A. Koehler, and Friedrich A. Losel (2012)

Denne artikel præsenterer resultaterne af en undersøgelse af 54 igangværende programmer i 19 europæiske lande, og artiklen adresserer programmernes praksis og effekter. Undersøgelsen indeholder data om programdesign, levering, administration, infrastruktur og andre funktioner. Undersøgelsen konkluderer, at de fleste programmer anvendte kognitiv adfærd, pro-feministisk, psykodynamisk behandling eller en kombination af multiple behandlingstyper. Undersøgelsen fremhæver, at der er stor forskel på tilgange til håndtering af voldsudøvere, og en særlig mangel på evaluering af høj kvalitet gennem hele kontinentet. Artiklen diskuterer

mulige forklaringer på disse forskelligheder og muligheder for forbedring (Hamilton et al. 2012).

Ovenstående har bidraget med et indblik i praksis og effekter af programmer til udøvere af partnervold i Europa. Studiet har givet os et indblik i, hvilke behandlingsmetoder, der oftest benyttes i Europa. Dette har været med til at skabe en nysgerrighed overfor, hvilke teoretiske perspektiver og forklaringer, der kan være i spil i arbejdet med udøvere af partnervold, og hvordan disse kan give et indblik i de sociale aktørers problemforståelse.

“Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part II: A Systematic Review of the State of Evidence” af Thomas D. Akoensi, Johann A. Koehler, Friedrich Losel, and David K. Humphreys (2012)

I del 2 af undersøgelsen *Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe* præsenteres resultaterne af en systematisk gennemgang af den europæiske evidens for effektiviteten af programmer for voldsudøvere. Undersøgelsen søger systematisk den europæiske viden, og efter en gennemgang af 10.446 titler, opdagedes det, at der kun eksisterer 12 undersøgelser, der evaluerede effektiviteten af et program for voldsudøvere på en systematisk måde. Studierne anvendte behandling til i alt 1.586 voldsudøvere i hjemmet, og stikprøvens størrelser varierer fra 9 til 322. Selvom evalueringerne viste forskellige positive effekter hos voldsudøverne efter behandlingen, er der så mange metodiske problemer ifm. evalueringsdesign, at undersøgelsen ikke kan konkludere noget ud fra disse resultater, og dermed kan ikke vurdere en effekt. Undersøgelsen pointerer dermed også, at man ikke kan hævde, at en behandlingstilgang er mere overlegen end en anden. Der konkluderes, at evaluering af behandling af voldsudøvere i hjemmet i Europa skal forbedres, og programmerne bør blive mere skræddersyet til karakteristikaene ved deltagere (Akoensi et al. 2012).

Del 2 har bidraget med en forståelse af kompleksiteten i hjælp og behandling til udøvere af partnervold, og heraf de mange forskellige programmer og metoder

Feministisk problemforståelse

Der fremgår tre tekster, som har en pro-feministisk problemforståelse. Ifølge disse tekster er vold et ligestillingsproblem og et kønnet problem.

“Mænd: Køn under forvandling” af Kenneth Reinicke (2013)

I bogen *Mænd Køn under forvandling af Kenneth Reinicke* præsenteres vold som et ligestillingsproblem og et samfundsmæssigt fænomen, som i stor udstrækning er forbundet med mænds sociale køn. Ifølge Reinicke er det sikreste parameter for, at en person udøver vold, er, at vedkommende er en mand. Reinickes arbejde bygger på Jeff Hearn's forståelse af, at mænds patriarkalske attituder i stor udstrækning, bør indgå som forståelsesramme for mænds vold, og at hvis man forandrer det ene, forandrer man også det andet. Reinicke har særligt fokus på mænds vold mod kvinder, som et samfundsproblem, og dermed ikke udelukkende et problem for den enkelte. Samtidig præsenteres behandlingen af voldsudøvende mænd i bogen, hvor seks principper præsenteres, som de fleste behandlingsprogrammer følger, og der er afslutningsvis en kort diskussion af, hvorvidt behandlingsprogrammerne virker (Reinicke 2013).

Reinickes tekst har bidraget til, at vi i nærværende kandidatspeciale er opmærksomme på *mænds vold mod kvinder* og givet os et indblik ind i den feministiske problemforståelse af partnervold, herunder særligt de patriarkalske strukturer og attituder, som Reinicke præsenterer, som er årsag til partnervold og undertrykkelse af kvinder.

“Men, Masculinities and Intimate Partner Violence - What has masculinity to do with intimate partner violence” af Lucas Gottzén, Margunn Bjørnholt og Floretta Boonzaier (2021)

I bogen forsøger Lucas Gottzén, Margunn Bjørnholt og Floretta Boonzaier at sætte mænd, maskulinitet og partnervold i relation til hinanden. I kapitlet *What has masculinity to do with intimate partner violence* inddrages en gennemgang af andre forskere på området, som lægger op til en debat om, hvorvidt teori om køn, maskulinitet, patriarkat og vold i højere grad bør sammenfattes end hvad tidligere har gjort sig gældende (Gottzén et al. 2021).

Teksten har bidraget til en nysgerrighed i forbindelse maskulinitet og partnervold. Derudover har teksten bidraget til, at vi i vores interviewguide og heraf også i vores interviews har været nysgerrige på om vores informanter benytter teoretiske forståelser af maskulinitet, og om det er en del af deres behandling at tale om maskulinitet og maskulinitetsidealer med deres mandlige klienter.

“Behandling af voldelige mænd” af Bo Wagner Sørensen (2015)

I artiklen indleder Bo Wagner Sørensen med en diskussion af behandlingsbegrebet, og om koblingen mellem vold og behandling kan få indflydelse på, hvordan vi tænker fænomenet vold. Sørensen reflekterer bl.a. over ordet ”behandling”. Artiklen har særligt fokus på behandlingstilbuddet Dialog Mod Vold, som blev etableret i 2002. Artiklen forsøger at identificere, hvilke antagelser i DMV’s problemforståelse og behandlingstilbud gør sig gældende. Sørensen understreger, at DMV’s grundlæggende syn er at se vold, som værende et symptom på underliggende psykiske problemer, sammenhæng med negativ social arv og vold i nære relationer forstås som affekthandling. DMV har et individpsykologisk og kønsneutralt perspektiv, som Sørensen mener, står i kontrast til den internationale kvindebevægelse og samfundsvidenskabelige voldsforskere. Sørensen pointerer således, at fænomenet tager sig anderledes ud i mødet med behandlingsindustrien end teori og praksis (Sørensen 2015).

Teksten af Sørensen har gjort os opmærksomme på ordet ’behandling’, og dets indflydelse på voldsforståelsen. Teksten har også været med til at stille os nysgerrige overfor og opmærksomme på kønsneutralitet i sociale aktørers problemforståelser, indsatser og hjælp til udøvere af partnervold. Derudover har teksten bidraget til at give os en forståelse af, hvad denne kønsneutralitet muligvis kan have af betydning i praksis. Teksten har fokus på DMV, som også har bidraget til en forståelse af DMV’s arbejde med voldsudøvere, og heraf deres grundlæggende årsagsforklaringer på vold.

“Familien betyder alt” af Sofie Danneskiold-Samsøe, Yvonne Mørck og Bo Wagner Sørensen (2011)

Familien betyder alt er en anvendelsesorienteret bog, som udspringer af forskningsprojektet *Vold mod kvinder i etniske minoritetsfamilier – en kvalitativ undersøgelse med fokus på fremadrettede indsatser*. Bogen er baseret på 42 interviews med voldsramte kvinder fra familier med etnisk minoritetsbaggrund. Det vil sige, at interviewpersonernes voldsudøvere har en etnisk minoritetsbaggrund. Bogen berører emnerne voldsforståelse, volds ofre, voldsudøver(e), baglandet, kvindernes erfaringer med krisecentrene, efterværn, krisecentrenes erfaringer med etniske minoritetskvinder, andre institutioner og indsatser og institutioner og indsatser i udlandet. Som følge af dette kommer bogen med nogle konkrete anbefalinger. Eksempler på dette kan være, at de i bogen bl.a. anbefaler at udbredte forestillinger om, at ‘der skal to til at slås’ og ‘par med højt konfliktniveau’ erstattes med viden om fænomenet vold mod kvinder og

dets konsekvenser, og at politiet kritisk overvejer anvendeligheden af udtrykket 'husspektakler'. (Danneskiold-Samsøe et al. 2011)

Bogen har i nærværende kandidatspeciale bidraget med en introduktion til begrebet voldsforståelser, og inspiration til teoretiske perspektiver inden for voldsforståelser i forskningen. Dette har været med til at skabe det teoretiske begrebsapparat i teori afsnittet såvel som i analysen.

Behandlingsorienteret problemforståelse

Følgende tekster har en behandlingsorienteret problemforståelse, som forstår partnervold, som et psykologisk og/eller adfærdsrelateret problem.

“Vold i familien - viden for fagfolk” af Helene Oldrup (2020)

Antologien har fokus på vold i familien og partnervold. Antologien har bl.a. til formål synliggøre nyere dansk viden om vold i familien, og derfor bygger kapitlerne på bidrag fra organisationer med indsatser rettet mod voldsudsatte, voldsudøvere og på bidrag fra udvalgte forskere (Oldrup et al. 2020: 14-15). Vi anvender udvalgte kapitler fra antologien, heraf kapitlet af Per Isdal ved navn *Aggressionskontrol - et element i behandlingen af mænd, som udøver vold*. Per Isdal fra ATV præsenterer organisationens voldsforståelse og tilvejebringer en indføring i aggressionskontrol, som er en af ATV's behandlingsmetoder (Oldrup 2020: 18). Vi anvender Per Isdals beskrivelse af voldsforståelse i dette kandidatspeciale, da Per Isdal repræsenterer i særlig grad én af de to overordnede voldsforståelser, og dette kapitel har bidraget til denne forståelse.

Vi har også fået inspiration fra kapitlet af Anne Lippert og Liselotte Pedersen ved navn “Dialog mod Volds arbejde med personer, der har udøvet partnervold, og deres familier”, som gør rede for Dialog mod Volds tilbud om behandling til voldsudøvere, vedkommendes partner eller eventuelle børn. I dette kapitel får vi en forståelse for DMV's behandlingstilbud, hvad de lægger vægt på i behandlingen og problem- og voldsforståelse (Lippert & Pedersen 2020).

“Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer” af Socialstyrelsen

I denne rapport har Socialstyrelsen i Sverige fået til opgave af regeringen at udvikle metoder til socialforvaltningen og sundhedsvæsenets behandlingsarbejde med voldsudøvere i nære relationer (Socialstyrelsen 2020: 7). Ifølge rapporten har behandlingstilbuddene ofte en

eklektisk metode, hvilket betyder, at de tilpasser behandlingen til den enkelte og henter inspiration fra flere forskellige kilder, såsom kognitiv adfærdsterapi, den norske metode ATV, Samtaler om vold (svensk udvikling af ATV), Möta Pappor/Föräldrar med Våldsproblematik (MPV), psykodynamisk teori, objektrelationsteori, systemteori, transaktionsanalyse, traumefokuseret terapi og compassion-fokuseret terapi (Socialstyrelsen 2020: 19).

Rapporten af Socialstyrelsen i Sverige har i nærværende kandidatspeciale haft stor betydning for forståelsen af de svenske programmer og det svenske velfærdssystemets tilrettelæggelse af hjælp til udøvere af partnervold. Dette har været med til at skabe en forståelse af, hvilken kontekst vores svenske respondenter arbejder ud fra.

Videnskabsteoretiske valg

I det følgende afsnit præsenteres den videnskabsteoretiske retning, som denne undersøgelse er inspireret af, samt kandidatspecialets videnskabsteoretiske overvejelser. Overvejelserne har haft betydning for selve problemformuleringen, vores interviewguide, teoretiske- og metodiske valg og overvejelser og det analytiske arbejde. Vi ønsker, som tidligere nævnt, at undersøge, hvilke problemforståelser af partnervold, der kan identificeres hos Dialog Mod Vold, Alternativ Til Vold, Mandecentret, Manscentrum og Kriminalforsorgen, der tilbyder voldsudøvere hjælp i Danmark, Sverige og Norge, og hvilken sammenhæng der kan ses mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder.

Det videnskabsteoretiske udgangspunkt for nærværende kandidatspeciale er inspireret af den socialkonstruktivistiske videnskabsteori. Ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv, går vejen til værdifuld ny viden gennem at sætte spørgsmålstejn ved eksisterende viden, der tages for givet (Pedersen 2012: 187). En socialkonstruktivistisk analyse kan give mulighed for at opnå en ny forståelse af 'gamle sandheder' og forholde sig kritisk til eksisterende viden, som kan producere ny viden og udvikle nye strategier for på denne måde at løse samfundsmæssige problemstillinger. Det betyder således, at socialkonstruktivismen rummer både et kritisk potentiale ift. at antaste 'vedtagne sandheder', og en bestræbelse på at opstille nye forståelser, nye teorier, som giver anledning til alternative handlemuligheder (Pedersen 2012: 188). Udgangspunktet for socialkonstruktivistiske analyser er at afdække og skabe politisk bevidsthed om de måder, hvorpå individet og grupper deltager i skabelse af det, de opfatter som sandheder. Undersøgelser omhandler ofte, hvorledes sociale fænomener er konstruerede, hvilke magtforhold, der er af betydning for fastholdelse af bestemte 'sandheder', og hvorledes de er blevet institutionaliseret i samfundet, kulturen og politikken. Nogle konstruerede sandheder deles af de fleste i samfundet, og bliver på denne måde en herskende diskurs (Pedersen 2012: 189). Det, som er forskningens opgave ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv, er at undersøge, hvilke interesser, argumenter og antagelser om det 'sande', der ligger bag herskende eller divergerende positioner og diskurser (Pedersen 2012: 190). Sandheden er altså noget, der kæmpes om, hvorfor forholdet mellem magt og viden er centralt i socialkonstruktivistiske analysetilgange (Pedersen 2012: 191).

Igennem vores uddannelse har vi oparbejdet en forståelse af, at enhver metode i socialt arbejde bygger på en forståelse af et socialt problem og en forklaringstype. I socialt arbejde

tilrettelægger eller designer socialarbejderen således sin praksis ifm. ønskelige mål, værdimæssige antagelser, menneskesyn m.v. i den pågældende indsats. Socialt arbejde er i høj grad baseret på antagelser om, hvad 'det gode liv' er eller fraværet af 'det gode liv'. Vi har også oparbejdet forståelse af, at en række teoretiske tilgange (også kaldt teoretiske perspektiver) transformeres til metodiske tilgange i socialt arbejde, og vi betragter derfor, at de metodiske tilgange i socialt arbejde kan ledes tilbage til teoretiske tilgange, som rummer en problemforståelse, forklaringstype eller generativ mekanisme. Vi anvender derfor udvalgte teoretiske perspektiver i vores undersøgelse for at identificere de sociale aktørers problemforståelse.

Vi har dermed med en række forskellige perspektiver at gøre. Sandheden afhænger af det perspektiv, man betragter problemstillingen ud fra. Vi anvender derfor socialkonstruktivistiske greb til at tydeliggøre sandheder, der tages for givet. Det drejer sig om de implicite antagelser i forskellige forståelser af partnervold. Det er netop derfor, at vi anvender en række forskellige teoretiske perspektiver. Det understreger, at vi opfatter problemstillingen socialt konstrueret, og vi vil gerne illustrere dets betydning på måden at håndtere, forebygge og/eller afbøde problemstillingen, heraf partnervold. For at kunne identificere de sociale aktørers problemforståelse, er vi nødt til at forstå deres teoretiske- og metodiske afsæt i deres tilgang. Vi er opmærksomme på, *hvorfor* de netop har valgt denne tilgang, begreber eller lignende og hvordan den/de implementeres i det sociale arbejde med voldsudøvere. Vi er derfor opmærksomme på interesser, argumenter og antagelser om partnervold, som er indlejret i deres hjælp til voldsudøvere.

Metodiske valg

Følgende afsnit er kandidatspecialets metodefremgang. Litteratursøgningen for indeværende kandidatspeciale bliver beskrevet først. Efterfølgende tager afsnittet udgangspunkt i Steinar Kvale og Svend Brinkmanns faser for metodefremgang ud fra bogen *Interview – det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (Kvale & Brinkmann 2015). I nedenstående afsnit præsenteres en gennemgang af, hvordan vi har anvendt disse faser i praksis.

Litteratursøgning

Vi har foretaget en systematisk forskningsgennemgang/litteraturreview i databaserne Scopus, de danske forskningsdatabaser, biblioteket.dk, Social science database, Google Scholar og Proquest. Vi har anvendt ordene voldsudøver, partnervold, behandling, treatment, perpetrators og domestic violence. Dette har bidraget til en række nye forståelser om området, som har givet mulighed for at indkredse problemfelt, formulerer forskningsspørgsmål, arbejdsspørgsmål og valg af teori. Vi har anvendt centrale værktøjer til at udvide og indsnævre søgningerne. Vi har anvendt trunkteringstegnet * og AND/OR i vores søgestreng til henholdsvis bøjse søgeordet, indsnævre og udvide søgningen (Danneris & Monrad 2018: 70). Vi har bl.a. anvendt søgekæderne; behandling AND voldsudøver og perpetrator* AND domestic violence. Vi har anvendt inklusions- og eksklusionskriterier i udvælgelsesprocessen. Kriterierne er efter titel, abstract, konklusion og fuld tekst. Vi har foretaget litteratursøgningen på baggrund af et ønske om at afdække og anvende eksisterende forskning, som bidrager til at kvalificere projektarbejdet. Denne brede orientering i forskningen på feltet har givet os et indtryk af de generelle mønstre i den eksisterende forskning og hjulpet med en substantiel viden, opstilling af problemformulering, metodiske tilgange, og den har inspireret teorivalg, begrebsvalg og operationalisering (Danneris & Monrad 2018: 61-62). Vi har gentaget litteratursøgning flere gange i løbet af projektarbejdet, fordi litteratursøgningen bruges til at understøtte og forklare vores valg, nysgerrighed og overvejelser, vi har truffet undervejs (Danneris & Monrad 2018: 63).

Tematisering

I denne fase besluttede vi os for, hvad vi ønskede at undersøge. I denne undersøgelse er den primære datatype interviews. Det har også været i denne fase, vi har fastlagt os på, hvem vi gerne ville interviewe, og hvad interviewene skulle bruges til, og hvilken viden vi gerne ville uddrage. Dette har resulteret i, at vi har operationaliseret teoriernes begreber og fået en

forståelse for, hvordan teorierne kan bruges til at forstå problematikken omkring vold og hjælp til voldsudøvere.

Design

I denne fase fastlagde vi os på, hvordan vi skulle få besvaret vores problemformulering. Vi har valgt at foretage semistrukturerede interviews med sociale aktører, som tilbyder hjælp til voldsudøvere. Ifm. vores interviewguides, har vi både udformet forskningsspørgsmål og interviewspørgsmål i hverdagsprog i vores interviewguide (Bilag 1). Forskningsspørgsmålene er de spørgsmål, vi reelt ønsker at få svar på i vores interviews, og spørgsmålene i hverdagsprog er de spørgsmål, vi har stillet vores interviewpersoner for at kunne få svar på forskningsspørgsmålene. Selvom vi har interviewet fagpersoner, kan forskningsspørgsmålene være komplekse at svare på. Spørgsmålene i hverdagsprog har derfor også givet os mulighed for at stille flere spørgsmål under et forskningsspørgsmål. Vi har på den måde kunne få mere præcise svar.

Udførelse af interview

Vi har foretaget interviewene via Microsoft Teams, hvilket både har muligheder og begrænsninger. En klar fordel ved at udføre vores interviews over Microsoft Teams har været, at vi har kunne tilbyde vores interviewpersoner fleksibilitet, fordi de ikke har været nødsaget til at møde fysisk op. Det har bidraget med tidsbesparelser, både for os og vores interviewpersoner. Tilmed har det givet os mulighed for at indsamle empiri ud over landegrænsen, da vi havde et ønske om at indsamle empiri i både Danmark, Sverige og Norge. Uden Microsoft Teams ville interviewene have haft tab af tids- og økonomiske ressourcer. Vi kunne alternativt have interviewet vores interviewpersoner over telefonen, men vores interviewpersoner foretrak Microsoft Teams, da vi har mulighed for at se hinanden. Dette var med til at skabe større trykthed og tillid - både for os og vores interviewpersoner, da distancen iblandt os har føltes mindre. Et telefonopkald ville også være begrænsende ift. interviewpersonernes nonverbale kommunikation. Dette kunne have ledt til unødvendige misforståelser. At afholde interviewene over Microsoft Teams kan derimod også have begrænsninger. Interviewpersonerne kan have haft mindre tillid til os, da vi ikke har mødt hinanden fysisk. Vi har derimod ikke bemærket, at tilliden har været udfordret, og vores interviewpersoner har ikke italesat det. Vi er overbevist om, at vi har fået samme information via Microsoft Teams, som vi ville have fået ved fysisk fremmøde. En anden begrænsning ifm.

Microsoft Teams er, at vi har haft få tekniske problemer undervejs, som har medført et par minutters forsinkelse ift. vores aftale.

En anden problematik har været vores optagelser af interviewene. Optagelserne har ikke været præget af tvivlsom kvalitet, og flere steder i lydoptagelserne har det været svært at tyde, hvad interviewpersonerne har sagt, og dette bærer transskriptionerne en smule præg af. Interviewpersonerne har tværtimod været behjælpelige med at besvare opfølgende spørgsmål via e-mail, som har bidraget til, at vi har undgået misforståelser, forvirring og/eller fejlcitering.

Vi udarbejdede en interviewguide, som interviewet tog udgangspunkt i og interviewene var, som tidligere nævnt, semistrukturerede. Det betød, at interviewene bar præg af, at samtalen var flydende og kontekstuel, og de enkelte informanter var med til at forme interviewene. Vi startede interviewene med kort at præsentere os selv og vores problemfelt. Vi informerede om formelle regler ift. interviewet, såsom GDPR-regler, ønske om at gennemse materiale, samtykke om optagelse, transskription og herefter adspurgte vi informanterne om de havde nogle opklarende spørgsmål, kommentarer m.v. Vi tilbød ikke vores informanter anonymitet, da vi mener, at det er relevant at vide, hvilken organisation og aktør, vi har været i kontakt med. Alle interviewpersoner har underskrevet en fortrolighedserklæring, også kaldt samarbejdsaftale, genereret af AAU. Da vi afsluttede interviewene, informerede vi yderligere om, hvad deres udtalelser skulle bruges til i undersøgelsen. Vi har fortalt om det videre forløb, formålet med undersøgelsen, samt hvem, der ellers får adgang til interviewene.

Vi opdagede, da vi udførte vores interviews, at nogle af vores spørgsmål var for brede og/eller upræcise. Vi foretog derfor løbende en opvejning af spørgsmålene, hvormed nogle spørgsmål blev kasseret eller omformuleret.

Vi anvender begreberne partnervold, voldsoffer, voldsudsat, victim, voldsudøver og perpetrator i interviewene. Disse begreber er valgt, da vi mener, at de er de mest neutrale begreber, vi kunne benytte. Derudover vi har valgt begreberne ud fra en formodning om, at begreberne også er letforståelige, og at de er udbredte på tværs af forskellige voldsforståelser. Dertil skal det tilføjes, at begreberne kan have påvirket interviewpersonernes ordvalg, da de i høj grad benytter samme begreber.

Interviewpersoner

Vi kunne med fordel have inddraget andre sociale aktører. Vi har kontaktet 25 aktører i Danmark, Sverige og Norge, som tilbyder hjælp til voldsudøvere med et ønske om interview eller skriftlig besvarelse af spørgsmål. Ud af disse har 11 aktører ikke svaret og ni tilbagemeldt, at de ikke havde et ønske at deltage på grund af manglende ressourcer. Vi er endt med at have fem interviews ud af de 25 aktører, vi har kontaktet. De andre aktører, vi har kontaktet, er psykologerne; Ditte Brorson, Sara Svane, Anne Saxtorp og psykoperapeut Mette Nimb. Vi har kontaktet Institut mod Vold, Lev Uden Vold, rådgivningschef Ninna Degenkolw for Lev Uden Vold, Slip Volden, Samtaler om våld, Icke-våldsgrup, Kriminalvården Sverige, Kriminalforsorgen i frihed, Möta Pappor/Föräldrar med Våldsproblematik (MPV), Nyborg fængsel, Renbæk fængsel, Kragshovede fængsel, Vestre fængsel, Center for straffuldbyrdelse, ATV Tåby og ATV Kalmar.

Jesper Rønn-Simonsen fra Dialog mod Vold (Bilag 2)

Jesper Rønn-Simonsen blev ansat i 2020 som direktør i Dialog mod Vold (DMV). Han har en MBA fra SDU, HPLP fra Harvard Business School og en HD(O) fra CBS. Jesper har tidligere arbejdet som udviklingschef i Kirkens Korshær og har erfaring med udvikling fra socialområdet, interessevaretagelse og ledelse (Dialog mod Vold 2020). DMV tilbyder landsdækkende behandling i Danmark og sigter efter, at voldsudøveren og dertilhørende familie hjælpes gennem specialiseret helhedsorienteret psykologbehandling til at stoppe den voldelige adfærd. DMV er en del af Askovfonden, som er en NGO, der beskæftiger sig med at hjælpe offeret. Siden 2002 har DMV tilbudt behandling og har på nuværende tidspunkt afdelinger i København, Aarhus og Odense. Behandlingen er gratis, og skræddersys til familien og det enkelte familiemedlem, og al behandling udføres af specialuddannede psykologer (Dialog mod Vold). Vi mener, at DMV er væsentlige at inddrage i dette kandidatspeciale, fordi de varetager størstedelen af behandlingen voldsudøvere i Danmark.

Martin Ekelund fra Alternativ til Vold (Bilag 3)

Martin Ekelund er næstformand og psykologspecialist i Alternativ til Vold (ATV) i Oslo. Han har været psykolog siden 1994 og været ansat i ATV i 13 år. Martins arbejder hovedsageligt som terapeut, men som næstformand har han også et overordnet ansvar for medarbejdere og søgning af nye klienter (Bilag 3). ATV er et behandlings- og kompetencecenter for vold i nære

relationer. Per Isdal var med til at stifte ATV og er autoriseret psykolog og psykoterapeut. Han er i dag assisterende direktør og leder for ATV i Stavanger (Alternativ til Vold, b). Organisationen blev startet i 1987 og har på nuværende tidspunkt 15 kontorer i Norge. ATV er den ældste indenfor sit felt i Europa. ATV's arbejdsopgaver er hovedsageligt finansieret gennem statsligt og kommunalt tilskud. Organisationen beskriver, at de har bidraget til udviklingen af samfundets forståelse af vold i hjemmet som et samfundsproblem. Dette har de gjort ved at tage del i samfundsansvaret gennem deltagelse i den offentlige debat, drift af behandlingstilbud, videns udvikling og viden spredning (Alternativ til Vold, a). Vi mener, at ATV er væsentlig at inddrage i dette kandidatspeciale, fordi ATV varetager størstedelen af behandlingen i Norge. Derudover har ATV en betydelig relevans, da ATV er den ældste aktør i Europa indenfor feltet.

Ulf Calvert fra Manscentrum og Valj Att Slutta (Bilag 4)

Ulf Calvert er psykolog fra Manscentrum og den nationale hotline til voldudøvere "Valj Att Slutta". Manscentrum ligger i Stockholm, og Ulf har arbejdet der i omkring 20 år. Han har mere en 20-25 års erfaring med at hjælpe og behandle voldsudøvere. I øjeblikket er han operatør manager ved den nationale hotline "Valj att Slutta" (Bilag 4). Manscentrum blev stiftet i 1988 og tilbyder samtalehjælp til at afklare, bearbejde og finde løsninger på følelsesmæssige og praktiske problemer på forskellige stadier af livet. Manscentrum stræber efter at være en politisk og religiøst uafhængig organisation, hvis fokus er at hjælpe mænd i krise. Organisationen driver en klinik i Stockholm, hvor mænd hvert år henvender sig for at få hjælp til forskellige problemer, som de har svært ved at løse på egen hånd. Henvendelserne fra målgruppen er alsidige, ifølge organisationen. Størstedelen af henvendelserne kredser sig om samlivsproblemer eller separationer, og andre problemområder er vanskeligheder med manderollen, problemer med at være sammen med børnene, vanskeligheder med aggression og misbrug. Den hjælp, der tilbydes, kan beskrives som rådgivning med terapeutiske og pædagogiske elementer. 45 procent af de mænd, der søger Manscentrum, har problemer relateret til vold og aggression (Manscentrum). Manscentrum er væsentlig at inddrage for at få et perspektiv på, hvordan en mindre organisation arbejder. Manscentrum varetager behandling i Sverige, som vi mener er et interessant perspektiv at have med i dette kandidatspeciale.

Michael Panduro Hammer fra Mandecentret Fyn (Bilag 5)

Michael Panduro Hammer er forstander af Mandecentret Fyn og chef for det nationale voldsfaglige arbejde (Bilag 5). Mandecentret er en landsdækkende organisation, der rådgiver

mænd i skilsmisse eller parbrud samt mænd, der er offer for vold i familien. Målet er at undgå, at akutte kriser fører til en social deroute med f.eks. arbejdsløshed, misbrug eller hjemløshed. Derudover arbejder Mandecentret for, at fædre bevarer kontakt med deres børn efter en skilsmisse. Organisationen blev stiftet i 2006 og har i dag afdelinger i Aalborg, Aarhus, Slagelse, Esbjerg, Odense, Randers samt København. Mandecentret tilbyder juridisk rådgivning og kan i nogle af deres afdelinger tilbyde at tage med som bisiddere til møder hos myndighederne. Organisationen kan hjælpe mænd, hvis de og deres partner/ekspartner har mange konflikter eller de er offer for fysisk eller psykisk vold. Mandecentret tilbyder individuel rådgivning samt mande- og netværksgrupper over hele landet. Derudover var Mandecentret en af de organisationer, som var med til at starte den landsdækkende organisation Lev Uden Vold (Mandecentret). Mandecentret er relevant at inddrage, da de tilbyder rådgivningssamtaler til voldsudøvere, som er en interessant og atypisk forholden til voldsudøvere. Derudover anvender de begrebet gensidighed ifm. vold, som vi gerne ville høre mere om og anvende i dette kandidatspeciale.

Frank Kenneth Nielsen fra Kriminalforsorgen (Bilag 6)

Frank Kenneth Nielsen fra Kriminalforsorgen (KF) har arbejdet som fængselsbetjent siden 1994, og er sidenhen blevet uddannet psykoterapeut. I dag er Frank ansat i KF til at arbejde bredt med voldsforebyggelse og arbejder dermed både med vold i form af bandekriminalitet, generel voldelig adfærd, men også vold i nære relationer og herunder partnervold (Bilag 6). KF driver de danske fængsler og arresthuse og fører tilsyn med dømte i frihed. KF hører under Justitsministeriet, og Direktoratet for Kriminalforsorgen er KF's øverste instans. KF er dermed en statslig organisation og drives af offentlige midler. KF's hovedopgave er at fuldbyrde straf og medvirke til at begrænse kriminalitet, sidstnævnte bl.a. ved hjælp af behandling og uddannelse. KF har forskellige typer af hjælp og resocialisering til dømte og tidligere dømte herunder misbrugsbehandling, anger management og adfærdsterapi (Kriminalforsorgen 2020). Vi mener, at KF er interessant at inddrage, fordi de er en myndighed, som tilbyder behandling til voldsudøvere. I og med, at de er en myndighed, antager vi, at det have betydning for deres hjælp til voldsudøvere.

Vi forestiller os, at disse sociale aktører kan være forskellige, da de umiddelbart positionerer sig forskelligt. DMV, ATV og Manscentrum er interesseorganisationer, som tilbyder psykologisk behandling, mens KF er en myndighed i den danske stat og Mandecentret er en interesseorganisation, som tilbyder krisehjælp til mandlige volds ofre. Der kan derfor være

grund til at tro, at de positionerer sig forskelligt institutionelt, og derved også adskiller sig ifm. tilgang, forståelser og type af indsats.

De 20 andre sociale aktører har ligeledes forskellige eksistensbetingelser. De privatpraktiserende psykologer og psykoterapeuten, kan i højere grad være økonomisk afhængige af den enkelte klient, da de er selvstændige, mindre virksomheder. Flere af de privatpraktiserende psykologer tager også imod volds ofre, hvorfor tilgangen til voldsudøverne og deres voldsforståelse også kan være påvirket af, at de hjælper begge målgrupper. På samme tid afspejler deres praksis måske også i højere grad deres personlige forståelse af vold, da de er enkeltmandsvirksomheder.

Transskription

Vi optog interviewene og transskriberede dem fra start til slut. Når man oversætter talesprog til skriftsprog, bør man være opmærksom på, at der kan være mange forskellige måder at formulere sig på, og der skal opstilles klare regler for, hvordan man transskriberer, og hvor meget og hvor lidt, der skal nedskrives (Brinkmann & Tanggaard 2015: 43). Nedenfor er reglerne nedskrevet. På den måde kan vi være sikre på, at selvom vi er to personer, der har transskriberet interviewene, er det blevet gjort efter samme metode.

() betyder, at der er indsat en handling, kropssprog eller følelse.

- betyder, at informanten skifter talestrøm og påbegynder noget nyt trods uafsluttet formulering.

(...) betyder pause i tale.

[] betyder, at der er sat ord et eller flere ord ind for at klargøre meningen.

/.../ betyder, at dele af citatet ikke kunne tydes eller er klippet ud (Poulsen 2016: 89).

Analyse

Vi anvender meningskodning, meningskodensering og meningsfortolkning til at danne et overblik over interviewene og foretage analyse af interviewene. Meningskodning, meningskodensering og meningsfortolkning er trin i analytisk praksis, og kodningen består af at opløse en tekst i mindre dele (Kvale & Brinkmann 2015: 263). Meningskodenseringen giver mulighed for at tematisere og kategorisere udsagnene fra interviewene og

meningsfortolkningen giver mulighed for at forholde sig til og fortolke udsagnene for at kunne skabe dybdegående forståelse (Kvale & Brinkmann 2015: 267, 271, 272).

Efter vi havde transskriberet vores interviews, kodede vi dem efter nogle bestemte tematikker. Vi har været åbne overfor ting, som overraskede os, eller elementer, som vi mente var nødvendige at inddrage undervejs. Nogle af tematikkerne opstillede vi på baggrund af vores teorier, mens andre af tematikkerne er opstillet, da de har vakt nysgerrighed og/eller har overrasket os under interviewene eller ved gennemlæsning af transskriptionerne. Koderne er således ansvar, gensidighed, kønsneutralitet, voldsforståelse, voldsudøver, metodisk fokus, socialt arbejde i praksis. F.eks. er ansvar, gensidighed, kønsneutralitet temaer, som har overrasket os, mens temaerne metodisk fokus og socialt arbejde i praksis er opstillet på baggrund af vores udvalgte teorier. Vi har derfor både arbejdet induktivt og deduktivt.

Da vi havde kodet transskriberingerne, havde vi et godt overblik over det sagte, og det udgjorde et godt grundlag for den videre analyse. Vi har udledt disse koder, da de bærer præg af, at det er temaer, vi har studset over. Vi inddrager netop disse temaer for at sætte spørgsmålstejn ved de sociale aktørers tilgang, og dette gør vi bl.a. på baggrund af vores videnskabsteoretiske afsæt. Vi er derfor opmærksomme på interesser, argumenter og antagelser om partnervold, som er indlejret i deres hjælp til voldsudøvere, og således sammenhængen mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder. Vores analyse tager derfor også afsæt i koderne, og koderne er behjælpelige med struktureringen af analysen.

Verifikation

Vi har tilstræbt at lave en undersøgelse, der er gennemsigtig og valid. For at opnå videnskabelig kvalitet, har vi forsøgt at have etiske overvejelser og problemstillinger med undervejs. Vi har også vedlagt interviewguide og transskriptioner, som bilag, for at opnå gennemsigtighed. Vi har tilstræbt gyldighed ved at udarbejde interviewspørgsmål, som afdækker vores problemstilling og på denne måde sikre, at vi har fundet frem til det, vi har søgt efter.

Validitet er undersøgelsens gyldighed (Kvale & Brinkmann 2015: 318), og der kan skelnes mellem intern og ekstern validitet. Den eksterne validitet for undersøgelsen kan bl.a. vurderes ud fra valg af case typologi. Intern validitet vurderes bl.a. ifm. undersøgelsens formål, vores teoretiske- og metodiske valg. Den interne validitet har vi forsøgt at imødekomme ved vores metodiske valg i form af et kvalitativt design og semistrukturerede interviews. Disse valg

bidrager til en dybdegående forståelse af interviewpersonernes erfaringer. Da vi har valgt at inddrage fem sociale aktører, opnår vi flere perspektiver, som er med til at højne undersøgelsens interne validitet.

Reliabiliteten er kendetegnet ved resultaternes pålidelighed og nøjagtighed, og reliabiliteten kan vurderes via transparens (Kvale & Brinkmann 2015: 318). Vi har forsøgt at være transparente ved at inddrage vores overvejelser, valg og fravalg i dette kandidatspeciale. Dette bidrager til, at andre kan foretage en lignende undersøgelse. Vi har involveret læseren ved at beskrive vores metodiske overvejelser, videnskabsteoretiske afsæt og teoretiske valg. Vi må derimod erkende, at forforståelse, fordomme, tidligere erfaringer m.v. har haft betydning for vores afsluttende resultat. Det har f.eks. haft betydning for vores forskningsgennemgang, teoretiske- og metodistiske valg.

Derudover er det væsentlig at nævne, at resultaterne er kontekstuelle i kraft af, at interviewpersonernes udtalelser om deres erfaringer og holdninger er individuelle. Det er yderligere væsentligt at nævne, at vores undersøgelse tilvejebringer et snævert indblik i de sociale aktørers praksis.

Etiske overvejelser

Vi har i denne undersøgelse ikke valgt at tilbyde vores interviewpersoner anonymitet, da vi mener, at det er relevant for læser at vide, hvilke organisationer, vi har været i kontakt med, og hvad interviewpersonernes stilling og rolle er hos Alternativ til Vold, Dialog mod Vold, Manscentrum, Mandecentret og KF. Interviewpersonerne er blevet informeret om, at de ikke er anonyme og er indforstået med denne præmis. Vi er opmærksomme på, at der kan være konsekvenser ved interviewpersonernes deltagelse. Vores interviewpersoner kan komme til at afsløre information, som de senere kan fortryde. Dette kan f.eks. have konsekvenser for deres arbejdsmæssige position, ry eller lignende. Vi har gjort en del ud af at fortælle interviewpersonerne, at de gerne må godkende passager, transskriptioner eller den færdige undersøgelse inden aflevering. Ingen af vores interviewpersoner har ønsket at gennemse eller gennemlæse passager eller transskriptioner. Et fåtal har adgang til denne undersøgelse, og derfor er der en begrænset risiko for potentielle 'skader' for interviewpersonerne. Når interviewpersonerne ikke er anonyme, får vi muligvis en censureret selvpræsentation, i og med, at interviewpersonerne formentlig har taget stilling til, hvad de vil sige eller ikke vil sige ift. potentielle konsekvenser af, hvad de fortæller os.

Teoretiske valg

Følgende afsnit omhandler vores teoretiske valg og præsenterer derfor teorierne, som vi anvender i indeværende undersøgelse. Vi har valgt at inddrage teoretiske perspektiver i socialt arbejde, som kan beskrive de sociale aktørers tilgang til voldsudøvere. Vi har også valgt at inddrage to overordnede voldsforståelser og teori om institutionelle identiteter. Vi anvender perspektiver på tilgange i socialt arbejde, voldsforståelser og institutionelle identiteter i sammenspil for at kunne identificere problemforståelser af partnervold hos de sociale aktører, der tilbyder hjælp til voldsudøvere. Socialt arbejde tilrettelægges, planlægges og/eller organiseres ud fra en problemforståelse, og derfor må vi kunne identificere de sociale aktørers problemforståelse ud fra den tilgang, de vælger at anvende.

Introduktion til teoretiske perspektiver i socialt arbejde

Følgende afsnit præsenterer en introduktion til teoretiske perspektiver i socialt arbejde, hvormed psykodynamiske-, interaktionistiske-, læringsteoretiske-, konfliktteoretiske- og systemteoretiske perspektiver gennemgås. Introduktionen tilvejebringer en overordnet forståelse af perspektiverne. Vores overvejelse er, at de teoretiske perspektiver rummer en forståelses- og begrebsramme, som er behjælpelig til at komme de sociale aktørers problemforståelse nærmere. Da de sociale aktørers hjælp til voldsudøvere formentlig rummer et eller flere perspektiver, kan det være med til at beskrive deres overvejelser, antagelser og forestillinger om, hvor de mener, de bedst sætter ind ifm. partnervold. Ved at identificere disse perspektiver, kan vi muligvis identificere deres problemforståelse og forklaring på partnervold.

De psykodynamiske

De psykodynamiske perspektiver har fokus på personlighedsdannelse, udviklingen af psykiske lidelser, herunder deres behandling, og børns udvikling. De psykodynamiske tilgange i socialt arbejde har således et hovedfokus på de indre processer hos mennesker (Healy 2016: 107). “Psyko-” henviser til psyken og “dynamisk” henviser til, at psyken er en størrelse, der udvikles og forandres (Hutchinson & Oltedal 2019: 51). De psykodynamiske tilgange forstår menneskets handlen som en konsekvens af, at mennesket er styret af konflikter mellem drift, impulser og realitetsprincippet, og at traumatiske hændelser kan styre menneskers adfærd og handlen i en bestemt retning. Derfor må forståelsen i de psykodynamiske tilgange være, at målet for mennesket er at få tilfredsstillelse af impulserne på en social acceptabel måde. Dannelsen af personligheden og eventuelle psykiske lidelser sker i barndommen ifm. angst og

traumer for ikke at få tilfredsstillet sine drifter og impulser. I det sociale arbejde er det dermed menneskets barndomsoplevelser og eventuelle psykiske traumer, der er i fokus, for at kunne komme det sociale problem til livs (Hutchinson & Oltedal 2019: 46-47).

De læringsteoretiske perspektiver

Det, som er hovedfokus i de læringsteoretiske perspektiver, er menneskets adfærd, og hvordan den opstår (Koester & Frandsen 2002: 43-50). Derfor står to begreber helt centralt: "adfærd" og "læring". Begrebet læring omfatter, i disse perspektiver, den måde, hvorpå vi lærer at opføre os, at spille sammen med andre mennesker, at tænke og at føle (Hutchinson & Oltedal 2019: 148).

I disse perspektiver fremhæves handlinger og aktiviteter ift. omgivelserne, og der er en forståelse af, at individet og omgivelser gensidigt påvirkninger hinanden (Koester & Frandsen 2002: 43-50). Det påvirker, samtidig med at det påvirkes. Ved begrebet "adfærd" forstås det, som både ydre, iagttagelig adfærd og mentale processer, såsom tænkning og følelser. Det er et centralt aspekt af kognitive forståelser af læring, at den måde, man tænker på, har indvirkning på, hvordan individet handler (Hutchinson & Oltedal 2019: 143). Indsatserne i det sociale arbejde, som arbejder ud fra disse perspektiver, rettes både mod en ændring af læringsbetingelserne mod læring af ny adfærd og mod, hvordan man forstår erfaringer (Hutchinson & Oltedal 2019: 144).

De interaktionistiske perspektiver

De interaktionistiske teoretiske perspektiver i socialt arbejde har fokus på interaktionen. Interaktion, samspil og kontakt mellem mennesker er centrale, når relationer udvikles. Vi har forskellige relationer til forskellige mennesker, og der er et hav af variationer af relationer (Hutchinson & Oltedal 2019: 91). Perspektiverne har interesse for subjektets oplevelse, narrativ, oplevelsesverden, intersubjektivitet, interaktion, den sociale samhandel i hverdagen, og hvordan mennesker skaber deres sociale orden. Dette er på baggrund af, at perspektiverne bekender sig til, at årsagerne til handlinger ligger i situationerne individerne fremkalder hos hinanden - interaktionen i relationen. Yderligere forstår disse perspektiver, at menneskets opfattelse af vigtige mål er at opleve, at livet er meningsfuldt (Hutchinson & Oltedal 2019: 46-47).

Ifølge perspektivet kan opfattelsen af samfundet og dét, der menes at være sandheden, påvirkes, ved at definere situationer på en anden måde (Hutchinson & Oltedal 2019: 97). Det interaktionistiske perspektiv i det sociale arbejde har til formål at bestræbe sig på at forstå, hvordan situationen opleves af borgeren for at kunne bygge videre eller opbygge ressourcer til udvikling og vækst (Hutchinson & Oltedal 2019: 102, 47).

De systemteoretiske perspektiver

De systemteoretiske perspektiver i socialt arbejde er optaget af systemdannelser, harmoni og funktionelle problemløsninger. Perspektiverne fremhæver, hvilke systemer, der er involveret, og hvorledes mennesker i forskellige systemer opfatter verden. Der er fokus på små ændringer for at bidrage til, at systemerne opnår balance (Hutchinson & Oltedal 2019: 23). Dette omhandler således at forstå og respondere på menneskets kontekst og sammenhænge, som vedkommende lever og handler i. Systemerne kan bestå af familie, bymiljø, arbejde, fritidsinteresser og netværk, som mennesket indgår i (Healy 2016: 200). Ordet system kommer af græsk og betyder 'et sammensat hele', og beskriver dermed en gruppe af mindre enheder, som tilsammen danner en samvirkende helhed (Hutchinson & Oltedal 2019: 257-258). Det sociale arbejde indebærer dermed direkte eller indirekte støtte til sociale netværk for at kunne forebygge sociale problemer. Det er nemlig en central del at bidrage til ændring via systemerne (Hutchinson & Oltedal 2019: 23).

De konfliktteoretiske perspektiver

Moderne kritisk arbejde kommer af de konfliktteoretiske perspektiv, hvormed termen bruges om en lang række perspektiver fra praksis, herunder marxistisk-, feministisk-, antiracistisk, anti-undertrykkende og anti-diskriminerende socialt arbejde (Healy 2016: 271). De konfliktteoretiske perspektiver i socialt arbejde har dermed fokus på ulighed og magt. Formålet med arbejdet er frigørelse på individ-, gruppe-, lokalt- og samfundsniveau. Perspektiverne har en forståelse af, at årsager til ulighed og forskelle i samfundet skyldes undertrykkende magtstrukturer, praksisser og holdninger (Hutchinson & Oltedal 2019: 23). Der sættes spørgsmålstejn ved institutioners måder at fungere på, begrebsanvendelse, funktion som socialarbejdere og det sociale arbejdes funktion. Dermed ved alt, som tages for givet, fordi heri kan de diskriminerende strukturer være indlejret (Hutchinson & Oltedal 2019: 191-192).

Mennesker kan nemlig opleve, at de ikke kan få øje på diskriminationen og undertrykkelsen, og kan opleve afmagt. Det gør, at mennesket bliver passiviseret og accepterer undertrykkelsen.

Individens og grupperes frigørelse sker via kritisk refleksion, og ved at lære at sætte ord på disse sammenhænge, kan man afdække undertrykkelse og diskrimination (Hutchinson & Oltedal 2019: 192-193). Det sociale arbejde har derfor til hensigt at imødekomme ulighed ved at mobilisere magt og handlekraft, og endvidere skabe sociale forandringer (Hutchinson & Oltedal 2019: 23).

Voldsforståelser

Vi inddrager teori om voldsforståelser for at kunne undersøge, hvilken problemforståelse de sociale aktører har. Vi anvender forståelser af vold, da dette kan være et led i forståelsen af, hvordan de sociale aktører betragter problemet.

Vi anvender Sofie Danneskiold-Samsøes, Yvonne Mørcks og Bo Wagner Sørensens undersøgelse *'Familien betyder alt'*, hvor to overordnede voldsforståelser fremgår. Ifølge den ene voldsforståelse udøver (nogle) mænd vold, *fordi de kan* og ifølge den anden voldsforståelse udøver de vold, *fordi de ikke kan lade være*. Det førstnævnte har en sociologisk og antropologisk karakter, mens det andet har medicinsk og individpsykologisk karakter. Vi anvender Jeff Hearn og Per Isdal til at få et mere nærgående indblik i forståelserne. Jeff Hearn repræsenterer den ene voldsforståelse *fordi de kan*, mens Per Isdal repræsenterer den anden voldsforståelse *fordi de ikke kan lade være*.

Fordi de kan

Voldsforståelsen *fordi de kan* har fokus på magt og muligheder. Det er foreneligt med et feministisk perspektiv, som beskriver, at mænds vold mod kvinder er et udtryk for en samfundsmæssig kønsulighed. Volden er et middel til at kontrollere og disciplinere mindre magtfulde. Det er en motiveret handling, som har en retning og et formål, selvom handlingen ikke nødvendigvis er bevidst (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 37). Nedenstående præsenterer Jeff Hearn's voldsforståelse *fordi de kan*.

Jeff Hearn

Jeff Hearn er sociolog, der har en række forskningsmæssige interesser, heriblandt studier af mænd og mænds vold mod kvinder og børn (Hearn). Hearn er pro-feminist (Hearn 1998: 13) og bidrager til voldsforståelsen *fordi de kan*. Ifølge Jeff Hearn udøver de vold, *fordi de er mænd* (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 38). Vold ofte et middel til et mål, og ofte i mænds kontrol

over kvinder og opretholdelse af patriarkalske institutioner, magt og intersektionelle dominanssystemer. Vold er dermed et middel til at håndhæve magt og kontrol og en form for kropslig diskrimination. Ifølge Hearn forekommer der ofte en fristelse til at forklare vold ved at henvise til ‘noget andet’, f.eks. klasse- og kønsopdelinger, alder, handicap, etnicitet, lokalitet, racialisering, religion og seksualitet, men vold er ikke blot en mængde af en social opdeling. Det er snarere en form for social ulighed, en ulig social strukturel opdeling og relation i sig selv (Hearn 2021: 18-19).

Ifølge Hearn udøver mænd vold, *fordi* de er mænd (Hearn 1998). Ifølge Hearn er mænd ofte konstrueret som ‘naturligt voldelige’, men han mener, at det kan være mere hensigtsmæssigt at se mænds vold som et socialt valg og en klar intention om at gøre skade, som mænd individuelt er ansvarlige for. Mænd kan bruge en mængde af vold, der er nødvendig for at opnå deres mål og i denne forstand er vold ‘rationel’ og ikke noget som er ‘ude af kontrol’ (Hearn 1998: 189).

Fordi de ikke kan lade være

Fordi de ikke kan lade være er et perspektiv, som kommer af udviklingspsykologi, psykiatri og socialiseringsteori i varierende behandling. Den voldelige mand har en særlig psykologisk profil og adfærd, der er indlært. Dette betyder, at han vil reagere voldeligt mod sin partner i såkaldte konfliktsituationer, fordi han *ikke kan andet*, og angiveligt har han ikke andre handlemuligheder. Han har ikke et andet sprog, som han kan anvende, fordi han ikke har lært eller set det i sit barndomshjem eller også har han tidligere oplevet traumatiske hændelser. Det er således afmagt, og dermed ikke magt, som giver anledning til volden, og det er et forsøg på, at håndtere følelsen af afmagt. Forståelserne af social arv og ‘den onde cirkel’ anvendes ofte i dette perspektiv (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 38). Nedenstående præsenterer Per Isdals voldsforståelse *fordi de ikke kan lade være*.

Per Isdal

Den norske Per Isdal er autoriseret psykolog og psykoterapeut. Han var med til at stifte ATV og er autoriseret psykolog og psykoterapeut. Han er i dag assisterende direktør og leder for ATV i Stavanger (Alternativ til Vold, b). Isdal bidrager til voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*. Ifølge Per Isdal handler vold i nære relationer grundlæggende om at tage kontrol over andre og er en relationel magthandling. Isdal beskriver, at nogle mennesker har behov for kontrol over andre, og det gælder dem, som har en ideologi, som fordrer underkastelse – f.eks.

kvinders underkastelse under mænd. Volden bliver et nødvendigt værktøj til at opretholde og styrke magtforskelle. Isdal beskriver derimod, at de patriarkalske værdier i vores samfund, heraf Norden, som har relativ høj grad af ligestilling, ikke er den væsentligste forklaring på vold. De fleste mænd Isdal møder ifm. behandling, ønsker og tror på lige forhold, men de udøver alligevel vold. Han beskriver yderligere, at (næsten) alle mænd ønsker kærlighed, og et forhold med dominans og underkastelse er uforenelig med kærlighed. Isdal betragter derfor i et psykologisk perspektiv vold, som en måde, hvorpå menneskets mestrer og regulerer sine følelser. Voldsudøveren kontrollerer sine følelser ved at tage styring og kontrol over den anden. F.eks. kan vedkommende føle afmagt og håndtere denne følelse ved at tage magten over sin partner eller vedkommende tåler ikke konflikt og mestrer det ved at bringe sin partner i tavshed. Det er nødvendigt at hjælpe voldsudøveren til at erkende dette og forstå, at deres adfærd ikke handler om den anden, men tværtimod dem selv, egne følelser og mestring af disse følelser (Isdal 2020: 189).

Bekæmpelse og forebyggelse

Perspektiverne adskiller sig ifm. forslag til og antagelser om, hvordan man bedst bekæmper og forebygger vold mod kvinder. Ved det første perspektiv *fordi de kan* handler voldsforebyggelsen om at få skabt et samfundsmæssigt klima, der ikke er gunstig for vold mod kvinder. Det handler således om en konsekvent begrebsanvendelse, en konsekvent voldsforståelse, en konsekvent anerkendelse af voldsofferet og en bred offentlig modstand mod volden. Der kunne desuden nævnes flere voldsforebyggende indsatser (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 39).

Ved det andet perspektiv *fordi de ikke kan lade være*, er det typisk løsningsforslag, som er orienteret mod at behandle mændene for at gøre dem 'voldsfri'. Det er forskellige bud på effektive terapeutiske forløb. Ved dette perspektiv er behandling eller programmer en selvfølge og radikale løsning på mænds vold mod kvinder. På denne måde bliver voldelige mænd 'raske', som betyder, at de bliver ikke voldelige og voldens sociale arv bliver brudt (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 39-40).

Institutionaliserede identiteter i socialt arbejde

Vi inddrager teori om institutionelle identiteter i socialt arbejde, da de sociale aktørers beskrivelser af en voldsudøver kan give udtryk for deres problemforståelse, heraf hvilken problemidentitet, de tillægger en voldsudøver.

I bogen *At skabe en klient* sætter Margrethe Järvinen og Nanna Mik-Meyer fokus på klientgørelse, og den proces, som opstår i mødet mellem individ og velfærdsinstitutioner. De beskriver bl.a., at individets problemer oversættes til et sprog, som passer til institutionernes forståelsesrammer og hjælpeforanstaltninger (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 10). Järvinen foretager en undersøgelse, hvor tre kvalitative livshistorieinterviews inddrages, og betragter "alkoholiker-identiteten", som en form for institutionel problemidentitet (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 30). Järvinen beskriver, at interviewpersonernes fortællinger om alkoholisme er præget af behandlings- eller omsorgsinstitutionernes formål, antagelser og forestillinger. De bidrager med at skabe og omformulere interviewpersonernes historie, og Järvinen argumenterer for, at de tre interviewpersoner i høj grad er en del af det institutionelle landskab, de befinder sig i. De tre klienter er forskellige, og afspejler tre forskellige behandlingstilbud, identiteter og problemforståelser. Der forekommer en vekselvirkningen mellem institutionerne og klienterne, da institutionerne vælger klienter, der passer til den behandling, de kan tilbyde, mens klienterne vælger institutionen ud fra en bestemt problemforståelse og identitet (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 52). Logikken forudsætter, at klienten tilpasses institutionen, fordi ingen velfærdsinstitution kan forholde sig til et 'helt menneske'. Klienten og klientens problemer må derfor ændres til et format, som passer til institutionens problemkategori, regler og rutiner. Institutionen er dermed nødt til at forenkle og standardisere klienten for at kunne behandle, fordi en persons identitet har flere dimensioner og fremtrædelsesformer afhængigt af, hvorvidt man fokuserer på personens barndomshistorie, uddannelseshistorie, familiehistorie, kærlighedshistorie, bolighistorie, arbejdshistorie, sygehistorie m.v. Individet får således en problemidentitet, som institutionen kan arbejde og samarbejde med (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 15-16).

Teoriernes sammenspil og begrænsninger

Teoriene bidrager til at forstå disse forskellige teoretiseringer og definitioner på sociale problemer. Sociale problemer er genstand for socialt arbejde, og socialt arbejde har til formål at reducere eller løse sociale problemstillinger samt at frembringe ændring i individer, relationer, rammer m.v. Vi anvender derfor perspektiver på tilgange i socialt arbejde, voldsforståelser og institutionelle identiteter i sammenspil for at kunne identificere problemforståelser af partnervold hos de sociale aktører. Endvidere anvendes teoriene til at undersøge, hvilken sammenhæng mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder, gør sig gældende.

Teoriene har også begrænsninger. De teoretiske perspektiver i socialt arbejde er begrænset af at være brede forståelser af, hvordan en tilgang er organiseret, designet og/eller tilrettelagt. De to overordnede voldsforståelser er begrænsede af, at det er voldsforståelser som italesætter *mænds vold mod kvinder*. Da de sociale aktører, vi inddrager, ikke nødvendigvis forholder sig til det kønnede aspekt i partnervold, kan dette være en begrænsning. I vores anvendelse af teori om institutionelle identiteter inddrages voldsudøvernes perspektiv, narrativ m.v. ikke, og det kan derfor være vanskeligt at slutte, hvorvidt problemidentiteterne gør sig gældende.

Analyse

Nedenstående udgør en undersøgelse og besvarelse af problemformuleringen: Hvilke problemforståelser af partnervold kan identificeres hos sociale aktører, der tilbyder voldsudøvere hjælp i Danmark, Sverige og Norge, og hvilken sammenhæng kan ses mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder?

Del 1

Denne analysedel søger at besvare arbejdsspørgsmålet: Hvilke teoretiske perspektiver ligger til grund for de sociale aktørers problemforståelse? Undersøgelsen af de sociale aktører fremgår i rækkefølgen; Alternativ til Vold, Manscentrum, Kriminalforsorgen, Dialog mod Vold og Mandecentret. Efterfølgende fremgår en delkonklusion, som opsummerer første del af analysen.

Alternativ til Vold (ATV)

Alternativ Til Vold (ATV) i Oslo arbejder udelukkende med voldsudøvere af partnervold og har dermed ikke indsatser, der henvender sig til vold i andre nære relationer, volds ofre eller deres pårørende. Martin Ekelund, som er næstleder i Oslo fortæller, at de forskellige afdelinger rundt i Norge har forskellige indsatser. Alle afdelingerne i ATV har dog det tilfælles, at de tilbyder behandling til udøvere af partnervold (Bilag 3: 1). I Oslo tilbyder de voldsudøvere behandling i form af psykoterapi og gruppeterapi (Bilag 3: 2). Behandling forbindes ofte med fysisk, psykisk eller adfærdsrelaterede problemer. Det forbindes derfor også ofte med sygdom og en medicinsk diskurs, og beskriver derfor en generel tendens til at diagnosticere. Det betyder således, at ordet behandling har en indlejret patologisering-diskurs og en sygdomsbaseret voldsforståelse, når det bruges ifm. vold (Sørensen 2015: 92-93).

ATV har behandlere med forskellige uddannelsesbaggrunde og forskellige måder, hvorpå de griber behandlingen an (Bilag 3: 5). Martin fortæller,

[A]ltså der er mange psykologer og terapeuter med annen bakgrunn som jobber i ATV, og de har ikke lik teoretisk, terapeutisk utdanning. Altså noen har en psykodynamisk terapeutisk innfallsvinkel. Andre har en mere kognitiv atferdsterapeutisk innfallsvinkel, emosjonsfokuseret og så videre, der ulike skoleretninger, og det tenker vi det er helt ok (Bilag 3: 5).

ATV har dermed ikke én enkelt metodisk tilgang, ifølge Martin. De har til gengæld en central behandlingsmodel, der berører fire temaer. Det første tema er *behandling af udøvere af vold*. Under dette tema er der fokus på at hjælpe voldsudøveren med at tale om volden - konkret og detaljeret. Det andet tema er *ansvar*, og under dette tema er der fokus på, hvem der har ansvaret for volden. Det tredje centrale tema i ATV's behandlingsmodel er *sammenhængen*. Under dette tema forsøges det gennem psykoterapi at skabe en forståelse for, hvordan vold er blevet et problem i den enkelte klients liv. Det fjerde og sidste centrale tema er *konsekvenser af volden*. Under temaet fokuseres på de konsekvenser volden har for ofrene, men også for voldsudøveren selv. Martin fortæller, at de fire temaer ikke berøres i nogen bestemt rækkefølge under behandlingen, men at det er et hjælpemiddel til deres terapeuter således, at de gennemgår alle de dele, som de i ATV finder vigtige for at hjælpe voldsudøveren til at skabe sig et liv uden brugen af vold (Bilag 3: 5-6).

Martin lægger særlig vægt på det tredje punkt *sammenhængen* i behandlingsmodellen under vores interview. Martin uddyber følgende.

I din oppvekst, i din erfaring, i din kulturelle kontekst du lever i eller oppvokst i og så videre. Hvordan skal vi forstå dette? Så det er jo både snak om, altså psykologiske ting som tilknytning og trauma, så vi ser at mange, mange, mange alvorlige klienter har oplevd mye traumatisk gerninger i sin oppvekst (Bilag 3: 6).

Det er netop traume og tilknytning, som er hovedfokus i de psykodynamiske perspektiver i socialt arbejde. De psykodynamiske perspektiver har fokus på personlighedsdannelse, udviklingen af psykiske lidelser, herunder deres behandling og udvikling i barndommen (Healy 2016: 107). De psykodynamiske perspektiver har således hovedfokus på de indre processer hos mennesker, og har en forståelse af, at traumatiske hændelser kan styre menneskers adfærd og handlen i en bestemt retning (Hutchinson & Oltedal 2019: 46-47).

Når behandlerne i ATV interesserer sig for årsager til, at individet udøver partnervold samt peger på tilknytning og traumer, kan dette forstås som et udtryk for, at de i ATV lægger sig op ad de psykodynamiske perspektiver. Da der netop i disse perspektiver er en forståelse af, at menneskers sociale problemer har sammenhæng med al deres adfærd, tanker, følelser, handlinger og symptomer har en årsag, som altid findes i tidligere oplevelser, omend årsagsforholdene ofte er ubevidste for den person det drejer sig om (Hutchinson & Oltedal 2019: 54).

Det fjerde centrale tema i behandlingsmodellen er, som nævnt, *konsekvenser af volden*. Det er særligt konsekvenserne for voldsofferet, der er i fokus. Martin beskriver, at flere voldsudøvere har svært ved at se konsekvenserne ved den vold, de udøver, medfører. Han siger

Og som er vanskeligere for dem å se. Vi tenker at altså det å utøve vold er jo en form for svikt i mentaliseringen hvis? (Bilag 3: 7).

Martin nævner altså mentalisering i ovenstående. Mentalisering betyder at have en evne til at forstå egne og andres følelsesmæssige reaktioner og mentale tilstande som følelser, tanker, ønsker og intentioner (Allen et al. 2010: 25). Begrebet mentalisering har rødder i psykoanalysen og psykoterapeutiske behandlinger (Allen et al. 2010), hvilket kan styrke forståelsen af, at ATV lægger sig op ad det psykodynamiske perspektiv.

Martin beskriver, at de også har gruppeterapi hos ATV. Dette tilbud er ikke et analyserende tilbud, men har nærmere form som et oplæg, fortæller han. Martin fortæller, at de i deres tilbud både har grupper målrettet voldsudøvere med børn og grupper til voldsudøvere uden børn (Bilag 3: 3). I grupperne er der fokus på seksualitet, vold og sex, parforhold, årsager til vold, konsekvenserne af vold, hvorvidt deltagerne udøvet vold siden sidste møde og hvordan stopper man med at udøve vold (Bilag 3: 7). Derudover lægger Martin vægt på, at der i gruppeterapien er meget fokus på følelser og oplevelser, så voldsudøveren bedre kan forstå sig selv.

Udover de almene grupper har ATV også nogle forældreorienteret grupper, hvor der er særligt fokus på forældrerollen og hvordan volden påvirker barnet. Martin fortæller, at de benytter metoden Circle of Security (COS). De overordnede mål for Circle of Security er at øge sikkerheden for barnets tilknytning til forælderen, øge forældres evne til at læse barnets signaler og øge empati hos forælderen for barnet. Metoden er en psykologisk tilknytningsbaseret forældrevejledning (Zanetti et al. 2011).

Udover Circle of Security benytter de hos ATV også det, som Martin kalder ISTDP - intensiv psykodynamisk orientering (Bilag 3: 12). Martin fortæller,

[V]i har mange nå som går på videreuddanning innenfor emotion focused therapy, som Lester Greenberg og hans skole. Jeg vet ikke om det sier dig nået? Men det er også en terapi, en terapiretning. Jeg tror, jeg tror det felles for de aller fleste terapeuter i ATV, det

er jo at de har grunnleggende opptatt av emosjoner og hjelpe klienter til å forstå sine emosjoner og kunne tolerere og håndtere sine emosjoner på en bedre måte (Bilag 3: 12).

På dansk hedder metoden Intensiv Dynamisk Korttidsterapi (ISTDP). ISTDP er en psykodynamisk terapiform, som fokuserer på, hvordan samspillet af fortrængte følelser, angst og forsvarsmekanismer skaber psykologiske problemer for det enkelte individ (ISTDPDK).

De to ovennævnte metoder lægger sig begge inden for det psykodynamiske perspektiv. Martin fortæller også under interviewet, at de hos ATV Oslo er psykodynamisk fokuseret, og at det dermed er dette perspektiv, de har, når de møder voldsudøverne og giver dem hjælp. Temaer som traumer, tilknytning og emotioner og selvforståelse går på tværs af alle de tilbud, ATV tilbyder. Det psykodynamiske perspektiv kan derfor ses som et gennemgående perspektiv hos ATV i Oslo. I løbet af interviewet bliver det klart, at de psykodynamiske perspektiver og tilgange er dominerende i ATV's arbejde. ATV's voldsforståelse kommer til udtryk i deres tilgang til voldsudøvere, som kan være med til at illustrere deres problemforståelse.

Martin fortæller følgende.

Vi har en trivielt tilpasset psykoterapi som vi tenker at disse personer som har et sånt problem som utøver vold i nære relasjoner. De har et psykologisk problem som de trenger ganske omfattende hjelp for, og blir bedre av, ikke sant? (Bilag 3: 3).

Martin nævner i ovenstående citat, at voldsudøvere har et psykologisk problem, hvortil de tilpasser et psykoterapeutisk forløb. Deres tilbud kan dermed tilskrives at have en psykologisk forklaring på partnervold. Deres problemforståelse kan derfor siges at have en medicinsk og individpsykologisk karakter, da de hos ATV har en forståelse af, at den voldsudøvende partner har en særlig psykologisk profil, og at vedkommende vil reagere voldeligt mod sin partner i såkaldte konfliktsituationer, fordi han *ikke kan andet*, og angiveligt har han ikke andre handlemuligheder. Dette stemmer overens med Per Isdals voldsforståelse. Per Isdal er, som bekendt, stifteren af ATV, og vi antager derfor, at Isdals voldsforståelse præger institutionen ATV. Isdals udgangspunkt for hjælpen til voldsudøvere er at få voldsudøveren til erkende og forstå, at deres adfærd omhandler mestring og regulering af følelser. Isdal modsætter sig forklaringen på, at mænds vold om kvinder er primært omhandlende ligestilling.

Det er dermed særligt de psykodynamiske perspektiver, der virker til at være dominerende i ATV's arbejde og tilgang til voldsudøverne, hvorfor ATV også har en udpræget psykologisk forklaring på fænomenet partnervold. ATV's voldsforståelse beror dermed på en mere

patologisk forståelse af vold. Denne voldsforståelse rummer dog ikke hele ATV's voldsforståelse, da ATV også har betydeligt fokus på, at klienterne skal erkende den vold, de har udøvet og tage ansvar for den vold, de har udøvet, samt have en forståelse for konsekvenserne af volden. ATV kan derfor virke til at have en mere kompleks og bred voldsforståelse. Den mere komplekse og brede forståelse af vold, kan muligvis være en fordelagtig forståelse at have, da dette kan medføre, at flere individer kan genkende sig selv i ATV's problemforståelse, og dermed se ATV hjælp som en mulig løsning på den voldelige adfærd. Hos ATV bliver voldsudøveren betragtet som en person med et psykologisk problem, men også som en person, der er i stand til at tage ansvar for sine handlinger. Voldsforståelsen er derfor tilnærmelsesvis *fordi de ikke kan lade være*, da denne netop rummer det at anse vold som et psykologisk problem og ansvarliggøre voldsudøveren for sine handlinger. Dette giver god mening, da det jo netop er denne voldsforståelse, som Isdal repræsenterer.

Manscentrum

Manscentrum i Stockholm tilbyder behandling i form af individuelterapi og gruppeterapi til voldsudøvere. Derudover tilbyder de også hjælp til voldsofre og personer med andre livskriser. Manscentrums målgruppe er primært mænd. De hjælper dog også kvinder, der henvender sig. Ulf Calvert er behandler hos Manscentrum og uddannet psykolog. Imidlertid er det væsentligt at nævne, at de i Manscentrum bruger ordet "treatment". Vi oversætter "treatment" til ordet behandling, som ATV også anvender. Som tidligere nævnt vidner ordet behandling om at have en sygdomsbaseret voldsforståelse (Sørensen 2015: 92-93).

Ulf beskriver, at de har mange forskellige redskaber i deres behandling, og han uddyber følgende.

[B]oth cognitive, different tools, different techniques. So, we can't say we just have one 'line'. I'm very interested in attachment and mentalization. That's one, but at the same time I'm quite cognitive. I also have tools for the psychodynamic world, so, we have a lot of things. (Bilag 4: 2)

Og endvidere,

[W]e also work with motivation, consequences of violence, security. We work with emotions, effect-theory, psychoeducation, communication, solutions. Finding different ways of handling relations (Bilag 4: 2-3).

Manscentrum bruger dermed en række forskellige værktøjer til at imødekomme voldsudøverens problematikker. Ulf beskriver bl.a. i ovenstående, at han anvender både

kognitive metoder og psykodynamiske tilgange. I det kognitive perspektiv er det centralt, at tanker, følelser, adfærd og kropslige reaktioner hænger uløseligt sammen (Hutchinson & Oltedal 2019: 171). De forudsætter typisk en forståelse af, at måden individet tænker på, har betydning for individets adfærd. Det betyder således, at fokus bliver at ændre individets tankemåder, da dette kan være en forudsætning for at ændre adfærden. I dag forekommer der bred accept af, at kognitive mekanismer har betydning for læring (Hutchinson & Oltedal 2019: 151). I praksis betyder dette, at behandler og individet i fællesskab afdækker de begrænsende tanker, som f.eks. automatiske tanker, og der arbejdes på at udvikle nye alternative tanker (Hutchinson & Oltedal 2019: 153).

Ulf fortæller følgende.

[B]ut the main purpose is violence must stop and we don't just want the new behavior, we want transformation. We want them to process information, think different and of course behave differently. And we usually use a term from gaming. We want them to 'level up'. (...) So, that's in a proper psychological manner we need them to be more have insights about their behavior, so they are conscious about their life and their relations. That's a way to put it (Bilag 4: 2).

Ulf nævner transformation og 'level up', hvilket illustrerer et fokus på udvikling, tanker og adfærd. Han beskriver, at de ikke 'bare' vil have en ny adfærd, men en transformation ved hjælp af information, ændring af tankemønstre og bevidsthed.

I kognitiv adfærdsterapi eller kognitiv terapi er adfærdskomponenten central. Det er ikke nok at tale om tingene, som vi kender det fra psykoterapien og det psykodynamiske perspektiv. Det er nødvendigt at handle med lidt hjælp og støtte til at tage de udfordringer op, der er vanskelige. I vores indre samtale med os selv tænker vi efter, opsummerer og sætter ord på det, vi oplever. I kognitiv terapi behøver man ikke at kende årsagen til problemet i detaljer, men det er vigtigt at vide, hvordan individet har det i dag (Hutchinson & Oltedal 2019: 171)

Ulf beskriver også, at han arbejder med psykoedukation (Bilag 4: 3). Ved psykoedukation lægger man vægt på viden. Viden om egne lidelser og de behandlingsmetoder, der kan være egnede (Hutchinson & Oltedal 2019: 177). Kognitiv terapi, perspektiver, metoder, mekanismer kan tilskrives det læringsteoretiske perspektiv, da dette perspektiv netop har menneskets adfærd, og hvordan denne opstår som hovedfokus (Koester & Frandsen 2002: 43-50).

Ulf fortæller derimod, at da personalet er uddannet psykologer og psykoterapeuter, har de psykodynamisk baggrund (Bilag 4: 2). Som tidligere beskrevet, er psykodynamiske

perspektiver centreret omkring personlighedsdannelse, udviklingen af psykiske lidelser, herunder deres behandling, og udviklingen i barndommen (Healy 2016: 107). Psyken påvirkes både af ydre og indre omstændigheder, og perspektiverne har derfor fokus på individet og dets udvikling (Hutchinson & Oltedal 2019: 51). Ud fra dette perspektiv kan det sociale problem forstås som et problem, der opstår hos den enkelte, og dermed som et individuelt problem.

Ulf giver, som tidligere nævnt, udtryk for, at de bruger mange forskellige metoder og redskaber, men har overvejende fokus på det adfærd og læring, som er hovedfokusset i det læringsteoretiske perspektiv. Det kommer til udtryk på flere forskellige måder og i flere forskellige sammenhænge. Det kommer bl.a. til udtryk, når vi spørger ham ind til, hvorvidt de arbejder med maskulinitet og maskulinitetsidealer. Det bliver imidlertid tydeligt, at når Ulf fremhæver maskulinitet, og hvordan de arbejder med dette tema, er der et udpræget fokus på det kognitive. Ifølge Ulf taler de om mændenes adfærd, tanker, værdier og følelser.

[I]’m very open for having conversations about that men’s behavior, men’s way of thinking, men’s values and stuff like that. That’s quite important, very important, but what’s their – what’s causing the change. And I think, we need to touch the heart of these guys to come to the core, that’s quite important. And usually that’s more about emotions, and the lack of relations in their childhood. So, that’s one important understanding that I want to men that I treat to have, to understand the lack of support from their childhood that that has an effect of way of being in their relationship now. And that’s all possible to change and choose another direction (Bilag 4: 3).

Og netop, at Ulf nævner, at mændenes tanker, værdier, følelser m.v. har betydning for deres muligheder for udvikling og “causing the change” kan tilskrives det læringsteoretiske perspektiv. Derimod kommer det psykodynamiske perspektiv til udtryk, når Ulf beskriver, at de har fokus på manglende relationer og støtte i barndommen. Måden Ulf italesætter ovenstående lægger op til, at årsagsforklaringen på volden bl.a. er manglende omsorg i barndommen. Han har en forståelse af, at dette har betydning for måden vedkommende agerer i sit parforhold. Han beskriver også, at de i behandlingen skal ind til kernen og berører mændenes hjerte og inderste.

Han beskriver endvidere,

[t]he most important thing with masculinity is that it is a way of forming your thinking that affects how you deal with emotions and stops you from training mentalization. So, that’s one of the most critical parts of masculinity (Bilag 4: 3)

Ulf nævner flere gange mentalisering. Han nævner det også i ovenstående, som beskriver Ulfs forståelse af problemer med maskulinitet kan stoppe mentaliseringen. Som tidligere nævnt, kan begrebet mentalisering tilskrives det psykodynamiske perspektiv.

Det er usikkert, hvorvidt det psykodynamiske og det læringsteoretiske perspektiv er det mest dominerende ved Manscentrum, da Ulf giver udtryk for, at behandlerne i tilbuddet bruger forskellige metoder og har forskellige erfaringer. Da vi adspørger Ulf, hvilke former for hjælp, heraf rådgivning, behandling, gruppeterapi, de tilbyder ved Manscentrum, svarer han.

Everything (Bilag 4: 2).

Han uddyber,

That's what we do because all our staff is psychologists or psychotherapists. We have a psychodynamic background. We have a lot of different educations. Both cognitive, different tools, different techniques. So, we can't say we just have one 'line'. I'm very interested in attachment and mentalization. That's one, but at the same time I'm quite cognitive. I also have tools for the psychodynamic world, so, we have a lot of things (Bilag 4: 2).

Det virker til, at det er det læringsteoretiske perspektiv Ulf selv har fokus på, og muligvis har de andre behandlere også dette, men dette er vanskeligt at konkludere. Med udgangspunkt i Ulfs udtalelse om, at behandlerne yder alle former for hjælp, og at de har forskellige uddannelser sammenlagt med han udtrykker, at *han selv* er særligt fokuseret på det kognitive, virker det til, at behandlerne relativt selektivt kan bestemme, hvilke metoder de finder relevante. Dette kan muligvis betyde, at voldsudøverne, der opsøger hjælp hos Manscentrum, får en meget differentieret hjælp.

Dette tyder på, at Manscentrum har en gennemgående forståelse af, at mænd udøver vold, *fordi de ikke kan lade være*. Ulf beskriver, når adspurgt, at voldsudøvere både kan være almindelige mennesker, afvigere, kriminelle, gerningsmænd og ofre. Ulf udtaler følgende,

[S]ome have no bad intentions; some have very bad intentions. /.../ So, all of these – there are guys who try their best, and fail all the time, but with the best intentions (Bilag 4: 6)

Dette er bemærkelsesværdigt, fordi han pointerer intentionen for voldsudøvelse. Nogle har ikke dårlige intentioner, mens andre har enormt dårlige intentioner. Han beskriver tillige i

interviewet, at en andel af voldsudøverne har oplevet at være offer overfor forskellige ting i deres liv, som har formet deres væremåde. Voldsudøverne kan derfor ikke gøre for at udøve vold, da de ingen dårlige intentioner har, men blot 'kommer til' at udøve vold. Dette er også i tråd med Isdals voldsforståelse, da voldsudøveren blot forsøger at kontrollere sine følelser ved at tage styring og kontrol over den anden. Intentionen om volden gør sig således ikke gældende, ifølge Isdal. Dette er sammenligneligt med Ulf beskrivelse af en voldsudøver uden intention om voldsudøvelse.

Ulf beskriver, at de personer, som har dårlige intentioner, er mennesker, som er 'syge', men syge på en bestemt måde, såsom personlighedsforstyrrelser. Ulf nævner, at de adresserer 'Situationsbetinget partnervold' (Bilag 4: 5), som kan komme af Michael P. Johnson teoretiske forståelse af vold. Johnson har udarbejdet fire typer af vold i hjemmet (Domestic Violence), som han kalder for 'Intim Terrorisme' (Intimate Terrorism), 'Mod-vold' (Violent Resistance), 'Gensidig vold og kontrol' (Mutual Violent Resistance), 'Situationsbetinget partnervold' (Situational Couple Violence). Situationsbetinget partnervold er, hvor én eller begge parter udøver vold i bestemte situationer (Johnson 2010: 6). I forlængelse af denne beskrivelse, fortæller Ulf, at de ikke adresserer 'Intim Terrorisme' (Bilag 4: 5). Intim Terrorisme beskriver, at en person (intim terrorist) er voldelig og kontrollerende, mens partneren ikke er (Johnson 2010: 6). Grunden til, at Manscentrum ikke adresserer denne type af vold er, at intime terrorister er "another level", ifølge Ulf. Intime terrorister er personer med personlighedsforstyrrelser, som har psykopatisk og narcissistisk adfærd m.v., ifølge Ulf, og Ulf mener, at disse personer bør få psykiatrisk behandling (Bilag 4: 5). Der forekommer dermed en sygeliggørelse, en patologisering, af nogle voldsudøvere. Det bliver dermed offerets handlen, der bliver bestemmende for, hvordan voldsudøveren betragtes.

Manscentrums problemforståelse er en forståelse af, at partnervold er et individuelt problem udgjort af psykologiske- og dermed adfærdsrelaterede problemer, som er lokaliseret i manden. Og nogle af disse problemer, mener de, at de kan tilbyde hjælp til, alt efter om volden skyldes en personlighedsforstyrrelse eller mindre psykiske problemer. Det udgør derfor også deres forståelse af, hvad eller hvem en voldsudøver er, og derfor har Manscentrum en psykologisk og adfærdsorienteret behandlingsstrategi.

Ifm. bekæmpelse og forebyggelse, når adspurgt, fremhæver Ulf, at vold mod børn først og fremmest bør stoppes på baggrund af den sociale arv. Dette understøtter også, at Ulf og

Manscentrums voldsforståelse er udpræget ud fra perspektivet *fordi de ikke kan lade være*, hvor social arv ofte anvendes i dette perspektiv. Voldsudøveren udøver vold, fordi han har lært og set det i sit eget barndomshjem eller lignende. Manscentrums behandling af voldsudøvere, som er udpræget læringsteoretisk og psykodynamisk, beskriver dermed at vold handler om en adfærd, som er 'ude af kontrol', og at Manscentrum i overhængende grad tilslutter sig voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*.

Kriminalforsorgen (KF)

KF gør brug af forskellige tilgange, som har til formål at være voldsforebyggende. De anvender behandlingsprogrammerne, som hedder Violence Preventive Program (VPP), Level og Service (LS) og Risk Need Responsivity (RNR), som bliver til LS/RNR, Preventing Domestic Violence (Predov), Accept Commitment Therapy (ACT) og Anger Management. Imidlertid anvendes begreberne behandling og behandlingsprogrammer, som kan tilvejebringe en sygdomsbaseret voldsforståelse, ligesom Manscentrum og ATV. Derimod har ordet programmer ikke nødvendigvis denne indlejrede sygdomsbaserede voldsforståelse, men blot til hensigt at 'ændre' klienterne (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 40, 41).

Førstnævnte program VPP er et canadisk program, hvor formålet er at reducere sandsynligheden af voldeligt recidiv hos mandlige gerningsmænd i højrisikogruppen. Formålet er at udvikle og/eller forbedre vredeskontrol, problemløsning, selvledelsesevner og tilbagefaldsforebyggelse (Cortoni et al. 2006: 1). Programmet er tilsigtet generel vold (Bilag 6: 1). Frank Nielsen fra KF beskriver, at KF anvender dette program (Bilag 6: 1).

Frank fortæller, at de hos KF anvender LS/RNR. LS har til formål at bestemme, hvor fyldestgørende en indsats til gerningsmanden skal være (Bilag 6: 2). RNR er canadiske redskaber, som KF anvender til udredning. RNR er en behandlingsmodel indenfor rehabilitering af gerningsmænd. Modellen indeholder tre principper, der skal være orienteret mod indsatsen, heraf et risiko-princip (Risk), et behovs-princip (Need) og et responsivitets-princip (Responsivity) og et underliggende princip om fagligt skøn (Professional discretion) (Ward et al 2006: 209).

Derudover har KF fået inspiration fra det svenske kriminalforsorgen, som anvender ACT i fængslerne, ifølge Frank (Bilag 6: 7). Kernen i ACT er adfærdsterapi og formålet er at handle ud fra vedkommendes egne værdier. ACT har et holistisk formål ved at øge personens evne til

opmærksom (mindful) og værdibaseret adfærd og handlen. Det er orienteret mod en maksimering af potentiale for et rigt og meningsfuld liv, mens frustration, skuffelse, afvisning, tab og fiasko håndteres effektivt (Harris 2019).

KF anvender også behandlingsmetoden Anger Management, ifølge Frank. Anger Management referer til en reduktion af “disruptive, excessive angry arousal and expression” (Kassinove & Tafrate 2002: 1). Formålet er, at personen, som modtager behandlingen, skal lære at reagere til stressorer i livet med minimal og sjælden vrede, samt udtrykke vreden på en passende måde (Kassinove & Tafrate 2002: 1-2). Frank beskriver, at KF også anvender Predov, som er et svensk behandlingsprogram, der anvendes i Kriminalvården i Sverige. Predov er en form for kognitiv adfærdsterapi (Socialstyrelsen 2020: 25).

De ovenstående metoder, som KF anvender, kan tilskrives det læringsteoretiske perspektiv, da de altovervejende er orienterede mod adfærd og læring. Frank fortæller,

[H]ovedfokuset ligger i [at] ville ændre adfærd. At kunne ændre adfærd i konkrete situationer, og så også at mindske antallet af de her, det vi kalder risiko situationer (Bilag 6: 12)

Der er således overhængende centrering om adfærd. Derudover, når Frank er adspurgt om de forhold der sig til emner, såsom aggression eller kontrol, beskriver han følgende.

Jamen det er jo det man skal jo så lære. Hvad er det så der er på spil? (...) i din situation hvor det går galt (...) Det kan godt være stærke følelser for eksempel (...) Og hvordan kan jeg så i princippet lære at bearbejde dem, både forstå dem men også bearbejde dem (Bilag 6: 4)

Det er tydeligt i ovenstående, at KF mener, at vrede eller andre såkaldte stærke følelser, kan den enkelte lære at bearbejde. Han beskriver endvidere følgende.

[D]et kan lige så godt være frygten for at miste. Som i princippet er derfor man bliver jaloux, altså hvis man bliver jaloux så er det fordi man i princippet er bange for at miste. (...) Og jalousi kan godt blive konverteret til vrede og i princippet, hvis man ikke har håndteringsredskaber eller ikke har andre måder at kommunikerer sin vrede ud på så kan den gå over i vold (Bilag 6: 5).

Ovenstående beskriver i høj grad, at følelser kan konverteres. F.eks. kan vrede være udløst af jalousi. Det er netop det, som KF forsøger at imødekomme. Frank beskriver i ovenstående, at

nogle voldsudøvere *ikke har* andre måder at kommunikere på, og derfor skal lære disse alternative måder. Han beskriver yderligere, at magt og kontrol godt kan være på spil, men det nødvendigvis altid gør sig gældende (Bilag 6: 4). Dette er i overensstemmelse med Isdals voldsforståelse, da KF lægger vægt på, at følelserne kan styre volden.

Frank beskriver, at de også gør brug af psykoedukation, hvis voldsudøveren selv efterspørger at forstå årsager til volden. Psykoedukation kan, som tidligere nævnt, tilskrives det læringsteoretiske perspektiv. Ovenstående tyder således på, at KF's hjælp til voldsudøvere generelt kan tilskrives det læringsteoretiske perspektiv, da adfærd, kognitive forståelser m.v. er dominerende for hjælpen KF tilbyder.

KF kan tilsluttes perspektivet *fordi de ikke kan lade være*. Voldsudøveren *kan ikke andet end* at udøve vold, fordi vedkommende angiveligt ikke har andre handlemuligheder. Volden opstår, fordi voldsudøveren ikke har et sprog eller ved, hvordan vedkommende skal håndtere, reagere eller mestre diverse følelser. Dette er i modstrid med Hearn's beskrivelse af, at vold er et redskab til at opnå deres mål om magt. Hearn beskriver også, at volden er rationel og ikke 'ude af kontrol' (Hearn 1998: 189). For Frank er effektive terapeutiske forløb og programmer formentlig en selvfølge og en løsning på at stoppe volden og gøre voldsudøveren 'voldsfri', som en del af bekæmpelse og forebyggelse af vold (Danneskiold-Samsøe et al. 2011: 39-40).

Da adspurgt om, hvorvidt partnervold er en ligestillingsproblematik, beskriver Frank, at det er en forkert måde at angribe problemet på. Han beskriver,

Man skal angribe det som en volds problematik (...) Fordi jeg tror at de får modsat virkning ift. hvis man angriber det som en ligestillingsproblematik så er der mange mænd der vil sige "Det kan du godt glemme" (Bilag 6: 17).

Dette stemmer overens med Isdals beskrivelse af, at ligestilling ikke er den væsentligste forklaring på vold. Isdal mener, at de nordiske lande har en høj grad af ligestilling. Dette er på baggrund af en tro på, at voldsudøverne ønsker og tror på et lige forhold, ifølge Isdal (Isdal 2020: 39-40). Frank er tilbøjelig til at forstå problematikken, som et ligestillingsproblem, men ikke mener, at det er fordelagtigt at anvende perspektivet i behandlingen. Da det at anse problematikken, som et ligestillingsproblem, vil have en modsat effekt, fordi ligestilling kan afskrække mændene.

KF anvender programmer, som har til hensigt at arbejde med individets adfærdsrelaterede problemer. Fordi KF ikke kan forholde sig til 'det hele menneske' eller flere perspektiver indenfor partnervold, er de nødt til at forenkle og standardisere problemet og klienten for at kunne behandle vedkommende. Voldsudøveren får dermed en problemidentitet, som KF kan samarbejde med. KF arbejder, som nævnt, ikke med ligestilling, da det kan ifølge Frank muligvis skræmme voldsudøverne væk, udfordre deres motivation eller lignende. Dette kan være på baggrund af, at de personer, som KF tilbyder hjælp, er straffede og ikke selv opsøger denne hjælp. Dette kan vidne om, at KF tilpasser deres indsats og forståelse af partnervold til en forståelse, de mener, at de indsatte kan forene sig med. På samme tid ligger der i behandlingselementet også en forhåbning om, at de indsatte vil tilpasse sig KF's problemforståelse. De indsatte har ikke mulighed for selv at vælge behandlingstilbud, da de bliver tilbudt det, der er i KF. Dette betyder, at KF bør kunne rumme mange forskellige mennesker, hvilket muligvis også er baggrunden for, at de har en lang række af behandlingsmodeller. De voldsudøvere, der ikke ser deres adfærd som problematisk, vil dog muligvis ikke være åbne for behandling.

Omvendt er de jo netop i fængsel på baggrund af denne adfærd, hvilket de fleste individer formentlig ved er problematisk og uønsket. KF tvangsbehandler ikke de indsatte, hvorfor de indsatte kan modsætte sig og fravælge behandling. Men en fordel ved deltagelse i behandlingsprogrammerne, kan være en betingelse for prøveløsladelse, som kan skabe motivation eller lignende for den indsatte.

Ovenstående vidner om, at i og med KF arbejder med kognitive metoder, er det dominerende teoretiske perspektiv i socialt arbejde læringsteoretisk. I kraft af dette dominerende læringsteoretiske perspektiv, kan KF's voldsforståelse tillægges forklaringen *fordi de ikke kan lade være*, og Isdals forklaring på vold kommer til udtryk i KF's behandling. KF tilpasser formentlig voldsudøveren til deres problemforståelse, men der kan også forekomme en vekselvirkning i denne problemidentitet.

Dialog mod vold (DMV)

Dialog mod Vold er en national organisation, der tilbyder behandling til voldsudøvere og dertilhørende familie i København, Aarhus og Odense. DMV er i Danmark den mest centrale sociale aktør, når det handler om behandling af voldsudøvere af partnervold, men også behandling af voldsudøvere til vold i andre nære relationer. Organisationen henvender sig til

alle voldsudøvere i nære relationer, og er dermed kønsneutrale. DMV har udelukkende psykologer ansat, som varetager behandlingen. De har både individuel terapi, gruppeterapi, parsamtaler og familiesamtaler (Bilag 2). Tillige anvender DMV også begrebet behandling, ligesom ATV, Manscentrum og KF, som har en patologiserende diskurs og derfor en sygdomsbetinget voldsforståelse.

I vores interview med Jesper Rønn-Simonsen, direktør for DMV, spørger vi ind til deres behandling og herunder deres metoder. Jesper fortæller, at de tilrettelægger hvert forløb den enkelte, så de kan imødekomme hver enkeltes behov og problematikker. Til dette anvender de en række forskellige redskaber i behandlingen. Han fortæller følgende,

Der kan være forskellige værktøjer og parterapi, individuel terapi, traumebehandling, kognitiv terapi, anger management grupper. Der skræddersyer vi efter de enkelte menneskers behov (Bilag 2: 2).

Jesper beskriver endvidere, at de kun arbejder med psykologer og tilbyder derfor psykologisk rådgivning (Bilag 2: 2). DMV er en kønsneutral aktør, som ønsker at inddrage hele familien. Det vil sige, at de både arbejder med voldsudøveren, voldsofferet og de eventuelle børn. Argumentet for denne tilgang er, ifølge Jesper følgende.

[O]g det er fordi vi også kan se, at der er nogle dynamiske interaktioner i og mønstrene i familierne, som det vigtigt at få set på (Bilag 2: 1-2).

Dét, som springer i øjnene er, at DMV har fokus på familien, og DMV arbejder med dynamikker, mønstre og interaktioner i familiens regi. Jesper beskriver derudover, at de anvender en metode ved navn systemisk-narrativ metode. Han forklarer, at det er på baggrund af, at denne metode tillader at undersøge dynamikker i familien.

[D]et mest udbredte, vi har hos os, er det der hedder systemisk-narrativ metode, fordi det tillader os at se netop på de dynamiske effekter i familien. I stedet for at sådan - Jeg tror, man gør det andre steder, hvor man kun har fordi den ene part alt man ser på det individuelle, men en familie er også et system og voldsdynamikken udfolder sig i det her system, og når vi har (...) deltagerne i systemet, så giver det mening at se på de dynamikker, der foregår imellem, frem for alle den enes perspektiv (Bilag 2: 5).

Ud fra ovenstående udtalelse kan det antages, at de hos DMV stræber efter at have et helhedsorienteret tilbud, der ikke udelukkende er nysgerrighed på voldsudøveren, men også

den kontekst vedkommende er i. Dette kan forstås som, at DMV finder relationer, dynamikker og eventuelle andre komponenter relevante for at forstå, hvorfor den specifikke voldsudøver agerer og reagerer, som vedkommende gør. Dette vidner om, at DMV kan tilskrives systemteorien og det systemiske perspektiv. Perspektiverne har bidraget til at kunne forstå og respondere på mennesket i den kontekst og de sammenhænge, personen lever og handler inden for. Systemteori er væsentlig for de socialarbejdere, der vil forstå dynamikken i systemer som f.eks. organisationer, familier og samfundet enten som professionelt arbejdsområde eller som kontekst for arbejdet (Hutchinson & Oltedal 2019: 257).

DMV tilbyder dog mange forskellige typer af behandlingsmetoder, som udspringer af flere forskellige perspektiver i det sociale arbejde. Da vi under vores interview spørger Jesper, hvorvidt om de har nogle centrale elementer, de særligt har fokus på i deres behandling, nævner Jesper, 'impulskontrol' og 'arousel'. Han siger således,

Ja, de to ting, der går rigtig meget igen er impulskontrol og arousel, som [er et] psykologterm. At man bevæger sig op og ned på negative vis. Og der arbejder vi rigtig meget i de /.../. Ofte har dem vi møder et arousel-problem, altså de har svært ved at komme ud med deres aggressioner. De kan være stille typer, der ikke er sådan gode til at give udtryk for vrede på anden vis, og så bygger det op og eksploderer, og så fører det hele til en eller anden situation til den vrede reaktioner voldssituation, som ingen er tjent med (Bilag 2: 3).

Endvidere forklarer Jesper, at voldsudøverne skal lære at håndtere deres vrede eksempelvis ved at lære at kommunikere deres vrede og følelser (Bilag 2: 3). I DMV er der altså en antagelse om, at den voldelige adfærd udspringer af en vrede, og at hvis voldsudøveren lærer at håndtere denne vrede, vil det kunne afbøde volden. Adfærd og læring er dermed en del af DMV's behandlingstilbud, som tidligere nævnt, er det særligt i det læringsteoretiske perspektiv, at det sociale arbejde er fokuseret på adfærd og læring. Jesper beskriver, som nævnt, at impulskontrol og arousel er nogle helt centrale elementer hos DMV, hvorfor det kan antages, at udover det systemisk-narrative perspektiv er også det læringsteoretiske perspektiv centralt hos DMV.

Et andet sted i DMV's tilbud, hvor læring og adfærd samt adfærdsændringer kommer til syne, er i følgende citat.

[D]et andet er, at 70 procent af dem vi har i behandlingen, og så selv har været vidne til eller udsat for vold af deres egen barndom. Det retfærdiggør selvfølgelig ikke, at de fortsætter det i deres voksenliv. Det er der mange, der har været udsat for vold i deres

barndom, der ikke gør, men her er der ofte tale om en form for tilladt adfærd. Vi kan se at mange af dem, der voldeligt debuterer allerede i 18 til 24-årsalderen i voldelige forhold, og det er jo en direkte fortsættelse af den sene barndom for nogles vedkommende, flytter hjemmefra og ud i deres største parforhold og så kan de jo fortsætte med det de er vokset op med. Det er det rigtigt, der handler det rigtig meget om adfærdsændring, altså lærer dem, at de faktisk ikke er okay og naturligt og i orden. Det er der pudsigt nok nogle mennesker, der ikke ved (Bilag 2: 4).

Jesper fortæller, at 70 procent af deres klienter har oplevet vold i barndommen. Dette faktum kan anskues ud fra flere forskellige perspektiver. Et perspektiv der særligt har fokus på barndommen og traumer i barndommen, som f.eks. at være vidne til vold eller være offer for vold, kan tilskrives det psykodynamiske perspektiv. Dog lægger Jesper særlig vægt på læring. Jesper italesætter, at mange fører volden videre direkte fra barndommen ind i voksenlivet, og at det handler om adfærdsændring, samtidig med at han fastslår, at nogle ikke har lært, at vold ikke er okay. Det bliver altså tydeligt, at de hos DMV tilrettelægger dele af deres behandling ud fra en forståelse af, at voldelig adfærd ofte kan være tillært, og at denne adfærd også kan aflæres, hvilket også kan ses i andre metodevalg. F.eks. benytter de psykoedukation. Som tidligere nævnt, lægger man ved psykoedukation vægt på viden. Viden om egne lidelser og de behandlingsmetoder, der kan være egnede (Hutchinson & Oltedal 2019: 177). Jesper fortæller således,

Psykoedukation fylder også en del. Altså bagsiden af terapien er også en del af at lære dem om vrede, for eksempel. Hvad er vrede. Vrede er helt okay. Det er faktisk en retfærdig harme, en god følelse, hvis man ser noget uretfærdigt, at man kan sige fra, give følelse /.../ der sker, fordi det faktisk ikke er i orden, men den eksplosive vrede, der går ud over andre, det er ikke i orden (Bilag 2: 5).

En anden ting som Jesper nævner er mentalisering. Altså det have en evne til at forstå egne og andres følelsesmæssige reaktioner og mentale tilstande som følelser, tanker, ønsker og intentioner. Mentalisering er et begreb, som særligt benyttes indenfor psykodynamisk behandling (Allen et al 2010). Jesper fortæller,

Altså vi taler selv meget om ansvar og mentalisering, når intern drøfter, hvad der er [ifm] klienterne, men vi bruger, vi forsøger at spejle det ordforråd, så bliver den har for ikke at distancere os fra dem. Der er forskel på, hvad vi taler om fra psykologfagligt og internt og hvordan man formulerer det over for klienterne. Der er meget stor forskel, hvad de har af baggrund og hvad der giver mening for dem (Bilag 2: 5).

Det kan virke til, at de hos DMV internt har nogle forforståelser og et sprog, der bygger på det psykodynamiske perspektiv. Det virker dog ikke umiddelbart til, at det psykodynamiske

perspektiv er et af de mest dominerende perspektiver hos DMV. Jesper fortæller kort, at de benytter traumebehandling (Bilag 2: 2), men det er ikke noget Jesper uddyber yderligere eller han nævner, når vi spørger indtil hvad der er mest centralt i tilbuddet, og ej heller noget han nævner, når vi spørger ind til det konkrete behandlingsforløb.

Det bemærkelsesværdige ifm. DMV's voldsforståelse er, at DMV f.eks. har fokus på impuls kontrol, arousal, social arv, og psykiske lidelser. Vi kan argumentere for, at DMV anser vold, som et symptom på et psykologisk problem. Dette kommer altså til udtryk, når de beskriver vold som værende manglende følelseskontrol, manglende kommunikationsfærdigheder, social arv og traumebehandling. Desuden screener DMV for psykiatriske diagnoser, som noget af det første ved de indledende vurderinger (Bilag 2: 2). Jesper fortæller om voldsudøverne,

[V]i ved at nogle af dem med dyssocial personlighedsforstyrrelser, altså det der i gamle dage blev kaldt for psykopati, kan være meget svære at behandle, fordi de bruger vold taktisk, nogle gange, og det er ikke alene et så impuls - impuls reaktion (Bilag 2: 2).

Derudover beskriver Jesper, at de også screener for misbrug og psykoser, som kan stå i vejen for behandlingen, og han fortæller således.

[F]or nogles vedkommende er det måske lettere eller et galoperende kokainmisbrug eller at man decideret [er] psykotisk i perioder, der er årsag til volden også er det ikke os, der skal vi hjælpe, så er det misbrugsbehandling eller psykiatrien (Bilag 2: 2)

Ovenstående vidner om, at netop misbrug, diagnoser eller lignende kan være årsag til volden og dette kan også være udtryk for, at volden stopper, hvis vedkommende får misbrugs- eller psykiatrisk behandling. Dette kan illustrere, at DMV anskuer, at andre problemer skaber volden. Det er derfor de problemer, som skal behandles, hvis volden skal bremses. Dette er, ifølge DMV, ikke den primære årsag til vold. Personer med ovenstående sociale eller psykiske problemer ligger tilmed uden for DMV's målgruppe, da deres primære problem ikke er volden i sig selv. De primære årsager til vold er, ifølge DMV, eskalerende konflikter og afmagt (Volsing & Rasmussen 2020: 9).

Deres voldsforståelser kan tillægges perspektivet *fordi de ikke kan lade være*. Som tidligere nævnt, beskriver dette perspektiv, at voldsudøveren har en særlig psykologisk profil og adfærd, som er indlært. Indenfor perspektivet anvendes begrebet social arv også ofte. Voldsudøverens

problemer oversættes til sprog, som tilpasser DMV forståelsesramme og hjælpeforanstaltninger. DMV behandler personer, som oplever problemer i familien eller personer, som har problemer med impuls kontrol og problemer med vrede. Når Jesper fra DMV fortæller om, hvem voldsudøveren er, har vedkommende en psykologisk profil, adfærd, som er indlært eller oplevet vold i barndommen, og det er netop det, som DMV behandler deres klienter for. DMV forenkler og standardiserer dermed deres klienter for at kunne behandle dem, og klienten får således en problemidentitet, DMV kan arbejde med. På samme tid skal klienten også kunne genkende sig selv, og sit problem i DMV voldsforståelse, for at have lyst til at deltage i deres behandlingstilbud. Der skal således være en overensstemmelse mellem DMV og deres ønskede målgruppe.

Ovenstående vidner om, at det systemiske og det læringsteoretiske perspektiv er dominerende hos DMV. De benytter dog også metoder, der bygger på andre perspektiver. DMV har en voldsforståelse, som har samme karakter af *fordi de ikke kan lade være* og dermed også bekæmpelse- og forebyggelsesstrategi for at afbøde problemet.

Mandecentret

Mandecentret tilbyder rådgivning til mænd, der er offer for vold i familien. Mandecentret er dels en ambulanserådgivning og et §110 botilbud i serviceloven. Det betyder, at de kan tilbyde midlertidigt ophold til personer med særlige sociale problemer, som enten ikke har en bolig eller ikke kan opholde sig i sin bolig (Serviceloven §110). Mandecentret har dermed til formål at yde aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp til disse personer (Bilag 5: 1). Mandecentret tilvejebringer også hjælp til mændenes voldsudøvere. Michael fortæller, at de tilbyder hjælp, hvis der er gensidig vold i parforholdet og hvis børn er impliceret (Bilag 5: 2).

Ifølge Michael er Mandecentrets afsæt en grundlæggende narrativ forståelse (Bilag 5: 3). Han fortæller,

[D]et ene er, at vi arbejder i en narrativ grundforståelse ift. hele den tænkning omkring narrativet. I både at bagudrettet og fremadrettet og få nye fortællinger ind. Så det er ligesom grundtonen i hele vores arbejde både i gruppeplan og i det individuelle samtaler (Bilag 5: 3)

Narrativ kan oversættes til 'selvfortælling', og den narrative metode omhandler at lytte og udforske selvfortællingerne. Der er fokus på at revurdere personens selvopfattelse og sprogbrug om sig selv, og dermed også eksternaliserer problemet fra personen. Det betyder, at personen ikke *er* problemet, men problemet er problemet. Dette har til formål, at personen kan få en anden forståelse af vedkommendes problem for at kunne reducere problemets indflydelse på personen og øge personens indflydelse på problemet (Riessman 2017: 235, 239, 240). Michael forklarer følgende.

[Man] kan man sige, der er jo meget i sådan i hele den der, sådan helt overordnet omkring værdisættene, også i det narrative, ikke også. Hvad er det for nogle fundament, hvilke værdier bliver der bygget på, også kan man jo sige, så er det jo meget ift. også at og bruge eksternalisering og de der forståelsesbegreber ift. at det ikke er 'mig' der er den (Bilag 5: 3).

Michael lægger altså vægt på, at de gør brug af eksternalisering, og der bliver gjort noget ud af at fortælle, at personen ikke er problemet. Mandecentret arbejder også med begrebet recovery (Bilag 5: 3). Ifølge Socialstyrelsen er en recovery-tilgang centreret omkring at komme sig efter psykiske vanskeligheder og overvinde sociale følgevirkninger af de psykiske vanskeligheder. Recovery handler dermed om at skabe et meningsfuldt og tilfredsstillende liv på trods af de begrænsninger, symptomer eller problemer, vedkommende kan have (Socialstyrelsen). Michael fortæller,

[m]an skal ud og genetablere sig. Enten som far, mand eller som, ikke? – de forskellige der [...] (Bilag 5: 3).

Formålet er, at manden skal genetablere sig, eksternalisere problemet og komme ud på den anden side med en følelse af empowerment (Bilag 5: 3). Og netop empowerment arbejder Mandecentret også ud fra. Empowerment er et vidt begreb, men har til formål at øge personens handlerum og styrke oplevelsen af at have indflydelse i eget liv. Empowerment handler dermed om indflydelse, som skal bidrage til en følelse af kontrol og autonomi (Lau & Dybbro 2012: 181). Disse tre begreber er dem, Michael fremhæver, når han er adspurgt om Mandecentrets metodiske afsæt. Det er væsentligt at nævne, at Michael ikke nødvendigvis taler om hjælpen til voldsudøvere, men snarere den person, som træder ind over dørtærsklen og har brug for Mandecentrets hjælp. Det er ikke desto mindre et afsæt, som formentlig afspejler sig i hjælpen, de tilbyder til voldsudøverne.

At placere den narrative tilgang, fokus på recovery og empowerment indenfor et teoretisk perspektiv i socialt arbejde, kan være vanskeligt. Den narrative tilgang et langt stykke hen ad vejen kan placeres indenfor det interaktionistiske perspektiv. De interaktionistiske perspektiver har fokus på interaktion. Der er typisk interesse for subjektets oplevelse, narrativ, oplevelsesverden, intersubjektivitet, interaktion, den sociale samhandel i hverdagen, og hvordan mennesker skaber deres sociale orden. Yderligere at menneskets opfattelse af meningsfuldhed og målet om et meningsfuldt liv (Hutchinson & Oltedal 2019: 46-47). Michael fremhæver, at de i høj grad er optaget selve relationen og det relationelle.

[O]g så kan man sige for at holde til, hvornår italesættelsen af, at der er også ofte er i relationer, fordi det er ofte relations båret (Bilag 5: 1)

Og endvidere,

[S]å derfor har vi sådan hele tiden været optaget af, hvad er det der går galt i det relationelle forud for at man er havnet her [...] (Bilag 5: 2)

Derudover beskriver Michael også flere gange, at de er optaget af “den usunde relation”.

[O]g så ender man jo, kan man sige, i usunde relationer, så vi er sådan meget optaget af, kan man sige, vi anerkender 100 procent det du har været udsat for, din oplevelse af det og tager det alvorligt, men vi vil også sammen med dig, hvor er det du – hvad er det der gjorde at I kom derhen? Og så vi arbejder jo med forståelsen af, hvad er, hvad kan være gensidighed være (Bilag 5: 8).

Mandecentret er dermed i høj grad inspireret af at tænke i interaktion, relationer og meningsdannelse for den enkelte, og derfor kan Mandecentret tilskrives det interaktionistiske perspektiv.

Derimod kan der argumenteres for, at Mandecentret kan tilskrives et systemiske perspektiv. Som tidligere nævnt, er de systemiske perspektiver optaget af systemdannelser, harmoni og funktionelle problemløsninger. I og med, at de to parter, som kan modtage hjælp fra Mandecentret ift. rådgivning og samtaler, kan det vidne om, at Mandecentret er optaget af systemerne, som parterne indgår i. Samtalerne kan give mulighed for, at parterne lytter, anerkender og respekterer hinanden for at kunne bidrage til gensidig forståelse.

[v]i skal hjælpe jer med at finde ud af når det kommer fra to betændte steder og I ligesom måske at landet lidt ind i, se hvor er vi, og alligevel finde ud af, hvordan gør vi, hvordan kan vi så ikke for vores egen skyld, men for vores børns skyld, kommunikere, ikke også. Og der – så ser vi også at give tale, give tid og det er det der sker, når man siger sådan

her, så er det sådan her det er oplevet, også kan det godt være at du har andre intentioner, eller, utrygheden skabes i familien, hvis du kaster med knive, hver gang du bliver hidsig, ikke også (Bilag 5: 8)

Dette kan dermed betragtes, som at Mandecentret foretager mindre ændringer og justeringer i et system, heraf relationen mellem de to parter, som har til formål at opretholde balancen i et andet system, heraf familien. Mandecentret ønsker at skabe en form for balance mellem parterne, og særligt, hvis børn gør sig gældende. Michael fremhæver også, at deres målgruppe er nødsaget til at have en relation til deres tidligere partner på grund af deres fælles forældreskab. Dette illustrerer også, at rådgivningen og samtalerne, som Mandecentret tilbyder til par, er relevante for familier, men Michael er mere eller mindre afvisende overfor parsamtaler, hvis der ikke forekommer et fælles forældreskab.

Empowerment-begrebet og dets tilgang, som anvendes, stammer fra det konfliktteoretiske perspektiv. Empowerment har i høj grad tilknytning til magt, mobilisering og handlekraft hos den enkelte, som er kendetegn ved de konfliktteoretiske perspektiver (Hutchinson & Oltedal 2019: 191). Imidlertid kan der argumenteres for, at empowerment, mobilisering, støtte er centralt for socialarbejdere, da størstedelen af velfærdsinstitutioner har netop ovenstående til formål (Hutchinson & Oltedal 2019: 33).

Empowerment kan også i høj grad lægge sig op ad begreberne self-efficacy, mestringssevne og mestringsstrategier, som Albert Bandura tilvejebragte. Bandura videreudviklede empowerment-begrebet og indførte begreberne ifm. observationslæring præget af kognitiv teori. Begreberne handler om menneskets evne til at sætte sig mål i kombination med høje forventninger til, at man er i stand til at mestre disse handlemål (Hutchinson & Oltedal 2019: 155). Dette kan tilskrives det læringsteoretiske perspektiv, selvom begreberne self-efficacy, mestringsforventning og mestringsstrategier også kan tilskrives de interaktionistiske tilgange, fordi man er optaget af at øge en tiltro til, at personen kan mestre forskellige situationer og hændelser (Hutchinson & Oltedal 2019: 40, 132).

Det er således tydeligt, at Mandecentret tilgang kan identificeres og placeres indenfor flere af de teoretiske perspektiver ifm. socialt arbejde, heraf de interaktionistiske, de systemiske, de konfliktteoretiske og de læringsteoretiske. Det interessante ved Mandecentret er, at de forstår partnervold som noget, der sker gennem interaktionen, og som ufordelagtige dynamikker, der kan opstå i relationen. Michael fortæller

[O]g så ender man jo, kan man sige, i usunde relationer, så vi er sådan meget optaget af, kan man sige, vi anerkender 100 procent det du har været udsat for, din oplevelse af det og tager det alvorligt, men vi vil også sammen med dig, hvor er det du – hvad er det der gjorde at I kom derhen? (Bilag 5: 8).

Partnervold opstår dermed ikke hos den enkelte, men i relationen til den anden. Hos Mandecentret har et ønske om ikke kun at se volden fra voldsofferets perspektiv, men derimod at være nysgerrige på begge parter handlinger. Michael giver udtryk for, at de hos Mandecentret har en forståelse af, at de fleste mennesker ikke indgår i et parforhold for at begå vold, men derimod, at de fleste indgår i et forhold med kærlighed som forudsætning (Bilag 5: 10). Med udgangspunkt i de voldsforståelser, der præsenteres i teorigennemgangen, kan Mandecentret tillægges forståelsen *fordi de ikke kan lade være*. Mandecentret ser ikke manglende ligestilling, som den væsentligste forklaring på partnervold, og de tillægger sig i overvejende grad Isdals forståelse af, at de fleste voldsudøvere tror på lige forhold med et ønske om kærlighed. Derudover kan Mandecentret også tillægges forståelsen af, at voldsudøveren udøver vold *fordi de kan*. Denne voldsforståelse kan ses hos mandecentret i kraft af, at de ikke ser voldsudøveren som “syg” og ej heller bruger begreber som behandling eller terapi. Der er dermed ikke en forståelse af, at det er det enkelte individ, der skal i behandling og gøres voldsfri, som vi kender det fra Isdal. Michael udtrykker derimod således

[V]i er jo optaget af også at stille de mænd til ansvar, det lyder måske negativt, men at se, hvilken rolle har du haft i det, fordi igen karikeret sagt, medmindre man er psykopat og vågner op og knalder eks'en en på hovedet eller konen eller manden en på hovedet, ikke også. Eller altså det er jo noget der er blevet bygget op over tid og man enten ikke har formået at formidle det man har på hjerte eller det blive ikke hørt eller et eller andet (Bilag 5: 8).

Det er dermed nærmere relationen, der er usund og ikke det enkelte individ. Voldsforståelsen *fordi de kan*, som Hearn repræsenterer og beskriver, forstås partnervolden som et udtryk for magt og kontrol over den kvindelige partner, og er dermed et ligestillingsproblem. Hearn's voldsforståelse kan ikke identificeres hos Mandecentret - nærmest tværtimod, da Michael udtrykker modstand overfor denne forståelse. Derimod kan det være væsentligt, at Mandecentret formentlig har en forståelse af, at partnerne bør komme i behandling. De har ikke mulighed for at tilbyde den form for behandling, men de har et samarbejde med DMV, og Michael siger, at det er en form for midlertidig løsning, fordi ventelisten til DMV er lang (Bilag 5: 2, 10).

Voldsforståelsen hos Mandecentret kan dermed ligge delvist imellem de to overordnede voldsforståelser. Mandecentrets problem- og voldsforståelse kan dermed fremstå en smule uklar, da de hverken forstår partnervold som et psykologisk problem, men ej heller som et ligestillingsproblem ifm. magt og kontrol. Men overordnet tillægger Mandecentret sig voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*.

Overblik

Nedenstående tabel har til hensigt at tilvejebringe et overblik over de sociale aktørers tilbud, målgruppe, fokus, teoretiske perspektiv i socialt arbejde og voldsforståelse. Det er væsentligt at nævne, at tabellen er en simplificering, og tabellen rummer derfor ikke nuancerne, men danner blot et overblik over de forskellige aktører.

Social aktører	DMV	ATV	Mandecentret	Manscentrum	KF
Tilbud	(psykologisk)- behandling, gruppebehandling	(psykologisk)- behandling, gruppebehandling	Rådgivning, samtale	(psykologisk)- behandling, rådgivning, samtale, gruppebehandling	Behandling, gruppebehandling
Målgruppe	Familie, par, børn	Individet	Individet, par	Individet	Individet
Fokus	Adfærd, dynamikker	Traumer, tilknytning, følelser	Relation, dynamikker	Adfærd, følelser	Adfærd, følelser
Teoretisk perspektiv	System- teoretiske & lærings- teoretisk	Psyko- dynamisk	Overordnet interaktionistiske & systemisk	Psyko- dynamisk & lærings- teoretisk	Lærings- teoretisk
Voldsforståelse	fordi de ikke kan lade være	fordi de ikke kan lade være	fordi de ikke kan lade være	fordi de ikke kan lade være	fordi de ikke kan lade være

Delkonklusion

I ovenstående analysedel har vi undersøgt første arbejdsspørgsmål, som lyder således: Hvilke teoretiske perspektiver ligger til grund for de sociale aktørers problemforståelse?

Vi kan konkludere ud fra første analysedel, at hos ATV er de psykodynamiske perspektiver dominerende for den hjælp, som de tilbyder voldsudøvere. For Ulf fra Manscentrum er de læringsteoretiske perspektiver dominerende. Manscentrum berører også de psykodynamiske perspektiver ifm. årsager til volden, mentaliseringen og deres psykodynamiske faglige baggrund. De læringsteoretiske perspektiver er dominerende for hjælpen KF tilbyder, og i DMV er de systemiske- og de læringsteoretiske perspektiver dominerende. Mandecentret kan tilskrives flere af perspektiverne, og det kan være vanskeligt at identificere den mest dominerende. De interaktionistiske perspektiver gør sig gældende ifm. Mandecentrets fokus på narrativer og relationer, men de har også fokus på familien og kommunikation heriblandt, som kan være udtryk for de systemiske perspektiver. Mandecentret har også fokus på empowerment, som både kan tilskrives de konfliktteoretiske- og de læringsteoretiske perspektiver.

Ud fra de sociale aktørers perspektiver og tilgange i det sociale arbejde, kan vi konkludere at den voldsforståelse, der er dominerende hos de fem sociale aktører, er voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*. På baggrund af denne voldsforståelse er aktørerne overvejende behandlingsorienterede med en tendens til at diagnosticere, kategorisere og/eller patologisere nogle af voldsudøverne.

Del 2

I følgende afsnit undersøges specialets andet arbejdsspørgsmål: Hvordan afspejler udvalgte temaer om kønsneutralitet, ansvar, gensidig vold de sociale aktørers problemforståelse, og hvilke begrænsninger gør sig gældende i forbindelse med disse temaer? Temaerne er valgt på baggrund af en forundring og nysgerrighed, der er opstået i løbet af empiriindsamlingen samt i litteratursøgningen. Efterfølgende fremgår en delkonklusion, som opsummerer anden del af analysen.

Kønsneutralitet i forståelsen af vold

I det følgende afsnit præsenteres de forskellige sociale aktørers forståelser af vold og køn i samspil med hinanden, og hvilke eventuelle fordele og begrænsninger disse forståelser kan have for den hjælp, de sociale aktører tilbyder.

ATV, KF og DMV henvender sig alle til personer, der udøver vold i nære relationer, og ingen af disse sociale aktører henvender sig specifikt til et særligt køn. De er dermed kønsneutrale og ønsker at hjælpe alle personer, der udøver partnervold. Dette kan være fordelagtigt, da det muliggør, at både mænd, kvinder og non-binære personer kan modtage behandling for den vold, de udøver i deres parforhold. Alle interviewpersonerne italesætter dog, at der er en overvægt af mænd i deres behandlingsforløb. Martin fra ATV vælger i vores interview at benytte pronomenet "han", når han refererer til voldsudøveren.

Martin siger,

Jeg sier han, men vi har både menn og kvinner som oss utøvere i behandling hos oss (Bilag 3: 3).

Han fortsætter,

Men der er flest menn så jeg sier han. Når han kommer, før han får et tilbud om behandling, så skal han godta at vi kan kontakte hans partner, for en partner samtale (Bilag 3: 4).

Selvom ATV har flest mandlige klienter, og at Martin også vælger at italesætte voldsudøvere som "han og ham", vælger de altså at henvende sig til alle personer, der udøver vold i

parforholdet. Det kunne også godt tyde på, at ATV også tilrettelægger deres behandling således.

I ATV's behandling taler behandler og klient under temaet *sammenhængen* om, hvordan og hvorfor klienten udøver vold mod sin partner, som tidligere nævnt. Adspurgt om det er forstået korrekt, at nogle af deres klienter udøver vold på baggrund af en traumatisk barndom, mens andre udøver vold på baggrund af en maskulinitetsforståelse eller nærmere en kønsforståelse, svarer Martin,

Ja, dette er veldig... Dette er jo veldig skjematisk satt opp som 2 motsetninger. For de fleste så er det jo en slags blanding av at volden på en måte er en slags reaktivt hendelse, noe som handler om overveldende emosjonell, ikke sant? Og delvis kan det være noe som man føler at man er berettiget til at ikke sant (Bilag 3: 6).

Martin genkender altså, at der hos flere voldsudøvere er en forståelse af køn og herunder maskulinitet og kønsroller samt, at der i denne forståelse kan være en forståelse af, at manden har ret til at udøve vold mod sin kvindelige partner.

Der kan sættes spørgsmålstegn ved, hvorfor ATV vælger at målrette deres tilbud både mod mænd og kvinder, når der er en overvægt af mænd i deres tilbud, og at de sågar vælger at italesætte voldsudøveren som "han". Som tidligere nævnt, kan det muligvis være en fordel, da man på den måde kan inkludere alle personer, der udøver partnervold. Der kan muligvis også ligge nogle strategiske overvejelser bag. Hvis ATV valgte, at deres tilbud udelukkende skulle henvende sig til mandlige voldsudøvere, der udøver vold mod deres kvindelige partner, kunne der muligvis opstå en stigmatisering af de mænd, der ønsker hjælp, som kunne afholde dem fra at kontakte tilbuddet. Hvis ATV advokerede for at tilbyde behandling for mænds vold mod kvinder, ville nogle mænd måske ikke kunne genkende sig selv i denne forståelse af deres problem - altså dét, at de udøver vold mod deres partner. ATV kunne dermed muligvis komme til at skabe en institutionel identitet, som de mandlige klienter ikke kan se sig selv i.

Som Martin nævner, er der nogle mandlige voldsudøvere, der har en forståelse af, at de har ret til at udøve vold mod deres kvindelige partner (Bilag 3: 6). Imidlertid virker det ikke til at være et centralt fokuspunkt, hverken for ATV eller de to andre kønsneutrale behandlingstilbud. Dette kan synes interessant og bemærkelsesværdigt, når de alle oplever en stor overvægt af mænd. De mænd, som opsøger behandling, må dog omvendt forvente ikke at føle sig berettiget til at

udøve vold mod deres partner. Det er måske netop de mænd, som ikke opsøger behandling, der er af denne overbevisning. Samtidig er det relevant at være opmærksom på, at i ATV har de et tæt samarbejde med børneforsorgen, hvorfor flere af deres klienter opsøger hjælp for at få en bedre position i en børnesag eller lignende. Motivationen for behandling er dermed ikke nødvendigvis en indsigt i, at volden er problematisk for partneren, men måske nærmere for voldsudøveren selv.

I den samfundsvidenskabelige forskning, herunder voldsforskningen og flere års erfaringer fra kvindekrisecentre er der en fælles forståelse af, at det ikke er behandling i traditionel forstand, den voldelige mand antages at have brug for, men snarere en form for (gen)opdragelse og bevidstgørelse om eget ansvar for volden. Nyere samfundsvidenskabelig voldsforskning har kort fortalt typisk fokus på vold som et kommunikativt redskab til at sætte sin vilje igennem over for dem, man har magt over. Der er en forståelse af, at vold er knyttet til kønnet positionering og selvpræsentation og forstås, som en del af det sociale liv snarere end afvigelse og symptom på, at noget er gået galt (Sørensen 2015: 94). Det er imidlertid relevant at huske på, at denne forskning også er skabt ud fra bestemte teoretiske perspektiver. Forståelsen af, at vold er et magtmiddel til at sætte sin vilje igennem overfor dem man har magt over – og i denne sammenhæng ens kvindelige partner, kan tillægges det konfliktteoretiske perspektiv. Endvidere kan denne forståelse tillægges det feministiske perspektiv, som kan forstås som en gren inden for det konfliktteoretiske perspektiv. Det kunne synes relevant at have dette perspektiv og heraf denne problemforståelse repræsenteret, når vi ser en stor overvægt af mandlige voldsudøvere og kvindelige voldsofre. Med denne problemforståelse ville det kunne skabe grobund for, at tilbuddene muligvis kunne stille sig mere nysgerrige overfor overrepræsentationen af mandlige voldsudøvere, og heraf specialisere deres kompetencer inden for viden om køn, identitet og maskulinitet.

I vores interview med de sociale aktører er det derimod tydeligt, at den kønsneutrale position er helt bevidst og velovervejet. Flere af de sociale aktører virker nærmest til at stille sig i opposition til forståelsen af partnervold som et ligestillingsproblem, en problemforståelse som vi særligt kender fra kvindebevægelsen og kvindekrisecentre. Jesper fra Dialog mod Vold italesætter også overvægten af mænd i deres behandlingsforløb, men i samme fortæller Jesper, at kønsroller og dynamikker ifm. partnervold ikke nødvendigvis er så enkelt.

[O]g der ser vi regelmæssigt at både manden og kvinden i forholdet er helt enige om, at det er ham, der er voldsudøver og hende der er voldsudsat. Når de så udfylder, hvad det er de gør ved hinanden, (...) der er måske også en eller anden form for maskulinitetsideal på spil i hans og hendes bevidsthed om, at det er hende der er offeret, ham er der udøver og den rolle er ligesom fastlagt. Og det står også i vejen for nogle gange at kunne behandle voldsudsatte mænd og kunne bearbejde en gensidig dynamik, fordi hun ikke nødvendigvis vil tage ansvar for den vold hun også begår i parforholdet og det kan gøre det svært at standse volden helt, hvis den ene part ikke må forsvare sig, hvis den anden står og slår, kaster, skubber og gør ved (Bilag 2: 3-4)

I ovenstående citat italesætter Jesper, at der kan være nogle forståelser af, at der er kønsroller og maskulinitetsidealer på spil, når vi taler om årsager til vold. Jespers fokus er i denne sammenhæng dog ikke på de mandlige voldsudøvere, men på de kvindelige. Han italesætter nemlig, at kvindelige voldsudøvere muligvis ikke bliver opdaget, da det kan antages, at det er den mandlige partner, der udøver volden og den kvindelige partner, der bliver udsat for volden. Gennemgående i interviewet med Jesper virker det til, at DMV har en forståelse af vold, som et adfærdsproblem, der er opstået gennem social arv eller som et problem, der er relateret til personlighedsstrukturen hos det enkelte individ. Der kan imidlertid sættes spørgsmålstegn ved, hvorfor DMV ikke søger en mere kønnet forklaring, når det sociale problem i høj grad opstår hos mænd. Et gæt kunne være, at de hos DMV forventer, at der er flere kvindelige voldsudøvere, der ikke bliver opdaget, fordi det ikke stereotypen, at kvinder tyer til vold. Derudover er det væsentligt, at DMV har en bred målgruppe, heraf både mødre, teenagepiger, mænd med flere., som udøver vold (Bilag 2: 4). Derfor kan deres valg af position ift. køn, forklares ud fra deres forskelligartede målgruppe.

Som nævnt, er KF også kønsneutrale i deres tilgang til voldsudøveren. På mange måder kan det give god mening, at behandlingen er rettet mod alle mennesker, da klienterne for behandling hos KF ikke selv opsøger behandling, men har fået en dom for partnervold, og ifm. deres afsoning af denne dom, går de i behandling. Behandlingen skal dermed være målrettet alle, der får en dom uanset køn. KF er bevidste om, at det primært er mænd, der ifølge statistikkerne udøver vold. Vores interviewperson Frank fortæller også, at det primært er mænd, der får en dom for partnervold, og dermed går i behandling via KF. Det kunne derfor muligvis give mening at målrette dele af behandlingen til mænd, selvom behandlingen skal omfavne alle der er dømt for partnervold. Da vi spørger ind til, hvorfor vi ser, at størstedelen er mandlige voldsudøvere, svarer Frank således,

[d]et er klart den fysiske overlegenhed, gør sig gældende hvis det er fysisk vold vi snakker om. Men også ift. trusler (...) Mænd er generelt mere temperamentsfulde end kvinder. Det er noget med de hormoner vi har i kroppen, som vi har flere af ift. kvinder (...) der også noget kulturbaseret ift. hvad ligger der i kultur, ift. hvordan man gør ting og sager (...) Altså det problem, som vi sidder og snakker om nu, hvis vi går 70 år tilbage i tiden, så anså man det ikke som et problem (Bilag 6: 8-9).

Ifølge Frank handler udøvelse af vold både om genetik og kultur. Videre i interviewet lægger Frank vægt på, at det er kulturen fra Mellemøsten og de mænd, der er vokset op i denne kultur, der kan have en forståelse af, at mænd gerne må bruge vold mod kvinder (Bilag 6: 11). Efterfølgende adspørger vi Frank om det primært er mænd af anden etnisk afstamning end dansk, som de har i behandling i KF, hvortil han svarer, at de ikke er de primære, men kløften tværtimod ikke er stor. Frank uddyber følgende.

[m]an sige eks. at her i de nordiske lande så er det hver 5. kvinde der har været udsat for det (...) Hvis du tager længere sydpå så siger man hver 4. kvinde. Så større er differentiationen ikke (Bilag 6: 9)

Frank har gennem interviewet fokus på, at det er primært mænd, der udøver vold mod primært kvinder. Maskulinitet, maskulinitetsidealer og kønsroller virker imidlertid ikke til at være en del af samtalerne med voldsudøverne. Endvidere er Frank heller ikke tilhænger af at kalde problemet for et ligestillingsproblem. Han fortæller således

[f]or det første skal man prioritere det rent samfundsmæssigt så man kan have nogle af de her initiativer som vi bl.a. har i kriminalforsorgen mod vold. Der kan give en mere aktiv indsats i princippet, når der er familie problemer. Kommunerne skal have meget mere fokus på det her i deres kontakt med familier. Og så tror jeg generelt at man skal, at vi skal have det op som tema i alle forskellige forum, både for mænd og kvinder. Hvordan agere vi egentlig sammen. Men du sagde det her med ligestilling, jeg synes det er en forkert måde at angribe det på (...) Man skal angribe det som en volds problematik (...) Fordi jeg tror at de får modsat virkning ift. hvis man angriber det som en ligestillingsproblematik så er der mange mænd der vil sige "Det kan du godt glemme" (Bilag 6: 17).

Frank mener dermed, at mange mænd ikke kan forene sig med den feministiske tilgang til problematikken, hvorfor han mener, at løsningen er en anden. Senere i interviewet uddyber Frank til gengæld, at det er kvindeorganisationerne, der skal løfte sagen og bekæmpe partnervold (Bilag 6: 18). Dette virker til, at de hos KF har en forståelse af, at partnervold er et ligestillingsproblem, men at dette feministiske perspektiv på vold er for stigmatiseret til, at vi kan italesætte partnervold på denne måde, hvis vi ønsker at afbøde det. Dette gælder både i

samfundsdebatten og i samtalerne med voldsudøverne. Det, som kan være begrænsende ved denne holdning er, at når man fremstiller vold mod kvinder, som et problem af kønsneutral karakter, kan det være med til at frisætte volden, mændene og de patriarkalske værdier, som ligger til grund for vores samfund. Omvendt, kan der argumenteres for, at de konfliktteoretiske tilgange har fået kritik for at blive formynderiske. Dermed sagt, at socialarbejdere kan tilsidesætte nogens ret til at tage selvstændige beslutninger, og socialarbejderne 'ved bedre'. Derudover er en anden kritik af tilgangene, at de ikke nødvendigvis er særlig handlingsanvisende. Vi kan sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt tilgangene gør socialarbejderen i stand til at tage beslutninger og handle ud fra tilgangene (Hutchinson & Oltedal 2019: 253).

Der kan argumenteres for, at voldsudøverne er en del af det institutionelle landskab, de befinder sig i. De sociale aktører kan derfor være med til at skabe voldsudøvernes problemforståelse og heraf også den måde, hvorpå de forstår sig selv. De sociale aktører skaber og bidrager således til voldsudøvernes identitet, og dermed de institutionaliserede identiteter (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 52). Hvis KF havde en anden problemforståelse, f.eks. et mere konfliktteoretisk eller feministisk perspektiv, ville voldsudøverne muligvis forstå problemet og sig selv gennem dette i stedet. Franks problemforståelse har i nogen grad en indlejret antagelse om, at voldelige mænd ikke kan forene sig med et feministiske perspektiv og dets tilhørende problemidentitet.

Med indblik i Margrethe Järvinen og Nanna Mik-Meyer fokus på klientgørelse, og den proces, som opstår i mødet mellem individ og velfærdsinstitutioner, er det interessant, at denne fordom har betydning, særligt når klienterne i KF ikke frivilligt opsøger hjælp. Selvom KF's klienter ikke frivilligt opsøger hjælp, er de ikke tvunget til at modtage den, hvorfor behandlingen stadig skal bygge på en problemforståelse, den indsatte kan identificere og forene sig med. Det er vanskeligt at vide, hvorvidt klienterne egentlig kan forene sig med forståelsen af partnervold, som en ligestillingsproblematik, da de ikke bliver præsenteret for denne forståelse.

De sociale aktører, som er kønsneutrale, tager afstand fra et feministisk perspektiv ud fra et velovervejede valg. De forholder sig kønsneutrale, og de mener, at denne position bidrager til inklusion af alle. Dette er således et strategisk valg for ikke at skræmme mænd væk. De tilvejebringer derfor en institutionel identitet, som de forestiller sig, at mændene vil tage bedre imod. Derudover er det væsentlig, at DMV f.eks. har en bred målgruppe, og derfor tilpasser voldsforståelse og problemidentiteter dertil.

Ansvarsfordeling

Alle fem sociale aktører, som er inddraget i denne undersøgelse, pointerer eksplicit, at det er voldsudøveren, der bærer ansvaret for volden. Flere inddrager alligevel voldsofferet, som en del af løsningen og behandlingen af den voldelige adfærd. Frank beskriver, at KF's forklaringen på partnervold kan handle om flere ting. Han nævner bl.a. aggression, vrede, jalousi, kontrol, magt og andre følelser. Frank beskriver også, at man sætter bedst ind, hvis man handler så tidligt som muligt hos den person, der udøver vold (Bilag 6: 5). Behandlingsprogrammerne, som KF tilbyder og anvender, er overvejende læringsteoretiske, som tidligere nævnt. De fokuserer på voldsudøverens adfærd, og tilslutter sig dermed et formål om adfærds-korrigerende. Derudover beskriver Frank, at det kan være væsentligt at inddrage den pågældende partner, som har været udsat for vold for at give dem en forståelse af, hvad de skal være opmærksomme på.

I de problematikker som gerningsmanden sidder med. For bl.a. at kunne give dem forståelse for hvad er det partneren skal være opmærksom på, men også som partner blive involveret i den proces der mod og stoppe det her (Bilag 6: 5)

Ifølge Frank bør partneren være opmærksom på, hvad vedkommende skal gøre anderledes for at bremse volden. I forlængelse af dette fortæller Frank følgende.

Fordi det er vigtigt at den her gerningsmand har nogle støttepersoner, som også ved at de skal være opmærksomme på hvad de skal sige ja, hvad skal de sige nej til. Hvad skal de gøre hvis de kan se der er tegn på vold (Bilag 6: 6).

Ifølge Frank bør partneren dermed også være en støtte til sin voldsudøver og være i stand til at sætte tydelige grænser.

Men det er klart, at hvis der er problematikker som voldsudøveren i princippet frembringer, som involverer ofret eller partneren, (...) Gerningsmanden bliver nødt til at finde ud af hvordan håndterer jeg så det her, og der bliver man nødt til at involvere partneren tit (...) Det kan være noget som partneren gør, som pisser gerningsmanden vildt af (...) Eller ikke gør for den sags skyld (Bilag 6: 6).

Partneren kan dermed, ifølge Frank, have indflydelse på volden - både før, imens og efter. Dét, at partneren kan have indflydelse på volden, kan muligvis også skabe en forståelse af, at partneren også kan have et ansvar, både ifm. tydelig kommunikation, være en støtte for den voldsudøvende partner og være opmærksom på tegn på vold. Hvis partneren f.eks. ikke er opmærksom på eventuelle tegn på volden, kan dette resultere i, at partneren bliver udsat for vold. Denne forståelse kan være med til at ansvarliggøre voldsofferet. Senere i interviewet fortæller Frank, at kvinderne, der bliver udsat for vold, typisk ikke anmelder volden, og at de

kommer med undskyldninger for deres voldelige partner. Han fortæller, at de typisk siger “Ja men han bliver bedre, måske har jeg også, måske var jeg ikke god nok, måske” (Bilag 6: 16). Frank fortæller videre, at kvinderne ikke skal acceptere volden, og skal sige nej med det samme. Frank beskriver, at volden som en proces, der ofte starter i de små, er mere usynlig og langsomt uddarmer sig til grov vold (Bilag 6: 16).

Og her er det faktisk, processen er meget ens ift. alm. vold. Det er meget sjældent at du ser en person starte med at slå en anden person ihjel. Det starter tit med mildere vold og så bliver den grovere og grovere, og så der er jo selvfølgelig folk der falder uden for denne kategori, men sådan hvis du tager de fleste. Så er det den proces der er. Så her gælder det også om at stoppe det så tidligt som muligt. Men lige nøjagtig forskellen er at ofre for alm. vold tit anmelder det mere eller mindre med det samme, så snart de har været udsat. Det gør man ikke her (ifm. partnervold). [...] Så det får lov at eskalere, og problemet bliver bare større (Bilag 6: 17).

Det virker til, at man hos KF har en forståelse af, at de kvinder, der bliver udsat for partnervold, i høj grad ikke siger fra overfor den vold, som de bliver udsat for. Imidlertid kan man stille sig nysgerrig overfor, hvornår og hvordan voldsofferet forventes at sige fra. Frank fortæller selv, at volden langsomt uddarmer sig. Dette kan muligvis gøre det svært at slå ned på, hvornår det netop er, at volden starter. Vi kan stille spørgsmål til, hvorvidt det er voldsofferet, der er ansvarlige for at sige nej med det samme, samt om det er dem, der skal være med til at stoppe volden. I og med, at partnervold er en handling, voldsudøveren gør mod voldsofferets vilje, kan der argumenteres for ud fra et konfliktteoretisk og feministisk perspektiv, at voldsudøveren udøvede volden bevidst og med intentionen om at have magt og kontrol over sin partner. Endvidere kan der argumenteres for, at voldsudøveren udøver vold på trods af, at voldsofferet siger fra. Dét, at KF har fokus på, hvordan voldsofferet agerer, kan muligvis være med til at forskyde ansvaret, da dette sætter fokus på voldsofferets handlinger frem for den voldsudøvende part.

DMV anskuer partnervold og behandling af partnervold, som tidligere nævnt, ud fra en systemisk-narrativ metode. Dette indebærer, at DMV tilbyder parterapi, og at den part, som er voldsoffer, også skal besvare et spørgeskema. Spørgeskemaet indebærer spørgsmål om den vold offeret er blevet udsat for, men også spørgsmål om, hvilke handlinger voldsofferet selv har udøvet, herunder kastet med glas og tallerkner, skubbet den anden part, forårsaget, at den anden part skulle på skadestue og lignende (Bilag 2: 3). Jesper fortæller, i disse besvarelser kan man ofte, ikke altid, men ofte se, at begge parter udøver vold mod hinanden. Det er interessant, at de hos DMV virker til at tillægge denne besvarelse relativ stor betydning. Man kan stille sig

nysgerrig overfor, hvorvidt disse besvarelser, giver et indblik i det faktiske skete, da det ikke kommer ind i nogen kontekst eller i nogen konkret situation. På trods af, at DMV stræber efter individernes narrativer, er det muligvis en begrænset del af den enkeltes fortælling, som DMV bliver bekendt med. Besvarelserne kan derfor muligvis være med til at inkriminere begge parter, og forskyde ansvaret for, hvem der udøver vold og hvem der potentielt gør modstand eller udøver selvforsvar.

Omvendt beskriver Ulf fra Manscentrum, at han tager afstand fra at anvende parterapi, fordi han mener, at man bør være forsigtig og tage sine forholdsregler. Han beskriver endvidere, at mændene bliver passive i parterapi, og adresserer et "couple issue", i stedet for et "perpetrators issue" (Bilag 4: 5). Ulf beskriver også, at det mere er relevant for ham, som terapeut end for parret.

[W]orking with two people then you see their interactions, you see them transference and so on. Quite useful. But it's more information for me about what's going on, what's attitudes and what's the problem and so on, than actually that is solving their problems (Bilag 4: 5).

Problemet bliver således ikke løst med denne metode, ifølge Ulf.

Hos ATV inddrager de, ligesom DMV, voldsofferet i behandlingen af den voldsudøvende part. ATV er dog ikke tilhængere af parterapi, men de inviterer den udsatte part ind til en samtale. Samtalen tager udgangspunkt i voldsofferets oplevelser og fortællinger om den vold, som vedkommende er blevet udsat for. Formålet er ifølge Martin bl.a. at fastholde og lægge pres på den udøvende partner til at fortælle sandheden og tage ansvar for sin voldelige adfærd. Det virker til, at ATV på mange måder har en praksis, der har fokus på, at det er den udøvende partner, der skal tage den fulde ansvar for volden. Alligevel udtaler Martin således

[J]a, det kan faktisk være sånn, altså kan faktisk være sånn at den som utøver vold også blir utsatt for vold, eller også blir kraftig provosert eller lever med en person som er emosjonelt ustabil eller på andre måter svært vanskelig å leve med, ikke sant? (Bilag 3: 15).

Hos ATV er der altså en forståelse af, at nogle af de mennesker, der bliver udsat for vold, har en personlighed eller personlighedsmonstre, der kan gøre dem vanskelige at være i et forhold med. Martin siger ikke, at de selv er skyld i den vold, som de bliver udsat for, men hans udtalelse kan forstås, som at voldsofferet i nogle tilfælde kan være en del af grunden til, at voldsudøveren udøver vold mod personen. Efterfølgende spørger vi Martin om de hos ATV

oplever, at voldsudøverne i nogle tilfælde også siger, at voldsofferet også har ansvar for volden på trods af dette måske ikke er den opfattelse voldsofferet. Hertil svarer Martin,

Ja det er klart det altså mange, mange kommer til oss med en oplevelse av, og en forestilling om at den andre part ehm har en stor del av ansvaret, og er provoserende er irriterende og er vanskelige, ikke sant? Og at de selv på en måte, egentlig i stor grad undertrykker sin egen irritasjon, undertrykker sin egen sin egen oplevelse om at de blir provosert og så ut for dette (Bilag 3: 16).

Det virker til, at Martin primært har en forståelse af, at den kun er en voldsudøver og en der har ansvaret for volden, men at der er tilfælde, hvor voldsofferet er meget svært at leve med, hvorfor han mener, at det kan resulterer i, at vedkommende bliver udsat for partnervold.

Ifm. en *fordi de kan* voldsforståelse, som er foreneligt med det feministiske perspektiv, kan dette være en form for legitimering af voldsudøverens handlinger. På denne måde kan voldsudøverens handlinger fremstå, som uundgåelige i følge voldsofferets handling, væremåde eller lignende. I dette tilfælde, vil der ikke være langt til 'victim-blaiming', fordi voldsofferet får en rolle i voldsudøvelsen, ifølge denne voldsforståelse (Dannerskiold-Samsøe et al 2011: 32). Dette er særligt på baggrund af, at denne voldsforståelse pointerer, at voldsudøveren alene er ansvarlig for volden. Hearn beskriver, at vold er en form for kropslig diskrimination, som er intentionel. Den voldsudøvende part er derfor individuelt ansvarlig for handlingen, og voldsofferet er dermed ikke ansvarlig, medskyldig eller lignende. Hvis denne part havde svært ved at leve med en given partner, burde vedkommende ikke ty til vold, fordi problemet ikke kan løses ved hjælp af vold. Dette kan man i nogen grad argumentere for, at både ATV, DMV, KF gør, hvilket muligvis kan forskyde ansvaret og legitimerer den udøvede vold.

Som tidligere nævnt er Mandecentret primære målgruppe voldsudsatte mænd, men som led i deres hjælp til voldsofferet kan de i nogle tilfælde inddrage den voldsudøvende part. Mandecentrets formål er ikke at behandle voldsudøveren, men derimod at mindske konfliktniveauet (Bilag 5: 2). Denne hjælp tilbydes kun til par, der har et fælles forældreskab. Det interessante ved Mandecentret med fokus på ansvar for volden, er, at de både italesætter det sociale problem som vold, men også som en konflikt. Derudover benytter Michael også begreberne 'usundt forhold' og 'usund relation'. Michael fortæller bl.a.

[O]g så kan det godt være, at det var et usundt forhold, men i behøves ikke at forholde jer til hinanden. Men størstedelen af vores målgruppe og dem der faktisk kommer på Mandecenteret, det er faktisk de 30 til 50 år, hvor der enten er skolepligtige børn eller, du ved, under myndighedsgrænsen. Og det er jo nogle gange det, der er gør at man på en

eller anden skal have et eller andet sammen selvom man er usunde for hinanden (Bilag 5: 8).

Dét, at Michael benytter disse begreber, kan afspejle den gensidighed, som de hos Mandecentret beskriver, der kan forekomme i partnervold. Forståelser, begrænsninger og problematikker ifm. gensidig vold vil blive belyst et senere afsnit ved navn 'Gensidighed'.

Det er imidlertid interessant at dykke ned i, hvad en usund relation eller et usundt forhold betyder. Ifølge Den Danske Ordbog betyder ordet 'usund', som skadelig for sundheden og helbredet. I overført betydning kan det også betyde dårlig og uheldig, f.eks. en måde at handle på (Den Danske Ordbog, a). Ordet 'relation' betyder kontakt, forbindelse eller samkvem mellem to eller flere parter, og ordet 'forhold' betyder måde, hvorpå to eller flere parter fungerer sammen indbyrdes; kontakt mellem to eller flere parter (Den Danske Ordbog, b). Et usundt forhold eller en usund relation må dermed betyde, at to eller flere parter er i forbindelse eller samkvem med hinanden på en sådan måde, at det er skadeligt eller dårligt for de involverede. Ud fra disse begreber kan det forstås som, at det ikke er den enkelte person, der har dårlige handlinger, men de to involverede, der har en dårlig dynamik, og dermed er dårlige for hinanden.

På samme tid kan disse begreber være med til at negligere volden. Begreberne fastslår ikke, hvilke handlinger der er på spil i denne usunde relation, og det bliver derfor meget upræcist. Det kan være alt fra skænderier, alkoholmisbrug, usunde madvaner til grove overgreb, grov vold og social kontrol. Begreberne kan dermed være med til at skjule volden og at skjule, hvem der har ansvaret for volden.

Mandecentret henviser til Lev Uden Volds definition og forståelse af et usundt forhold (Bilag 5: 9). På Lev Uden Volds hjemmeside står således.

Psykisk vold kan have forskellige alvorsgrader. Hos Lev Uden Vold skelner vi mellem usunde relationer, ikke- Strafbar psykisk vold og strafbar psykisk vold. De usunde relationer kan du genkende ved, at de ofte er meget konfliktfyldte. Samtidig er følelserne tit store og voldsomme, når I diskuterer eller taler sammen. Det kan gøre, at du føler dig utryk og bange i relationen. De usunde relationer kan ændre sig og blive mere alvorlige, og så kan der være tale om ikke- Strafbar psykisk vold eller strafbar psykisk vold. Hvad du oplever, kommer an på voldens karakter og intensitet. Det kan derfor være svært at sætte klare grænser mellem de tre forskellige former (Lev Uden Vold).

Begreberne er dermed en måde at gradbøje alvoren af den psykiske vold på. Man kan derfor stille sig nysgerrig overfor, hvem disse begreber er til gavn for, og hvem de ikke er til gavn for.

Begreberne adresserer ikke, hvem der er den udøvende part og hvem der er den udsatte part, når vi benytter disse begreber ifm. partnervold. Det bliver derimod selve relationen, der er problemet og ikke det enkelte individs handlinger. Dette kan anses som værende ansvarsfralæggende, i og med ansvaret for volden ikke bliver adresseret.

Det bemærkelsesværdige ved, at netop Mandecentret benytter disse begreber er, at deres primære målgruppe er de voldsudsatte mænd. Det kunne derfor synes sympatisk, hvis Mandecentret ønskede at fremstille ansvar og skyld, som udelukkende den voldsudøvendes. Dette virker dog ikke til at være tilfældet.

Som tidligere nævnt, har de fem sociale aktører overvejende en forståelse af, at voldsudøveren *ikke selv kan gøre for*, at vedkommende udøver vold og dermed har en voldsforståelse af, at vedkommende udøver vold, fordi vedkommende ikke kan lade være. Hvis den 'typiske' voldsudøver har en særlig profil, heraf er syg eller afvigende, må vi sætte spørgsmålstegn ved om voldsudøveren overhovedet har mulighed for at tage det fulde ansvar for volden. Man kan, som bekendt, ikke tage ansvar for, at man bliver ramt af sygdom, fordi det er ikke noget den enkelte har kontrol over, og dermed ikke har ansvar for.

Aktørerne bidrager således til, at voldsudøveren muligvis kan fralægge sig ansvaret for volden. På samme tid italesætter flere af de sociale aktører noget der ligner, det som Järvinen kalder en "benægtelsesdiskurs". I Järvinens undersøgelse beskrives dette begreb, som en antagelse om, at klienter først er færdigbehandlede, når de erkender, at de har problemer, fordi de drikker, og ikke mener, at de drikker, fordi de har problemer. Inden for denne diskurs hersker, der en forestilling om, at en person kun kan frigøre sig fra sit misbrug, hvis han eller hun påtager sig det hele og fulde ansvar for sine problemer (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 24). De sociale aktører har fokus på, at voldsudøveren kun kan frigøre sig af volden, hvis han eller hun påtager sig det hele og fulde ansvar for sine problemer. Imidlertid virker det ikke til, at de sociale aktører har en forståelse af, at klienter først er færdigbehandlede, når de erkender, at de har problemer, fordi de udøver vold, og ikke at de udøver vold, fordi de har problemer. Det kan derfor være svært at fastslå, hvor ansvaret placeres, da udtalelserne af de fem aktører, kan synes at gå i lidt modsatrettede retninger.

Når de sociale aktører har voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*, kan de være med til at legitimerer voldsudøverens følelser og handlinger, fordi der er en forståelse af, at

voldsudøveren ikke kan gøre for sin voldsudøvende adfærd. Det er netop her Hearn og Isdals voldsforståelser særlig adskiller sig. Isdal beskriver, at volden er styret af følelserne, og Hearn mener, at volden er styret af rationaliteten. Denne forskel gør også, at de to forskellige voldsforståelser har forskellige forståelser af ansvar. Begge voldsforståelser lægger vægt på, at voldsudøveren skal tage ansvar for sine handlinger. Isdal beskriver, at voldsudøveren ikke kan lade være med at udøve vold, og at personen er ude af kontrol. Hearn mener ikke, at voldsudøveren er ude af kontrol, hvorfor et sådant udsagn kan forstås som en ansvarsfralæggelse. På trods af enigheden om, at udøveren skal tage ansvaret, er der en uoverensstemmelse vedrørende, hvad det vil sige at tage ansvar for vold. Dette kan være med til at skabe uenighed om, hvorvidt vores fem sociale aktører kræver, at voldsudøveren skal tage ansvar eller ej. Det kan netop være fordelagtigt for de fem aktører, at ikke lægge for meget vægt på ansvarligheden, da det muligvis kan føre til stigmatisering og skam. F.eks. er det centralt for DMV, at personen, som udøver vold, tager ansvar for sine handlinger, men uden at være fordømmende over for handlingen (Lippert & Pedersen 2020: 212).

Afslutningsvis skal det pointeres, at når de sociale aktører tilvejebringer en *voldsudøver identitet*, som ikke anerkender den kønnede slagside, tillader muligvis de også, at voldsudøverne ikke anerkender, og sågar erkender, at problematikken er på baggrund af en samfundsmæssig kønsulighed. Dette kan være med til at reproducere voldsforståelsen, og dermed også en samfundsmæssig ulighed blandt kønnene.

Gensidig vold

Der er mange begreber på spil, når vores interviewpersoner italesætter voldsofferet handlinger ifm. volden. Både når voldsofferets egne handlinger italesættes, men også når voldsofferets handlinger italesættes i relation til den voldsudøvende partners handlinger. Handlingerne bliver beskrevet som situationsbestemt, gensidig og som noget der sker på baggrund af en bestemt dynamik. Interviewpersonerne italesætter, at det ikke er i alle forhold, hvor der er partnervold, at voldsofferet begår voldelige handlinger. De italesætter dog, at det heller ikke er helt atypisk. Nogle af vores interviewpersoner benytter begrebet gensidig vold, mens f.eks. ATV tager afstand fra dette begreb.

Som tidligere nævnt, fremhæver Jesper, at de hos DMV behandler par og gerne vil inddrage hele familien, heraf partneren og børnene. Jesper beskriver, at de gør dette på baggrund af, at der forekommer dynamiske interaktioner og mønstre i familierne (Bilag 2: 1). Jesper italesætter partnervolden som voldsdynamikken, og han italesætter, at det giver mening at se på de dynamikker. Dette er med til at beskrive, at volden er en dynamik. Dynamikken forekommer på baggrund af familien eller parret, og derfor har de involverede parter ansvar for dynamikken, som eksisterer (Bilag 2). Jesper beskriver,

[V]i ser det for eksempel også, lidt modsat af hvad man hører gennem krisecentrene, at når vi graver så er det ofte, men ikke altid, gensidigt, altså der foregår der, der bliver givet og taget (Bilag 2: 2)

Jesper beskriver, at når de arbejder i dybden med volden, opdager de ofte, at der forekommer gensidighed, og der sker en vekselvirkning i parforholdet (Bilag 2: 2). Ligeså beskriver Frank fra KF, at de oplever, at der er forhold, hvor der er gensidig vold. Han nævner, at de ikke oplever det ofte, men at det forekommer (Bilag 6: 6). KF inddrager også ofrene for volden, fordi de er af den overbevisning, at partneren også kan have indflydelse på volden. Som tidligere nævnt, beskriver Frank, at volden kan opstå af konflikter i parforholdet eller det partneren gør, eller ikke gør, som udløser voldsudøverens adfærd (Bilag 6: 6).

Michael beskriver endvidere, at “[p]artnervold starter i det verbale” (Bilag 5: 9), og vold opstår derfor af frustration eller når kommunikationen svigter i parforholdet, hvormed situationen

eskalerer. De tilbyder udelukkende hjælp til voldsudøvere, hvis der forekommer gensidig vold i parforholdet. De har valgt at fokusere på dette, da volden i parforholdet opstår i relationen og endvidere giver mulighed for at gøre forståelsen af partnervold bredere, heraf at mænd også kan være udsatte (Bilag 5).

Som tidligere nævnt, anvender Manscentrum forståelsen af 'situationsbetinget vold', som også kan have en forståelse af, at begge parter udøver vold mod hinanden. Mandecentret, KF, DMV beskriver åbenlyst, at gensidig vold kan gøre sig gældende i et parforhold, og endda beskriver DMV og Mandecentret, at gensidighed er et fænomen, de ofte ser. I kontrast til dette beskriver Martin fra ATV, at voldsudøveren skal tage ansvar for sit personlige problem, og han påpeger, at det er den vigtigste opgave. Han beskriver endvidere, at det ikke kun handler om dynamikken, relationen eller optræder, som et kommunikationsproblem. ATV betragter ikke vold, som et systemisk problem, tværtimod (Bilag 3: 5). Martin beskriver derimod kort, at gensidig vold eksisterer, men ATV benytter ikke betegnelsen (Bilag 3: 15). Det vil dermed sige, at tre ud af de fem aktører anvender betegnelsen gensidig vold, men de fem aktører har alle en forståelse af, at gensidig vold gør sig gældende.

Hvis man anvender et feministisk perspektiv, kan begrebet gensidig vold i høj grad kritiseres. Når fokus bliver orienteret mod dynamikken i parforholdet, relationen m.v, fjernes fokus fra volden, som eksisterer. Det er med til at inddrage voldsofferet, som en del af, hvorfor volden udøves. Dette kan derfor i høj grad være udtryk for, at denne måde at italesætte vold, skjuler volden, bortforklarer volden eller forskyder ansvaret for volden. Årsagsforklaringerne eller forklaringstyperne bidrager til at skjule og demaskere magten som eksisterer. Som tidligere nævnt, at gøre voldsofferet medskyldig eller medansvarlig ville ud fra et feministisk perspektiv italesættes som victim blaming, fordi voldsofferet på ingen måde har ansvar i volden (Danneskiold-Samsøe et al 2011: 32).

Ligeledes, når aktører arbejder med en forståelse af, at vold udøves, fordi vedkommende ikke kan lade være, bortforklarer de, at mænds vold mod kvinder er et udtryk for en samfundsmæssig kønsulighed, som har rod i patriarkalske værdier. Dette kan tillige bekræftes af, at de anvender en kønsneutral forståelse af vold. De sociale aktører ønsker at favne bredt

for at ramme alle voldsudøvere, uanset køn, klasse, sociale lag, etnicitet m.v., og det er med til at acceptere undertrykkelsen, som foregår i samfundet. De tager det således tilnærmelsesvis for givet, at magt og kontrol ikke har betydning indenfor dette felt. Dette stemmer overens med Hearn betragtning om, at mænd er konstrueret som 'naturligt voldelige'. Men, som sagt, mener Hearn, at det er mere hensigtsmæssigt at sætte fokus på mænds vold, som et socialt valg og en klar intention om at gøre skade på andre, heraf deres partner. Han er derfor imod ideen om, at mænd ikke *kan andet* end at udøve vold og pointen er, at det er et udtryk for magt og kontrol.

En anden relevant pointe er Mandecentrets begrundelse for at introducere af begrebet gensidighed. Ifølge Michael var introduktionen af gensidighed et forsøg på at skabe et modstykke til at pege fingre ad mænd og portrættere mænd udelukkende som voldsudøvere, som 'kvindesiden' gør.

[J]eg var sådan lidt optaget af, at man ikke, fordi det var nogen af de ting, som vi også selv kunne høre, hvis vi skulle pege fingre ovre sektor, så var det sådan noget som at sige, jamen i hører jo kun kvindens historie. I hører ikke hele sandheden, eller I hører ikke det hele. Og det var også der, hvor manden blev beskyldt for at være udøver. Og hvis vi så også bare lige kiggede på os selv, og bare skulle være en lille smule opmærksom på, at vi ikke kører med det samme (Bilag 5: 2)

Vi antager imidlertid, at udtrykket 'kvindesiden' beskriver kvindekrisecentre og muligvis også kvindebevægelsen og/eller andre kvindeorganisationer. Mandecentret anvender således begrebet gensidighed for at adskille sig fra 'kvindesiden', da de kan være tilbøjelige til at beskyldte mænd for *altid* at være den voldsudøvende part, ifølge Michael. Michael beskriver, at begrebet gensidighed ift. vold er upopulært, men Michael mener, at det er på baggrund af antagelser om, hvad gensidighed betyder. Han beskriver, at det er et begreb, vi ikke tør at tale om. Denne vinkel er væsentlig, da det skaber et rum for dialog om begrebet eller problemforståelsen. Det kan være en fordel, at de ikke lader sig skræmme af, at nogle begreber eller forståelser er defineret ukorrekte, og vi derfor ikke må tale om dem. Dette kan hindre at løse problemet, hvis aktører lader sig styre af forskellige diskurser. Flere af de sociale aktører mener, at fokus mod mænds vold mod kvinder eller mod-vold, kun giver et partikulært billede af virkeligheden og dermed ikke hele sandheden. De sociale aktører oplever alle, at kvinder også udøver vold.

Kvindes vold mod mænd eksisterer, men det er unægteligt, at mænds vold mod kvinder opstår oftere og er typisk grovere. Kvindekrisecentre sætter netop fokus på, at mænds vold mod kvinder opstår oftere. Vi antager, at dette er på baggrund af deres feministiske perspektiv, og de tillægger sig ideen om, at årsagen til vold er magt og kontrol. Michael mener, at dette kan være misvisende, fordi det fjerner fokus fra, at mænd også kan opleve vold eller at kvinder udøver vold. Michael introducerer begrebet om gensidighed for netop ikke at pege fingre, men snarere forholde sig kritisk til gældende og dominerende forståelser.

Det er endvidere bemærkelsesværdigt, fordi begrebet gensidighed pålægger begge parter i forholdet et ansvar for volden. Mandecentret er, som bekendt, et sted for voldsudsatte mænd, og Mandecentret pålægger derfor også den voldsudsatte mand ansvaret for volden, når de anvender begrebet gensidig vold, hvilket tilsyneladende er det modsatte af, hvad kvindekrisecentre gør. Tillige beskriver DMV også, at de, modsat retorikken fra kvindekrisecentre, også anvender begrebet gensidig vold (Bilag 2: 2).

Anvendelsen af en anden begrebsramme end kvindekrisecentre kan illustrere, at der forekommer en modstrid, hvor de er hinandens modstandere. Men hvorfor? Ud fra ovenstående analyse, er det tydeligt, at de har forskellige voldsforståelser, som fordrer forskellige bekæmpelses- og forebyggelsesstrategier. De anser det sociale problem forskelligt, og de arbejder derfor med forskellige perspektiver, som ikke nødvendigvis er forenelige. Da de sociale aktører har forskellige forklaringstyper, problemforståelser, voldsforståelser og begreber, forløber der forskellige strategier for, hvordan de mener, at det sociale problem - vold - afbødes i samfundet. Dette belyser, at der forekommer divergerende positioner og diskurser. Der eksisterer forskellige interesser, argumenter og antagelser.

Som tidligere nævnt, oversættes voldsudøverens problemer til sprog, som tilpasser de fem sociale aktørers forståelsesramme og hjælpeforanstaltninger. De sociale aktører er dermed med til at skabe og bidrage til klienternes identitet, og dermed opstår de institutionaliserede identiteter (Järvinen & Mik-Meyer 2003: 53). Imidlertid kan det også gå den anden vej rundt, hvorfor det netop kan være fordelagtigt for de sociale aktører at tilbyde klienterne en "mere flatterende" problemforståelse. Fire ud af de fem sociale aktører, der inddrages i denne

undersøgelse, hjælper voldsudøvere, der frivilligt opsøger og modtager hjælp. KF skiller sig ud, da deres klienter skal modtage hjælp i kraft af deres dom. De fire sociale aktører, der hjælper voldsudøvere, som frivilligt opsøger hjælp, kan antages at have en interesse i at virke attraktive overfor deres målgruppe, nemlig voldsudøverne. Ifm. dette kan det være fordelagtigt at have en problemforståelse, der i en vis grad fjerner ansvaret fra voldsudøveren. Dette kan netop være ved at tillægge situationen ansvaret eller relationen, men det kan også være underliggende psykologiske problemer, såsom traumer i barndommen eller personlighedsforstyrrelser. Altså alle de ting, som skaber en forståelse af, at voldsudøveren udøver vold, *fordi de ikke kan lade være*. Det kan være mere attraktivt for voldsudøveren, at så og sige købe ind på denne problemforståelse, da vedkommende i denne forståelse ikke bliver portrætteret, som en person, der bevidst er kontrollerende, ondskabsfuld, manipulerende, undertrykkende eller andre mindre flatterende beskrivelser. De fire sociale aktørers problemforståelse kan dermed være med til at tilbyde voldsudøverne en institutionel identitet, som de kan se sig selv i, uden at de mister hele deres selvbillede.

Delkonklusion

I ovenstående analysedel har vi undersøgt andet arbejdsspørgsmål, som lyder således: Hvordan afspejler udvalgte temaer om kønsneutralitet, ansvar og gensidig vold de sociale aktørers problemforståelse, og hvilke begrænsninger gør sig gældende i forbindelse med disse temaer.

Vi kan konkludere, at DMV, ATV og KF har tilrettelagt deres tilgang ud fra en kønsneutral position. De sociale aktører tager delvist afstand fra et feministisk perspektiv ud fra et velovervejede valg, og de mener, at denne position bidrager til inklusion af alle. Dette kan være et strategisk valg for ikke at skræmme voldsudøvere væk. De tilvejebringer derfor en institutionel identitet, som de forestiller sig, at voldsudøverne kan identificere sig med.

Vi kan konkludere at, når de sociale aktører har en voldsforståelse af *fordi de ikke kan lade være*, kan det være med til at bortforklare og forskyde ansvaret. På denne måde kan de være med til at tillade en form for ansvarsfralæggelse og muligvis legitimerer voldsudøverens følelser og handlinger. Dette på trods af, at aktørerne ønsker, at udøverne tager ansvar for volden.

Tilmed kan vi konkludere, at når de sociale aktører tilvejebringer en identitet, som ikke anerkender den kønnede slagside, tillader de også, at voldsudøverne hverken anerkender og erkender, at problematikken er på baggrund af en samfundsmæssig kønsulighed. Dette kan være med til at reproducere voldsforståelsen, og dermed også en samfundsmæssig ulighed blandt kønnene. Det kan endvidere være med til at skjule og/eller forskyde ansvaret, når de i høj grad beskriver, at de lægger vægt på, at voldsudøveren alene bærer ansvaret. Der forekommer divergerende positioner og diskurser, og der eksisterer forskellige interesser, argumenter og antagelser om, hvad det 'sande' sociale problem er på området.

Diskussion

Ud fra ovenstående undersøgelse blev det tydeligt, at der var flere forskellige variationer og nuancer af voldsforståelser på spil. Det blev dog endnu mere tydeligt, at alle fem sociale aktører, der udgør empirien af denne undersøgelse, overordnet trækker på en forståelse af, at voldsudøveren *ikke kan lade være*. Denne voldsforståelse, som i vores gennemgang særligt bliver repræsenteret af Isdal, er aldeles praksisnær og tilbyder en stor mængde af begreber. Dét, at vores fem sociale aktører lægger sig op ad denne forståelse, kan muligvis skyldes dette. På samme tid har Isdal i sit arbejde fokus på voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være* og en behandling ifm. denne voldsforståelse kan være nemmere at intervenere med, da denne forståelse konstruerer volden, som et psykologisk og læringsmæssigt problem. At volden bliver forstået på denne måde gør, at der er mange forskellige behandlingsmetoder, som også benyttes i andre sammenhænge til andre sociale og psykologiske problemer. Når de fem sociale aktører lægger sig op ad denne forståelse, muliggør det dermed, at de kan benytte velkendte behandlingsmetoder, som mange mennesker har haft glæde af på tværs af flere forskellige sociale problemer. Dette kan være særlig fordelagtigt, da ingen behandlingsmetoder i voldsfaglig kontekst har evidensbaseret effekt, hvilket Jesper fra DMV også er opmærksom på.

Samtidigt kan perspektivet *fordi de ikke kan lade være* anses for at være en form for symptombehandling. Når man betragter, at voldsudøveren ikke kan gøre for sin adfærd, at den er bestemt af tidligere indlæring eller har en særlig psykologisk profil, fordrer det en tanke om, at vedkommende enten skal aflære og genopdrages eller have behandling for sin 'diagnose'. At årsagen til problemet bliver forstået som værende en 'sygdom', er det naturligt at antage at måden, hvorpå vi afbøder vold, kræver behandling. Som tidligere nævnt, forekommer der ikke dokumentation for, at denne antagelse af og selvfølge om, at behandling afbøder vold, gør sig gældende i den samfundsvidenskabelige voldsforskning. Men hvis vi betragter vold, som en samfundsmæssig sygdom, der er udgjort af ulighed, må vi adressere uligheden, magten og kontrollen. Hvis vi adresserer uligheden, adresserer vi også den reelle årsag til volden, i stedet for at symptombehandle mennesket, som udøver volden. Dette kan umiddelbart lyde som noget, der ville kræve, at hele befolkningen kollektivt skal ændre sprog, holdning og kan dermed anses, som en behandling af samfundet og hele dets befolkning. Når de fem sociale aktører vælger at sætte ind og intervenere på baggrund af Isdals forståelse med inspiration fra de psykodynamisk- og læringsteoretiske perspektiver og andre behandlingsmetoder, er det

måske, fordi det umiddelbart synes som der, de kan opnå en bedst mulig ændring hos de voldsudøvende individer.

Det er derfor interessant at kigge udover de skandinaviske grænser for at se om der findes nogle indsatser, som hjælper voldsudøvere med at afbøde deres voldelige adfærd, der har en mere pro-feministisk tilgang og forståelse af vold. Den pro-feministiske voldsforståelse *fordi de kan*, har fokus på at ansvarliggøre den voldsudøvende part, som i denne forståelse alt overvejende vil være en mand, da det i patriarkalsk forstand er ham, der har magten til at udøve vold. De patriarkalske samfundsstrukturer gør, at nogle mænd føler sig berettiget til at udøve vold overfor kvinder, og at der også er nogle usunde maskulinitetsidealer på spil, som nogle mænd føler behov for at efterleve. Isdal og vores fem interviewpersoner lægger også vægt på ansvarliggørelse af voldsudøveren. Der, hvor de to voldsforståelser særligt adskiller sig er ift. forståelsen af, hvad volden er styret af. I voldsforståelsen *fordi de kan* mener man, at rationaliteten er styrende, og i voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være* mener man følelserne er styrende. Disse to forskellige forståelser af, hvad volden er styret af, virker også til at have hver deres forståelse af, hvad ansvarliggørelse er.

En indsats med voldsforståelsen *fordi de kan* findes f.eks. i Canada hos Centre For Response-Based Practice. I Centre For Response-Based Practice sigtes der mod at give og fremme socialt retfærdige og effektive responser på vold og andre former for undertrykkelse og modgang gennem rådgivning, uddannelse og forskning (Centre For Response-Based Practice, a). Ens for indsatserne er den Response-Based metode, den pro-feministiske voldsforståelse, et stort fokus på sprog og hvordan sproget er med til at skabe den forståelse, vi har af partnervold. Dr. Linda Coates, Ph.d., som er medlem af Centre For Response-Based Practice har sammen med Psykolog Nick Todd udviklet den Response-Based terapi til voldsudøvere (Centre For Response-Based Practice, b). Todd præsenterer følgende seks nøgleideer, som danner det konceptuelle grundlag for de response-based interventionsstrategier:

- 1) Abusive behavior is a deliberate, conscious choice: Though it is often represented both clinically and theoretically in ways that suggest abusive behavior is an effect of causes that a man could not reasonably be expected to control, close examination of abusive conduct reveals it is largely volitional.
- 2) The assumption of preexisting ability: Men who have been abusive already possess adequate social skills and the awareness and ability they need to control their emotions and behavior.

3) Violence as an effect: Abusive behavior can be represented in a language of effects or a language of responses. Notwithstanding their preexisting ability to make constructive behavioral choices, those who have acted abusively often employ a language of effects to portray their behavior as something over which they had little control.

4) Violence as a response: The talk of those who have mistreated others also contains moments when they spontaneously use the language of responses to acknowledge they have acted poorly and could have made better choices. These “frame breaks” are prime moments for counseling intervention.

5) Excuses and other forms of justifying abusive conduct are valuable sources of therapeutic material. Excuses often embed prosocial values that may provide the beginnings of a commitment to change

6) Self-correction is preferable to correction by others: There is little dignity in correcting a grown man, and little need to do so when we are able to align with the small acts of self-correction that he is already undertaking (Todd et al. 2014: 1118-1119).

Voldsforståelsen *fordi de kan* kan dermed godt forenes med hjælp til voldsudøvere af partnervold. Hjælpen bliver italesat som rådgivning og terapi og ikke som behandling. Forståelsen fjerner sig dermed fra patologiseringen af voldsudøverne og voldsudøveren anses dermed som et individ, der kan og skal tage det fulde ansvar for sine egne handlinger. I ovenstående forståelse af voldsudøverne og den hjælp, de behøver, ses også empowerment tilgangen, hvor voldsudøvernes færdigheder og kompetencer tydeliggøres og tales op. De to overordnede voldsforståelser, vi har præsenteret i dette kandidatspeciale, er på flere punkter modstridende, hvorfor de sociale aktørers voldsforståelse i høj grad har indvirkning på den indsats, de sociale aktører tilbyder voldsudøverne.

Når vi ved, at klienter vælger det tilbud, som har en problemforståelse, de kan identificere sig med, og at indsatsernes problemforståelse også påvirker klienternes problemforståelse, er det interessant, at der i Danmark kun er fokus på én problemforståelse. Dette kan være med til at indsnævre forståelsen af voldsudøvere. Som tidligere nævnt, abonnerer de fleste kvindekrisecentre på den pro-feministiske voldsforståelse, og det er gennem denne, at volds ofre forstås både i praksis, men også i forskningen. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at der kan være to forskellige voldsforståelser på spil i forbindelse partnervold, alt efter om det er volds offer eller voldsudøver der er i fokus. Dette er særligt interessant, når det er muligt andre steder i verden at hjælpe voldsudøvere ud fra den pro-feministiske voldsforståelse.

På samme tid kan voldsforståelsen *fordi de kan* synes for ideologisk og muligvis for unuanceret, da den f.eks. ikke anerkender, at der eksisterer gensidig vold. Derudover er det i denne voldsforståelse en forudsætning for terapien, at voldsudøveren kan irettesætte sig selv og se sine egne fejl. Denne forståelse sætter derfor store krav til det enkelte individ, da det i nogen grad forventes, at personen kan se udover sine egne følelser og se sine handlinger udefra. Forventningen og erfaringen i den Response-Based Practice er, at volden stopper, når individet forstår sig selv og sine handlinger, herunder volden.

Modsat denne forståelse ser vi, som nævnt, Isdals voldsforståelse *fordi de ikke kan lade være*. Grunden til, at de fem aktører abonnerer på denne forståelse, kan muligvis være, fordi det passer bedre med den forståelse voldsudøverne har af sig selv. DMV har, som nævnt, over et års venteliste på behandling, hvilket vidner om, at deres behandling er eftertragtet, og at mange kan se sig selv i deres voldsforståelse. Dette er en klar fordel, da ønsket er at minimere volden. Hvis vi skal minimere volden, kræver det, at flere får hjælp til at stoppe med at udøve partnervold. Dét, at de sociale aktører vælger en voldsforståelse, som mange voldsudøvere kan identificere sig med, kan betyde, at de modtager en stor mængde af klienter, hvilket må siges at være en fordel for både de sociale aktører, samfundet, partneren, børnene og voldsudøveren selv. Det som er vigtigst ifm. hjælp til voldsudøverne må siges at være, at voldsudøveren ønsker, opsøger og modtager hjælp – og selvfølgelig stopper med at udøve vold efter endt behandling.

Det er samtidigt vigtigt at pointere, at der med al sandsynlighed også findes voldsudøvere, der ikke kan identificere sig med denne voldsforståelse, som derfor har ringe mulighed for hjælp. I Danmark er DMV og Lev Uden Vold de to eneste sociale aktører, der tilbyder gratis hjælp til voldsudøvere. Lev Uden Vold har tilbuddet Slip volden, som er telefonisk rådgivning med op til fem samtaler. Lev Uden Vold henviser derudover til DMV's behandlingsforløb, hvorfor flere voldsudøvere, der opsøger Lev Uden Vold, ender med at opsøge DMV.

På den anden side er det også relevant at have for øje om voldsforståelsen i hjælpen til voldsudøverne, kan være med til at skabe endnu mere skyld og skam hos volds ofre. Hvis dette er tilfældet, bliver volds ofrene muligvis de ultimative tabere, hvilket kan synes yderst uretfærdigt.

En anden fordel, som der kan være ved Isdals voldsforståelse er, at med det læringsteoretiske og psykodynamiske perspektiv kan det, som nævnt, være nemmere at intervenere, da der er en bred vifte af behandlingsmetoder. Men udover, at der er mange forskellige behandlingsmetoder, er metoderne også mere konkrete og løsningsorienteret end den pro-feministiske Response-Based Practice. De læringsteoretiske perspektiver tilbyder særligt metoder og værktøjer, som voldsudøveren kan tage med sig og arbejde med, og bruge i de situationer, som før plejede at føre til voldelig adfærd.

Afslutningsvis er det væsentligt at fastslå, at begge voldsforståelser har fordele og ulemper både for volds ofre og voldsudøvere. Et argument kunne derfor være, at det ville være fordelagtigt, hvis også den pro-feministiske voldsforståelse var at finde hos de danske og nordiske sociale aktører. Dette ville kunne åbne op for en bredere forståelse af voldsudøvere, og dermed muligvis få endnu flere i behandling. Vi ved, at der findes privatpraktiserende psykologer i Danmark, som tilbyder hjælp til voldsudøvere, der netop bruger den Response-Based metode. Disse er dog stadig nogle forholdsvis små aktører, og det er meget omkostningsfulde forløb, de tilbyder, som dele af befolkningen dermed ikke vil have adgang til. Dermed kunne en pro-feministisk, gratis hjælp til voldsudøvere være fordelagtig.

Konklusion

Vi har dette kandidatspeciale undersøgt, hvilke problemforståelser af partnervold kan identificeres hos sociale aktører, der tilbyder voldsudøvere hjælp i Danmark, Sverige og Norge, og hvilken sammenhæng kan ses mellem problemforståelse og den indsats, de tilbyder?

Ud fra ovenstående analyse kan vi fastslå, at de sociale aktører ATV, DMV, Manscentrum, KF og Mandecentret tilslutter sig forskellige teoretiske perspektiver indenfor socialt arbejde. De introducerede teoretiske perspektiver i socialt arbejde er psykodynamiske-, interaktionistiske-, læringsteoretiske-, konfliktteoretiske- og systemteoretiske perspektiver. Disse teoretiske perspektiver i socialt arbejde rummer en forståelses- og begrebsramme, som er behjælpelig til at komme de sociale aktørers problemforståelse nærmere. Det konfliktteoretiske perspektiv er tilsyneladende underrepræsenteret hos de sociale aktører.

De psykodynamiske perspektiver er dominerende for den hjælp, ATV tilbyder voldsudøvere. For Ulf fra Manscentrum er de læringsteoretiske perspektiver dominerende. Manscentrum berører også de psykodynamiske perspektiver ifm. årsager til volden, mentaliseringen og deres psykodynamiske faglige baggrund. De læringsteoretiske perspektiver er dominerende for hjælpen, KF tilbyder, og i DMV er de systemiske- og de læringsteoretiske perspektiver dominerende. Det kan være vanskeligt at identificere, hvilken af de teoretiske perspektiver, der er mest dominerende for Mandecentrets tilgang. De interaktionistiske perspektiver gør sig gældende ifm. Mandecentrets fokus på narrativer og relationer, men de har også fokus på familien og kommunikation heriblandt, som kan være udtryk for de systemiske perspektiver. Mandecentret har også fokus på empowerment, som både kan tilskrives de konfliktteoretiske- og de læringsteoretiske perspektiver.

Vi har inddraget teori om voldsforståelser for at kunne undersøge, hvilken problemforståelse de sociale aktører har og vi har anvendt voldsforståelser, da dette kan være et led i forståelsen af, hvordan de sociale aktører betragter problemet. De to overordnede voldsforståelser, vi har inddraget, er den ene voldsforståelse, som beskriver, at (nogle) mænd udøver vold, *fordi de kan* og ifølge den anden voldsforståelse udøver de vold, *fordi de ikke kan lade være*. Ud fra de sociale aktørers perspektiver og tilgange i det sociale arbejde, kan vi konkludere at den voldsforståelse, der er dominerende hos de fem sociale aktører, er voldsforståelsen *fordi de ikke kan lade være*. På baggrund af denne voldsforståelse er aktørerne overvejende

behandlingsorienterede med en tendens til at diagnosticere, kategorisere og/eller patologisere nogle af voldsudøverne. Derudover kan vi konkludere, at de sociale aktører har en forståelse af, at volden er styret af følelser frem for rationalitet. Vi kan konkludere, at DMV, ATV og KF har tilrettelagt deres tilgang ud fra en kønsneutral position. De sociale aktører tager delvist afstand fra et feministisk perspektiv ud fra et velovervejede valg, og de mener, at denne position bidrager til inklusion af alle. Dette kan være et strategisk valg for ikke at skræmme voldsudøvere væk. De tilvejebringer derfor en institutionel identitet, som de forestiller sig, at voldsudøverne kan identificere sig med. Vi kan konkludere at, når de sociale aktører har en voldsforståelse af *fordi de ikke kan lade være*, kan det være med til at bortforklare og forskyde ansvaret. På denne måde kan de være med til at tillade en form for ansvarsfralæggelse og muligvis legitimerer voldsudøverens følelser og handlinger. Dette på trods af, at aktørerne ønsker, at udøverne tager ansvar for volden. Vi kan også konkludere, at begrebet ansvar har to forskellige betydninger i de to voldsforståelser, hvorfor der både kan være en forståelse af, at de sociale aktører medvirker til at tillægge voldsudøverne ansvar og at de medvirker til at fralægge voldsudøverne ansvar.

Tilmed kan vi konkludere, at når de sociale aktører tilvejebringer en identitet, som ikke anerkender den kønnede slagside, tillader de også, at voldsudøverne hverken anerkender og erkender, at problematikken er på baggrund af en samfundsmæssig kønsulighed. Dette kan være med til at reproducere voldsforståelsen, og dermed også en samfundsmæssig ulighed blandt kønnene. Det kan endvidere være med til at skjule og/eller forskyde ansvaret, når de i høj grad beskriver, at de lægger vægt på, at voldsudøveren alene bærer ansvaret. Der forekommer divergerende positioner og diskurser, og der eksisterer forskellige interesser, argumenter og antagelser om, hvad det 'sande' sociale problem er på området.

Afslutningsvis kan vi fastslå, at behandling af voldsudøvere og voldsforståelsen *fordi de kan* godt kan forenes, da sådanne former for hjælp findes udenfor Danmark, Sverige og Norges landegrænser, f.eks. som nævnt Response-Based Practice. Denne hjælp har også både fordele og ulemper, hvorfor det kan være fordelagtigt, at begge voldsforståelser er repræsenteret i hjælp og tilbud til voldsudøvere, da organisationerne dermed vil kunne komplementere hinanden.

Litteraturliste

- Akoensi, T. Koehler, J. Lösel, F. & Humphreys, D. (2012) Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part 2: A systematic Review of the State of Evidence, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 57(10), p. 1206-1225
- Allen, J. G. Fonagy, P. & Bateman, A. (2010) *Mentalisering i klinisk praksis*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Alternativ til Vold (a), *Om ATV*, <https://atv-stiftelsen.no/om-oss/> [14-03-22]
- Alternativ til Vold (b), *Per Isdal*, <https://atv-stiftelsen.no/ansatt/per-isdal/> [14-03-22]
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015) Kvalitative metoder, tilgange og perspektiver: En introduktion, I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.) *Kvalitative metoder - en grundbog*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Centre For Response-Based Practice (a), *Our Philosophy*, <https://www.responsebasedpractice.com> [28-05-22]
- Centre For Response-Based Practice (b), *Our Members*, <https://www.responsebasedpractice.com/members/> [28-05-22]
- Cortoni, F. Nunes, K. & Latendresse, M. (2006) *An Examination of the Effectiveness of the Violence Prevention Program*, Correctional Service of Canada
- Danneskiold-Samsøe, S. Mørck, Y. & Sørensen, B. W. (2011) 'Familien betyder alt' - *Vold mod kvinder i etniske minoritetsfamilier*, Forfatterne og Frydenlund, Frederiksberg.
- Danneris, S. & Monrad, M. (2018) Litteraturgennemgang, I Søren Peter Olesen og Merete Monrad (red), *Forskningsmetode i sociale arbejder*, Forfatterne og Hans Reitzel Forlag, København.
- Deen, L. Johansen, K. Møller, S. & Laursen, B. (2018) *Vold og seksuelle krænkelse*, Statens Institut for Folkesundhed, SDU, København.
- Den Danske Ordbog (a), *Usund*, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=usund> [19-05-22]
- Den Danske Ordbog (b), *Relation*, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=relation> [19-05-22]
- Dialog mod Vold, *Om os - organisation*, <https://dialogmodvold.dk/organisation-2/> [14-03-22]
- Dialog mod Vold (2020) *Jesper Rønn-Simonsen bliver ny direktør i Dialog mod Vold*, <https://askovfonden.dk/jesper-roenn-simonsen-bliver-ny-direktoer-i-dialog-mod-vold/> [21-03-22]
- Ejrnæs, M. & Monrad, M. (2017) Teorier om sociale problemer, I Guldager og Skytte (red): *Socialt Arbejde*, Akademisk Forlag, København.
- Gottzén, L. Bjørnholt, M. & Boonzaier, F. (2021) What has masculinity to do with intimate partner violence? I Gottzén, L. Bjørnholt, M. Boonzaier, F. (red), *Men, Masculinities and Intimate Partner Violence*, Routledge, UK.
- Hamilton, L. Koehler, J. & Lösel, F. (2012) *Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part 1: A survey of current practice*, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 57(10), p. 1189-1205
- Harris, R. (2019) *ACT made simple*, New Harbinger Publications, England.
- Healy, K. (2016) *Socialt arbejde i teori og kontekst - en grundbog*, Akademisk Forlag, København.
- Hearn, J. *Jeff Hearn*, University of Huddersfield Research Portal, <https://pure.hud.ac.uk/en/persons/jeff-hearn> [12-05-22]
- Hearn, J. (1998) *The Violences of Men: How Men Talk About and How Agencies Respond to Men's Violence to Women*, SAGE Publications, California.
- Hearn, J. (2021) 'A life of violence': some theoretical/political/personal accountings on 'masculinities' and 'intimate partner violence', I Gottzén, L., Bjørnholt, M. Boonzaier, F. (red), *Men, Masculinities and Intimate Partner Violence*, Routledge, UK.

- Hutchinson, G. S. & Oltedal, S. (2019) *Teoretiske perspektiver i socialt arbejde*, I Kamma Lund Jensen (red), Hans Reitzels Forlag, København.
- IFSW & IASSW (2014) *Global definition af socialt arbejde*, <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/> [21-04-2021]
- Isdal, P. (2020) Aggressionskontrol - et element i behandlingen af mænd, som udøver vold, *Vold i familien - Viden for fagfolk*, I Helene Oldrup (red.), Akademisk Forlag, København.
- ISTDPDK, *Dansk selskab for intensiv dynamisk korttidsterapi*, https://istdp-danmark.dk/?fbclid=IwAR2MJ_wW_0_bkfETZXpmZuv2wrYmSBImEcNeupTEVGJn0QtYcqHgcFT1dtU [19-05-22]
- Johnson, M. P. (2010) *A Typology of Domestic Violence - Intimate Terrorism, Violent Resistance, and Situational Couple Violence*, Northeastern University Press, New England.
- Järvinen, M. & Mik-meyer, N. (red.) (2003) *At skabe en klient: Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Kassinove, H. & Tafrate, R. C. (2002) *Anger Management: The Complete Treatment Guidebook for Practitioners*, Impact Publishers, Californien
- Koester, T. & Frandsen, K. (red.) (2002) *Introduktion til psykologi: Teori, anvendelse, praksis*, Frydenlund, København.
- Kriminalforsorgen (2020) *Information om kriminalforsorgen - Til kommuner og andre Samarbejdsparter* <https://www.kriminalforsorgen.dk/wp-content/uploads/2020/01/info-om-kriminalforsorgen.pdf> [24-05-22]
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsinterview, som håndværk*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Lau, C. B. & Dybbroe, B. (2012) Kommunal sundhedsfremme i borgernes hverdag - ud fra en setting og empowerment tilgang, I Dybbroe, B., Land, B. & Nielsen, S. B. (red.) *Sundhedsfremme - et kritisk perspektiv*, Samfundslitteratur, Frederiksberg
- Lev Uden Vold, *Psykisk vold*, <https://levudenvold.dk/viden-om-vold/former-for-vold/psykisk-vold/> [06-05-22]
- Lippert, A. & Pedersen, L. (2020) Dialog mod Volds arbejde med personer, der har udøvet partnervold, og deres familier, *Vold i familien - Viden for fagfolk*, I Helene Oldrup (red.), Akademisk Forlag, København.
- Mandecentret, *Om mandecentret*, <https://mandecentret.dk/om-mandecentret/>, [15-04-22]
- Manscentrum, *Om os*, <https://www.manscentrum.se/om-oss/> [15-04-22]
- Oldrup, H. Bodholdt, S. A. S & Mary fonden (2020) Indledning, *Vold i familien - viden for fagfolk*, I Helene Oldrup (red.), Akademisk Forlag, København.
- Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V. (2018) *Psykisk partnervold - en kvantitativ kortlægning*, VIVE og forfatterne, København.
- Pedersen, K. B. (2012) Socialkonstruktivisme, I Søren Juul & Kirsten Bransholm Pedersen (red) *Samfundsfundsvidekabernes videnskabsteori - en indføring*, Hans Reitzel Forlag, København.
- Poulsen B. (2016) Semistrukturerede interviews, I Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. (red.) *Metoder i samfundsvidekabernes*, Samfundslitteratur, Frederiksberg
- Reinicke, K. (2013) Mænd og vold, I Kenneth Reinicke (red), *Mænd: Køn under forvandling*, Aarhus Universitetsforlag, Aarhus.
- Riessman, C. K (2017) *Narrative analyse i samfundsvidekabernes*, I *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*, Hans Reitzels Forlag, København.

- Socialstyrelsen (2020), *Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer*, Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen, *Recovery og psykosocial rehabilitering*, <https://socialstyrelsen.dk/handicap/psykiske-vanskeligheder/rehabilitering> [26-04-22]
- Sørensen, B. W. (2015) *Behandling af voldelige mænd*, Tidsskriftet antropologi, NR 71.p.91-113
- Todd, N. Weaver-Dunlop, G. & Ogden, C. (2014) Approaching the Subject of Violence: A Response-Based Approach to Working With Men Who Have Abused Others, *Violence Against Women*, Vol. 20(9): 1117-1137
- Udenrigsministeriet (2019) *Handlingsplan til bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer*, https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Ligestilling/Andre_dokumenter/Handlingsplan_til_bekmpelse_af_psykisk_og_fysisk_vold_2019_-2022_2_.pdf [24-05-22]
- Volsing, S. H & Rasmussen, B. L. (2020) *Klienterne, volden og effekten af behandlingen*, Dialog mod Vold, Askovfonden, København.
- Ward, T. Melsner, J. & Yates, P. M. (2006) Reconstructing the Risk-Need-Responsivity model: A theoretical elaboration and evaluation, *Aggression and Violent Behavior*, 12 (2007) 208–228, Elsevier, Amsterdam.
- Zanetti, C. Powell, B. Cooper, G. & Hoffman, K. (2011) The Circle of Security Intervention - Using the Therapeutic Relationship to Ameliorate Attachment Security in Disorganized Dyads, I *Disorganized Attachment and Caregiving* (red) Judith Solomon & Carol George, Guilford Press, New York City.